MAZPULKS

MĒNEŠRAKSTS JAUNATNEI UN MAZPULKU DALĪBNIEKIEM

1936

9. N.

RĪGĀ, BRĪVĪBAS IELĀ 4. TĀLRUNIS 26336

BRILJANTI, PULKSTEŅI,
ZELTS, SUDRABS,
KRISTALS, DZINTARS,
ALPAKA.

Darbnica pasūtījumiem un
izlabošanai.

Krāsojiet tikai ar **vislabākām** drēbju krāsām

„Ozolzīle"

paciņās un tabletēs, kuŗas nebrūk un nebālē. Fabr. Rīgā, Dzirnavu ielā 115, tālr. 26973.

Zemkopji, nodrošinait

nākamā gada ziemāju ražas

To panāksat
kodinot ziemāju labību sēklas ar atzito

CERESAN SĒKLU KODNI

Kodināšana ar

CERESAN — SAUSKODNI

ir vienkāršākais kodināšanas veids un dod drošākos panākumus

Krājumā sauskodināšanas aparāti

CERESAN — SLAPJKODNE

ir lietderīgākā kodināšanai slapjā veidā

Dabūjamas

Centrālās Savienibas „KONZUMS"

sēklu veikalā **Rīgā, Dzirnavu ielā № 79/81,**
nodaļās provincē un lauku kooperātivos

MAZPULKS

Latvijas Lauksaimniecības kameras mēnešraksts jaunatnei un mazpulku dalībniekiem
Iznāk katra mēneša 15. dienā
Redakcija un ekspedīcija: Rīgā, Baznīcas ielā 4-a. Tālr.: redakc 21617, eksped. 22322
Abonēšanas maksa: Gadā Ls 2,—. Atsevišķs numurs 20 sant. Tek. rēķ. pastā 4564
Sludinājumu maksa: 1/1 lapas puse — Ls 100,—, 1/2 l. p — Ls 50,—, 1/4 l. p. Ls — 25,—

9. (68.) Nr 1936. g. 15. septembrī VI g. gāj.

Kas bagātīgi sēj — tas arī bagātīgi pļaus

ARN. LŪSIS (Pārdomas Pļaujas svētkos)

Rudens zeltā jau ir sākuši mirdzēt mūsu dzimtenes bērzi, un nosarkušas ir mūžam nemierīgās apses, kas nemitējās šalkt pat tad, kad visi vēji bija aizmiguši vasaras siltajās rokās. Spoži nu lāsmo tērauda izkaptis pļāvēju rokās no agra rīta līdz vēlai vakara stundai, un, kad to šķindēšana ir beigusies, tad visās mājās priecīgi sāk dūkt kuļmašīnas, šīs lielās bites, kas zemnieku klētis pilda ar vasaras briedēto graudu zeltu.

Un tā ir pirmā zīme, ka vasara iet uz beigām un ka tālu vairs nav tas laiks, kad visa mūsu dzimtā zeme kā līgava ietērpsies baltā, mirdzoši baltā, tērpā. Vasara iet uz beigām . . . Skaistu Debestēvs to mums bija devis. Un skaistu paglabāsim to savās sirdīs. Neļausim tur izdzist vasaras saules siltumam un gaismai, lai mums tās pietiktu tad, kad mums būs auksti, un kad mēs tikai īsu brīdi varēsim skatīties ziemas saules starojošā vaigā.

Bet katru rudeni arājs pārskata savu druvu un domā par to, ko tas aizgājušā vasarā ir labi darījis, un kas tam būtu bijis vēl labāki jādara. Arājs mācās no sava padarītā darba to, kas tam nākotnē būs jādara. Viņš redz savas kļūdas, neveiksmes, neizdošanās cēloņus un visu, kas darbam, varbūt, ir kavējis sasniegt tādas sekmes, kādas viņš gribējis panākt. Tā arī jūs, mazpulku dalībnieki, rudenī pārskatāt savu pagājušās vasaras darbu, un pārdomājat, kā strādāsit citugad, lai jūsu sasniegumi būtu lielāki, un lai jūs labo varētu vēl labāku padarīt. Pirms mēs ķeramies pie kāda darba, mums jāzina, kā to veiksim. Pirms mēs kādu pasākumu gribam reālizēt, mums vajadzīgas zināmas atziņas par to, kā mēs strādāsim. Un tādēļ daudz patiesības ir apustuļa Pāvila vārdos, kuŗus es izlasīju nupat, rudenim nākot, un gribu kopā ar jums, mani draugi, pārdomāt šai nelielā rakstā. Šie apustuļa vārdi skan tā: „Kas sīksti sēj — tas arī sīksti pļaus. Bet — kas bagātīgi sēj — tas bagātīgi pļaus. Ikviens, kas savā sirdī apņemas, ne noskumis, ne piespiests — jo priecīgu devēju Dievs mīļo. Un Dievs ir spēcīgs jums dot papilnam visādu žēlastību, ka no visām lietām jums būtu arvien it diezgan un papilnam priekš visādiem labiem darbiem." (2. Kor. 96.)

— Vai ir vēl kāda lielāka, un tomēr vienkāršāka patiesība par to, kas stāsta, ka cilvēka sekmes un panākumi dzīvē ir atkarīgi no viņa darba un darba prieka? Tāda ir paša Radītāja noliktā kārtība, ka mums visiem ir jāstrādā. Bet — mēs varam dažādi strādāt. Varam veikt savu darbu kūtri, neapzinīgi, uzlūkot to kā nastu. Tad mūsu darbam nebūs nekādu sekmju. Tad mēs būsim sīksti sējuši un viss mūsu pļāvums būs, varbūt, tikai saujas salmu vērts. Bet tie, kas bagātīgi sēj un bagātīgu pļauju saņem, ir tādi ļaudis, kas mīl savu darbu, kas to dara ar sajūsmu un prieku. Tādiem viss veicas. Kur viņi pieliek roku, tur darbs raiti rit uz priekšu. Vai visi cilvēki to apzinās? Nē. Daudzi saka, ka viņiem neesot laimes. Daudzi saka, ka Dievs tos aizmirsis, liktenis tiem vienmēr liekot šķēršļus ceļā. Ai, tādiem cilvēkiem dzīvē tiešām neveiksies. Debestēvs nav netaisns. Viņš katram cilvēkam piešķir to daļu, kādu tas pelnījis. Un citādi tas arī nemaz nevar un nedrīkst būt. Padomāsim tikai nopietnāk, un tad mēs redzēsim, ka katras neveiksmes cēlonis meklējams mūsos pašos, un ka tomēr ir un paliek taisnība mūsu Virsvadonim, kas teicis, ka — „ir tikai divi vērtību un bagātību pirmavoti — zeme un darbs." Tiešām — citu nav. Ir tikai zeme un darbs. Zemē ir mūsu laime Un to atrast palīdz darbs. Protams, mūsu darbam vajadzīga arī Dieva svētība. Bet — vai ir kāds cilvēks, kura labais netiktu svētīts, kas nebūtu radis atbalsi pie Tā, kas valda pār zvaigznēm un cilvēkiem baltās un nebaltās dienās? Nav tāda. Šo svētību gan, varbūt, mēs vienmēr tūdaļ neredzam, bet zudusi viņa nav. Reiz dzīvē tā mums pašķirs ceļu un darīs mūs laimīgus tad, kad būs pienācis īstais brīdis, „jo katram darbam ir nolikts savs laiks, un katram nodomam ir apakš debess savs brīdis" (Zāl. sakāmv.).

Tādēļ mācīsimies bagātīgi un ar prieku sēt. Kā solījums skan apustuļa vārdi — „Un Dievs ir spēcīgs jums dot papilnam visādu žēlastību, ka no visām lietām jums būtu arvien it diezgan un papilnam priekš visādiem labiem darbiem."

Jūs, mazpulka dalībnieki, jau esat iesākuši daudz labu darbu. Jūs esat dzīvojuši un strādājuši nevien tikai savai laimei, bet pielikuši savas mazās rokas un sirdis arī tur, kur Latviju mūžīgu dara, kur ceļ viņas slavu un godu. Jūs solāties augt Latvijai, un tas mums ir jādara visiem. Latvijai mums ir jādzīvo, un ar tās vārdu uz lūpām mums arī jānomirst. Un tādēļ kalpošana savai zemei un tautai r tas labais darbs, kuŗu darīdami mēs nekad nekļūsim nabagi, bet Dievs mums dos arvien vairāk visa, kas nepieciešams, lai mēs savus labos pasākumus varētu arī uz priekšu turpināt. Viens liels darbs mums tomēr visiem vēl stāv priekšā. Un tas darīs godu visai mūsu tautai. Tas darīs skaistu un krāšņu mūsu galvas pilsētu Rīgu, kuŗu mūsu senči ir cēluši, svešas varas nomākti, bet kuŗu daiļu mēs darīsim kā brīvi un patstāvīgi ļaudis.

Un tas ir — Uzvaras laukuma izveidošana. Mēs esam apsolījuši šim mērķim ziedot 10.000 darba dienu. Tas ir ļoti liels skaits. Bet mazpulku dalībnieki nelauž savus solījumus. Arī mēs iesim un strādāsim, kad mūs sauks. Es nebūtu te par to rakstījis, ja man trūktu ticības, ka taisni tevis, mazpulku jaunatne, pie šī grandiozā pieminekļa celšanas ļoti vajadzēs. Viņa pamatos tiks iemūrēts tavu tēvu darbs, bet tam pāri vajadzēs starot tavai sirdsdedzei, darba un tēvuzemes mīlestībai, visam tam lielam, gaišam un skaistam, ko jūsu jaunās sirdis glabā sevī. Tādēļ iesim un strādāsim. Rādīsim skaistu priekšzīmi citiem, spodrināsim savu dzimto zemi nevien dziesmā, bet arī darbos. Neviens no mums nedzīvo un nedrīkst dzīvot tikai sev. Mēs piederam Dievam un savai tautai un mums jādomā par viņas laimi un labklājību, neprasot, kā to mūsu Virsvadonis teica — kas man par to būs, un kas man par to tiks.

Priecīgu devēju Dievs mīļo. Šādi priecīgi devēji kļūsim mēs visi, ar sajūsmu un prieku strādādami ikviens savā, bet visi kopā iedami valsts darbā . . .

Vasara iet uz beigām un mēs tai sūtām pēdējās ardievas. Un Pļaujassvētki nāk tuvu. Pateiksimies Debestēvam par visu, ko tas mums ir devis. Un gaidīsim nākošo vasaru, kad atkal visi tiksimies nometnēs, pie lielā ugunskura, kuŗam līdzīgi mīlestībā uz savu tautu un savu darbu ir jādeg visai mūsu dzīvei.

Rudens mēnesī . . .

. . . Un tie ir rīti, kuŗos jau dzestra rasa veldzē ceļmalu nokūlājušo zāli un sen noziedējušo smilgu skaras. Tīrumos mierīgi un netraucēti no izkapts nogrieztā stiebra uz stiebru zirnekļi velk savus pavedienus, kas, smalkas rasas aplipuši, rīta saulē šķiet izklāti kā pelēki smalka auduma ielāpi. Jā, šie zirnekļi ir vienīgie novākto tīrumu vēlinie iemītnieki. Un drīz satrūks arī viņu tīkli, gaŗajās naktīs rudens vētru saraustīti . . .

Līdzi saulainajiem rudens mēneša rītiem iet kāda skanīga, bet dobja dziesma — kuļmašīnas dziesma. Drīz tuvāk, drīz tālāk, no mājas uz māju tā iet smagi sanēdama kā bite ar ķiršu ziedu putekļu pilnajām kājiņām.

Dzied kuļmašīna, ceļas labības kūļi, un salmu gubas nemitīgi plūst uz kaudzēm, šķūņiem un gubeņiem. Jaunu, strauju un darbīgu roku mesti, lido sārti āboli, pāri galvām, lai tos uzķertu kādas citas tikpat jaunas un čaklas rokas . . Jā, tā ir kuļmašīnas romantika un draiskais prieks, ko līdz ar darbu ienes ik mājās šī sarkanīgā un lielā mašīna. Ap viņu šajā mēnesī līp visas cilvēku domas un prāti. No viņas uz apcirkņiem spēcīgas rokas ved visu šīs vasaras svētību.

Druvukalna jaunais arājs

AUGUSTA MEŽSĒTA stāsts (Beigas)

— Tiesa, kas ir, tas ir, jāapbrīno gan,— saka kaimiņš. — Kas to būtu ticējis, ka tavs audžudēls ar šo purvu varēs ko izdarīt! Kauns atzīties, es jau viņu gadu piezoboju Jāni par šo niekošanos šajā purvā.

Jānim tas patīk: kaimiņš vairs nesauc viņu par Jaņuku.

— Jā, es jau arī skatos, ka kautkas iznācis gan no viņa darba, — nosaka Druvukalna saimnieks. Viņš zina: te cildinātāja vietā runā darbs.

— Kautkas iznācis, — nosmejas kaimiņš. — Druvukalnā vajadzēs celt jaunu, lielāku klēti.

— Tiesa, kaimiņ! Mani ar pārsteidz šīs ražas svētība, — nosaka Druvukalns un grib doties tālāk.

— Pag', Druvukaln, atsēsties, es gribēju ar tevi parunāt, — saka kaimiņš.

— Nu, nu, runā vien, kaimiņ.

— Parunājies, tēvs, jā vēlies, es pariekstošu gravā, — Jānis saka. — Pēc brītiņa atgriezīšos.

— Nē, nē, paliec tu arī, Jāni, saka kaimiņš. — Man nekas tāds nav sakāms, ko tu nevarētu dzirdēt. Gluži otrādi, tev arī te sava teikšana.

Druvukalns atsēstas. Jānis paliek stāvot. Lūkojas kautkur projām.

— Nu, kas tev uz sirds, kaimiņ? — Druvukalns jautā, atsēdies.

— Druvukaln, — saka kaimiņš, nedroši zemē lūkodamies, — mēs abi esam veci. Kam citam tavas mājas paliks, ja ne tavam audžudēlam, un kam gan citam paliks arī manas mājas, ja ne manai meitai, Linei. Jānis ir krietns jauneklis un labs saimnieks, vai viņš, tā sakot, nevarētu kļūt abu māju saimnieks.

Jānis strauji pagriežas un grib ko teikt, bet savaldās. Pirmais vārds pieder tēvam.

— Kaimiņ, vai tas nebūs par agru, — Druvukalns atbild pēc brīža.

— Drīzāk un vieglāk saradīs kopdzīvē,— kaimiņš piebilst.

— Jānim vēl zaldati priekšā, — Druvukalns iebilst.

— Zaldati jau nav karš, pārnāks, to visu jau esmu pārdomājis, — neatlaižas kaimiņš.

— Es vēl neesmu par to domājis, — bez tam, te pašam Jānim teikšana, — saka Druvukalns un paveras Jānī. — Nu, dēls, ko domā?

— Es arī vēl neesmu par to domājis, tēvs, — Jānis atbild, tēvu maigi uzlūkodams.

— Kas tur ko domāt, saka kaimiņš, — šīs apsievošanās labumi skaidri redzami.

— Es gluži tā nedomāju, kaimiņ, — saka Druvukalns. — Abiem jauniešiem viss mūžs vēl priekšā. Divus cilvēkus nevar tik vienkārši savienot kā divus tīrumus.

— Kad savienosies, gan nodzīvos mūžu, — nosaka kaimiņš.

— Nē, kaimiņ, te teikšana Jānim, ne mums, veciem. —

— Lai gan viņš ir tikai tavs audžudēls, tomēr domāju, ka sava teikšana ir gan arī tev, Druvukaln, jo par visu viņš ir pateicību parādā tev, — saka kaimiņš jau manāmi neapmierināts.

— Nē, kaimiņ, vai tu neredzi šo pateicību šajā auzu druvā, te, kur mēs visu mūžu redzējām tikai purvu. Kas tā prot pateikties, tas pats zinās iekārtot savu dzīvi bez mums, kaimiņ, — saka Druvukalns pieceldamies un pēc brīža piebilst: — Jā, te teikšana tikai Jānim. Lai viņš pats saka.

— Tēvs, — Jānis steidzīgi piebilst, — es jau teicu: neesmu par to vēl domājis.

— Man tad vairāk vairs nav ko teikt šajā lietā, kaimiņ, ar laburīt! — nosaka Druvukalns un pieķeras Jāņa rokai.

— Jā, jā, Druvukalnā jau arvienu dzīvojuši lepni ļaudis, kam kaimiņi par prastiem, — nomurmina kaimiņš, arī pieceldamies.

Druvukalns neliekas to dzirdam. Soļodams blakus Jānim, viņš, a spieķi norādīdams uz purvu, kas piegulst Druvukalna robežai, nosaka:

— Kaimiņ, tu gan varēji arī savā purvā paplēsties, tad patiešām nebūtu vairs robeža tik acīs krītoša, būtu viena liela viļņojoša zelta vārpu jūra, un Druvukalna ļaudis tev tad vairs neliktos tik lepni ļaudis.

Manam mūžam pietiks, — atsaka kaimiņš, — es jau gribēju labu tikai tavam audžudēlam.

— Bet Jānim ar to vien vēl nepietiek, ka tu esi aris tikai savam mūžam, tas, lūk, ir tas robežgrāvis, kas viņam, laikam, neatļauj divus mūžus savienot kā divus tīrumus, nē, kā Dieva svētīta darba druvu ar pieticības purvu.

— Asa mēle jau tev vienmēr ir bijusi, Druvukaln, — nosaka kaimiņš un aiziet savu ceļu.

— Asa mēle dzīvi dara jautru, ass lemesis druvu dara auglīgu, — beidzot piebilst arī Jānis, nespēdams vairs ilgāk nociesties.

Un tā kaimiņi atkal izšķirās nesapratušies, kā tas noticis jau agrāk un notiks vēl tik ilgi, kamēr dzīvos kaimiņš, kas nemācīsies no tā kaimiņa, kas nedzīvo tikai savam mūžam vien.

Un viņi atkal turpina ceļu gar auzu lauku — vecais Druvukalnu saimnieks un viņa audžu dēls. Viņi atkal klusē, domādami savas domas. Bet šīs domas nekavē viņu skatus klusā priekā slīdēt pār gandrīz nepārredzamo palsi zeltaino auzu skaru jūru.

— Jā, rīt jāsāk jau pļaut, — tēvs saka, kad lielā puse gabalam jau apieta. — Pirms zaldatiem tu vēl pagūsi tās nokopt ķirpās. Jā, būs ko pārcilāt tavām rokām.

— Pilnas rokas ir prieks cilāt, — Jānis atbild.

Un viņi atkal turpina ceļu klusēdami.

Kad viņi nonāk tai pašā vietā, no kuras sāka auzu lauka apstaigu, tēvs apstājas, pagriežas ar seju vēl pret palsi zeltaino mirdzumu.

— Druva... — viņš saka pēc brīža, savās domās kavēdamies. — Nobriedusi druva... Tā ir kā bērns, ko esi izaudzinājis. Tu esi naktīs domājis, sapņojis, cēlies rītos agri, pirmo vagu dzinis, kad pirmais saules stars pārslīd birztalas galotnēm, esi darbā dedzis līdz saulei, dzīvības un augšanas kārē noreibis... Druva... tas ir vesels mūžs — no zemē iemestas sēklas līdz zeltainām vārpām stiebru galos. Dīgšana, augšana, nobriešana... Mirstošā sēkla atdod savu dzīvības noslēpumu un augšanas spēku vārpu paaudzēm... Neatrisināmais mūžības noslēpums, mūžības nolikums: iesniegties dzīves nebeidzamībā...

Tēvs apklust. Viņš bija aizmirsis, ka dēls stāv blakam. Brīdi nolūkojies Jānī, viņš saka:

— Tā ir labi! Bet nu, dēls, varbūt pēdējo reizi skatos nobriedušā druvā, un viņā skatoties es nevaru nedomāt arī par to druvu, kas tev būs drīzi jāsāk kopt un godā turēt, par to druvu, bez kuras svētās auglības nav pilnīgi piepildīts Dieva prāts neviena cilvēka mūžā...

Jānis jautājoši uzlūko tēvu.

— Jā, dēls, mans mūža vakars nav vairs aiz kalniem. Es jūtos kā dīgstošs grauds, kas pamazām zaudē savus dzīvības spēkus. Bet es jūtu, ka šie mani spēki ceļas augšup pa zaļu dzīvības pilnu stiebru, kas sevī glabā augšanas un piepildīšanas dievišķo sapni par zeltaino graudu vārpu. Tu esi šīs dzīvības sulas pilnais stiebrs, kas paceļas pār manu darbu, manu mūžu. Es tevī jūtu manu domu, manu spēku augšāmcelšanos jaunam mūžam.

„Nu, kas tev uz sirds, kaimiņ?"

„Krusttēv, kur tu biji pazudis!"

Tēvs pēkšņi apklust. Viņš nav nekad tā runājis. Viņam ir grūti tā runāt, bet viņš jūt — nerunājušam būs vēl grūtāk.

— Iesim pamazām mājup, dēls, — viņš saka.

Viņi sāk soļot mājup.

Pēc brīža tēvs atsāk:

— Jā, ko tu domā par kaimiņa priekšlikumu? Protams, tam visam laika diezgan, bet... saimniece Druvukalnā taču reiz būs vajadzīga.

Jānis paveras tēvā samulsušām acīm.

— Kā tev patīk, kaimiņa Līne? — tēvs vaicā.

— Kas tur ko patikt! — Jānis nosmejas. — Druvā nonākusi stāsta kalponei, ko piedzīvojusi Rīgā, kur tā, Dievs zina, ko mācījusies vienu gadu, un tā linu gabals sakalst nenoplūkts laikā. Bet svētdienās staigā nemazgātu muti.

Tēvs nekā nesaka. Jānis nobīstas, vai nav izrunājies par daudz.

Gabaliņu iet atkal klusēdami. Jau iegriežas gatvē.

— Tu visu esi līdz šim, sevišķi pēdējos gados, darījis pēc sava prāta, — tēvs atkal iesāk, — un es redzu tavam darbam svētību, kas mani iepriecina. Un tomēr man paliek vēl viena vēlēšanās.

— Saki, tēvs, tā ir arī mana vēlēšanās! — Jānis dedzīgi iesaucas.

Brīdi klusējis, tēvs turpina:

— Tu esi gars no mana gara. Esi cienīgs Druvukalna saimnieks, bet...

— Saki tālāk, tēvs!

— Šodien mūs solījās apciemot mana māsa, tēvs saka. Viņam pat liekas, ka Jāņa roka viegli nodreb.

— Vai Gundega arī būs? — nezin kā pasprūk Jānim.

— Tu viņu gaidi? — tēvs vaicā un paveras Jānī.

— Varbūt viņas jau atbraukušas! — iesaucas Jānis, un tēvs jūt, itkā audžudēls viņu nu rautu ātrāk uz priekšu.

— Nu ir labi, dēls, — tēvs nosaka, un Jānim liekas, itkā arī tēva soļi būtu kļuvuši žiglāki.

— Nu mana vēlēšanās šķietas piepildāma, — turpina tēvs.

— Lūdzu, runā skaidrāk, tēvs, — Jānis kļūst nemierīgs.

— Tu Gundegai ļoti patīkot.

— Kā tu to zini, tēvs?

— Vai tu arī to zini, dēls?

— Tēvs!...

— Un vai tev viņa patīk?

— Vai tu dusmojies, tēvs?

— Tā, nu es zinu visu, dēls! — tēvs saka, iegrimdams savās domās. Un viņš vairs lāga neatskārst, vai viņš tikai domā, vai runā: — Druvukalnā es neesmu velti piedzimis, dzīvojis, strādājis. Druvukalnu senču asinis sapņos jaunās paaudzēs savu dzīvības sapni. Jā, no Druvukalnu vecās sēklas dīgs jauni stiebri, kas šūpos jaunu graudu vārpas...

Jānis nojauš, kas ir bijusi audžutēva slēptā vēlēšanās, un viņa sirds kļūst drošāka savā klusajā priekā. Tēvs domā par savas māsas meiteni, Gundegu, meiteni, kas te kādā ziemas dienā Druvukalna dārzu pēkšņi pārvērta ziedošā brīnumā, un no tās dienas Jānis vairs nevarēja izmest no sirds kādu brīnišķīgu sapni, kas viņu spieda purvu pārvērst auglības svētītā druvā.

— ... Un uz vecā dzirnakmens galda, zem vecās liepas Druvukalna dārzā, — tēvs turpina, — atkal tiks nolikti sentēvu kausi ar putojošu alu, un vecā lepa atkal dzirdēs ģimenes dziļu prieka dzidri maigo burbuļošanu, kas man gājis secen. Dēls,

kā vecs celms es jūtu no sevis izaugam tevi kā jaunu atvasi, kas savas zaļās, dzīvības prieka pilnās lapas ceļ pretim nezināmajam dzīvības avotam, nezināmajam cilvēku likteņu lēmējam, pretīm tam dievišķajam noslēpumam, no kurienas mēs nākam un kurp mēs aizejam, paveikuši savu uzdevumu šai dzīvē...

No gatves abi gājēji iegriežas dārzā, kur pār viņu galvām koki kā svētību liec savus augļu pilnos zarus.

Te pēkšņi viņu priekšā nostājas Gundega.

— Krusttēv, kur tu biji pazudis! — viņa iesaucas un tad apkampj veco Druvukalna tēvu.

Tēvs nu tikai itkā atmostas no savām pārdomām.

— Ir jau labi, meit, — Druvukalns saka. — Nupat bijām apskatīt Jāņa darbu.

— Dzirdēju, dzirdēju! — Gundega iesaucas. — Būšot auzas kūļos jāsien.

— Jā, tiesa! Tavs Jānis jau brīnumlietas dara Druvukalnā! Vai tu viņu nemaz neapbrīno? Saki taču arī viņam labdien! Ak tā, jūs jau ar acīm vien to protat izdarīt. Nu, labi, labi! Tagad iesim atsēdīsimies zem vecās liepas. Tu, Jāni, aizteci līdz pagrabam, tur vēl muciņā ir miestiņš. Ak, tur jau nāk arī mana māsa. Nu, labdien, māsa! Šī ir svētīta svētdiena! Zem vecās liepas nu atkal reiz Druvukalnā vecā paaudze varēs parunāt par Druvukalna jaunās paaudzes nākotni.

Līdumnieks

ARNOLDA JANSONA stāsts

(Beigas)

Uz lievenēm, pīpi sūkdams sēž vecais Skanulis. Seja tumša. — Andris pasteidzas iekremšļoties pirmais:

„Biju palīgā draugiem — Dziļezerā vadu vilkt... Notriepos dūkstīs kā mīklu abrās!" viņš sirdās, purinādams bikšu galus.

„Tā, tā..." saimnieks ieslīpi paveras puisī.

„Saimniek..." Andris meklē vārdus „Pēc pļaujas laika gribu izdabūt vienu brīvnedēļu. Jāapciemo māte — pilsētā..." Andris pietvīkst. Pirmo reizi savā mūžā viņš melo.

„Māte? Nu, nu, to jau varēs gan..." saimnieks nokremšļojas un atkal iegrimst sevī.

5.

Pēc siena pļaujas laika — vienā vakarā Andris aizmūk no Skanuļu ļaužu vidus. — Pats saimnieks devis viņam brīvnedēļu.

„Lai apciemo puisis Rīgā māti..." vēlīgi nokrekšķinās vecais Skanulis.

„Māti? Hi-hi... Drīzāk savu ļaudaviņu gan!" ņirdz lielais puisis Juzis.

„Kur nu šis gāja pie ļaudaviņas!" Andŗa pusē nostājās ganu puiķelis. „Redzēju, aizstorēja, neuzvilcis ne svētdienas svārkus, ne kurpes. Tādā noplukušā kamzolī diez vai viņš pat Rīgas ļaudīs būs rādījies?"

„Vai nu Andŗa gaitas mums kādreiz izdibināt? Tās jau tik noslēpumainas un līkumotas kā sikspārņa lidojums," nokrekšķinās vecais Jukums —" Katru vakaru un katru svētdienu viņš aizmuka no sētas, bet īsteni kur, to tikai Dievs un viņš pats zina..."

„Kaimiņu Gusts stāstīja, ka redzējis vakar Andri kooperatīvā. Esot nopircis krietnu maisu mākslīgo mēslu un aiztunturojis ar visu pirkumu uz Odžu sūnekļa pusi," ieminas Juzis, piebilzdams: „Uz Rīgu jau nu gan viņš nav braucis..."

Pēc dažām dienām Juža atziņai jāpievienojas arī pašam saimniekam un citiem mājniekiem. — No Rīgas uz Skanuļiem — apciemot savu dēlu atbrauc Andŗa māte. — „Nē, Rīgā Andris viņu neesot gan vēl nekad apciemojis!" — Māte stāsta un jūt, ka sirdi sāk plosīt svešādas bailes.

„Ļauns jau nu gan ar Andri nekas nevar būt noticis," satraukto māti mierina Skanulis. „Gan jau, brīvnedēļai beidzoties, viņš atkal būs mājās."

Andŗa dīvainā nozušana satraukusi arī Maiju. Katru vakaru, kā ļaunu acu noskausta, viņa viena klejo gar tīrumiem un Dziļezeru. Dažreiz viņa gandriz līdz pusnaktij, skurbdama naktsvijolīšu smaršās, sēž dārzā un lūkojas sidrabainajās dūmu grīstēs, kas kāpj no Odžu sūnekļa. Šie dūmu stabi dažreiz dienā nedod mieru arī vecajam Skanulim.

„Būs atkal sākuši Odžu sūnekli apsērst čigāni...“ viņš īgni nogremžas.

„Čigāni?“ pabrīnas Maija — „Tie staiguļi mūsu pusē sen nav manīti.“ — Tieksme izdibināt noslēpumaino dūmu rašanos cēloni, nedod Maijai mieru pat naktīs.

„Jāmēģina pašai izdibināt...“ viņa sevī nolemj un kādu vakaru aizslīd starp kroplajām priedītēm uz purva „salu“ pusi.

Svelmainā vasaras tveice dūkstainos Odžu sūnekļa slīgšņus krietni vien izsusinājusi. Tomēr arī vēl tagad, speŗot mazliet neuzmanīgāk soli, Maijas kājas žļarkstēdamas iemūk gandrīz līdz ceļgaliem muklainajā rāvā.

Vingrā gājēja krietni jau sagurusi, kad pamana starp alkšņu lapotnēm klajāku laukumu. Maijas sirds sāk sist brāzmainām. Rokas noliec dažas kuplākas pazares. Skatam paveŗas svešāda aina: — Maijas priekšā — purva kārklu puduŗu un lazdu apņemta, kuplo krāšņa pļava. Vietumis zāle gan liekas plānāka, bet toties sulīgāka un mīkstāka. Krietnu soļu desmitu no Maijas, zāļāja malā melnojas no kārtīm un lubām saslieta būda. Tās priekšā sprakšķ ugunskurs. — Sakņots vīrs, ar muguru pret Maiju, sēž būdas priekšā un tecina izkapti. Kad spožais izkapts asmens liekas pietiekoši skaudrs, vīrs pieceļas, aizbāž tecināmo tēraudu aiz siksnas un, izkapti pār plecu pārmetis, brien uz pļavas vidu. Bet tieši tajā brīdī, kad sakņotais vīrs, galvu mazliet atliecis, paveŗas rietošajā saulē, Maija ierauga viņa seju.

„Andris!“ viņas acis ieplešas izbrīnā un prāts tūliņ atmezglo daudz cilpu, kas visu laiku bija sējušas Andŗa slepenās gaitas un pēkšņo pazušanu — noslēpumainībā.

„Viņš patiešām šeit iedzīvojies kā īsts līdumnieks...“ prāto Maija, vērodama saules un vēju apbronzoto puisi, kas pļavas vidū sāk vingri griest platu vālu.

„Vai ar savu pēkšņo ierašanos, lai satraucu viņa svēto līdumnieka mieru un laimi?“ Maija pārliek domas —“ Nē, to es nedrīkstu darīt! Bet tomēr...“ Sirdī kaut kas kņudz un kniež... Maija nevar aiziet prom, neizdarījusi gluži nekā. — Un beidzot viņa patiešām nolemj izdarīt kaut ko...

Zem lazdām, akača meldros tikko atvērušies divi vaska dzelteni purva īrisi. Maija noplūc tos un noliek jaunā līdumnieka būdas priekšā. Kad tas ir izdarīts, viņa vieglu sirdi, kā pelēka purva sloka, steidzas mājup.

— — — — — — — — — —

Andris Maijas tuvumu nav pat nomanījis.

Zilā izkapts skan. Brīžam viņš vālgalā atliec muguru, atrotina baltā linu krekla piedurknes un izbrucina skaudro asmeni.

Rokas, grūtajā darbā izlauzītas, sāp. Uz delnām tūkst melnas tulznas... Bet sirds, pielijusi gaiša prieka, strāvo un jundā brāzmainas spēka šaltis visos locekļos.

Pēc brīža viņš atkal aizbāž strīķi aiz siksnas un iešūpo stiprajās rokās zilo izkapti, kas šņākdama sāk griest platu un smaršīgu vālu. Jaunajās lūku vīzēs autās kājas šļūd pa mitro pļavas sūnu, atstādamas aiz sevis dziļas sliedes. Vāls aiz vāla kā zaļi viļņi krīt vienādās rindās un izelpo saldas zāļu vītuma smaršas...

Kad sīko priedīšu smailes sāk sārtot rieta pēdējā atblāzmā, Andris paslēpj izkapti vālā, sakrauj iegarenās ķirpās rīta pļāvumu un lēni iet uz ugunskura pusi.

Apkvēpušā skārda trumulī sīkdama vārās žulgana kafija. Andris noceļ trumuli no ugunskura, grib ieiet būdā pēc maizes donas, bet pēkšņi samulst. Skats apstājas pie vaska dzeltenajiem īrisiem, kas, nezināmu roku nolikti būdas ieejas priekšā.

„Šeit kāds bijis...“ viņa aizvaiņoto sirdi satrauc svelmainas dusmas, kas nespēj rast ceļu izstrāvojumam. — Andris pietvīkst. Viņa svētais miers sagandēts...

Tikai krietni pret pusnakti, gulēdams smaršīgā sienā un klausīdamies odu sīcienos, viņš pamazām rod nomierinājumu.

„Ja arī šeit bijis kāds cilvēks, tad tikai tāds, kas vēl man vienīgi labu. Ļauns taču neatstātu — ziedus...“ Andŗa do-

mas kļūst arvien rāmākas. Drīz tās kā platas upes iepludo gluži citādākos krastos.

„Luters Berbenks, Ivans Mičurins — arī viņi savā jaunībā bija trūcīgu vecāku dēli, bet vēlāk ...“ Andŗa domas sāk gālēt — „Vēlāk viņi kļuva īsti brīnumdaŗi — dārzkopībā. Tikko šeit uz šīs purva „salas“ būšu iekopis nelielu stūrīti zemes, tūliņ ar skubu atkārtošu Berbenka un Mičurina mēģinājumus — izaudzināt jāņogu šķirni, kas dotu ogas ķiršu lielumā, krūmveidīgas zemenes, plūmes bez kauliņiem, augļu kokus ar rūgtu mizu, lai zaķi to negraužtu .. “ Andris apžilbst pats savās košajās domās. — „Kādēļ gan nevar mēģināt izaudzēt arī kviešu sugu, kas dotu graudus — pupu lielumā, ilggadīgus tomātus...? Vajag tikai stipru gribu, sīkstu pacietību un svētigā zemes darba mīlestību!“ Andŗa domu brāzmojums kļūst arvien satrauktāks. — Tikai tad, kad paveŗas acu ploksnas un apziņā pavīd pelēkā tiešamība, krāšņās domas jūk un pinas kā strauji kumeļi dzeloņdrāšu pinekļos.

„Parīt beidzas mana „brīvnedēļa“ ... Ko teikt saimniekam, kur esmu bijis?“ Uz Andŗa pieres iemirgojas sīki sviedru putekliši. „Atkal jāmelo ... Jālūko apgalvot, ka esmu ciemojies pie kāda sava drauga — kaimiņpagastā,“ viņš aizveŗ acis un mēģina iemigt. Bet miegs, kā no sprosta izspraucies lūsis, vairās un bēguļo ...

6.

Kā sirmas dūjas Vidzemes birzīs un gāršās iekrīt ziemas pirmās nedēļas. — Skanuļu sēta, dārzs un tīrumi piebirst spodrām sniega dūnām. Uz apledojušām sklandām svilpo un zvidzina sniedzītes un sarkankājainie ķeģi. Gar ābelēm vakaros snaikstās zaķi. Bet naktīs debess vienmēr noskaidrojas un zeme sprēgā salā kā skanīga kokle ...

„Būs ragavu ceļš ...“ vērodams mākoņus, spriež vecais Skanulis. „Vajadzēs atlīgot mājup no Druņķa pļavām pēdejās siena kaudželes.“ Viņa seja kļūst tumšāka. Balss ieskanas nospiestāk: „Vajadzēs jau,

Pagalmā ielīgo Andris ar krietnu vežmeli siena

laikam, šoziem pārdot kādu tekuli. Rudenī ar Druņķi sanīdāmies, neļāva vairs pļaut atālu. Tādēļ nu pret pavasari gaidāms siena bads ...“

Andris blakus istabā dzird saimnieka rūpju vēstošos vārdus.

„Veltas tavas skumjas, saimniek,“ viņš slepus pavīpsnā „Gan jau viss arī šoziem nokārtosies labi!“

Nākošās svētdienas rītā Andris izlūdzas vecajam Skanulim uz dažām stundām dūkano. — Vai nu Andrim saimnieks zirgu liegs?

„Brauc vien, ja tev kur jābrauc,“ viņš vēlīgi nosaka un gaida, kad Andris jūgs dūkano vieglās kamanās. Bet saimnieka cildas arī šoreiz izkūp kā praula dūmi. Andris iejūdz dūkano platākajās ragavās, iemet tajās siena bomi, virves un sekumus, satveŗ grožus un aizbrāžas pa dižceļu kā sniegputenis ...

Saimnieks rokas vien noplāta: — „Saproti nu tādu ...“ — Bet vēl dižāks pārsteigums veco Skanuli sagūba tad, kad pēc nepilnas stundas pagalmā Andris ielīgo krietnu vežmeli siena.

„Nu, ta debess brīnumi ...“ Saimnieks nezina, ko nu teikt, ko bilst. — Nav neviena, kas dotu viņam kādu skaidrību. Saimniece un Maija — aizbraukušas uz koncertu — pagasta aizsargu namā. Puisis aizgājis pie kaimiņiem ciemos. Arī meitas aizklīdušas. — Bet pats Andris,

kuŗam būtu visvairāk ko teikt, liekas, ūdeni ieņēmis mutē. — „Saproti nu tādu...“ vecais Skanulis nezina, vai nu sirdīties, vai smaidīt.

Tikai pret pusdienas laiku, ielīgojis pagalmā vēl ar otru vežmeli siena, Andris ierunājas:

„Šie divi nieka siena vīšķi lai nu būtu, saimniek, mazs dāvinājums — jums no manas puses.“

„Labi gan tie „vīšķi“...“ smaida vecais Skanulis — „Kur tādus sarausi?“

„Jūsu pašu zemes robežās...“ noslēpumaini attrauc Andris.

„Tā, tā...“ nomierinās saimnieks, cerēdams vēlāk izdibināt vairāk.

Līdz apkrēšļa laikam no Odžu sūnekļa „saliņas“ atvestā siena kaudze — sabāsta šķūnī. Andris noskurina vamzi un iet uz istabu. Pagalma vidū viņš tomēr vēl brīdi apstājas. — No dižceļa pa sniega kupenām — divatā ar kaimiņmāju puisi, tipina vecais Jukums. Gatves galā viņi abi apstājas. Ardievojas. Andris skaidri dzird katru vārdu.

„Tas jau tā katra liktenī — paša Dieva ierakstīts,“ krekšķinās vecais Jukums — „Druņķi visus šos gadus dzīvojuši pārāk bravurīgi! Vai viņi kādreiz savas sirdis iesildījuši kādam košākam dzīves mērķim? — Nekad! Viņos pašos un ap viņiem ir bijis vienmēr baigs tukšums, caurstrāvots ļaunām dziņām... Mūsu dienās, kad atkal godā celts latviešu strādnieks un viņa svētīgais darbs, lūk, ar negodībām bagātību raust neviens vairs nevar!“

„Tādēļ jau Druņķos nākoš sestdien skanēs ūtrupnieka āmurs...“ piebilst kaimiņpuisis. Pēc brīža abi runātāji šķiŗas.

„Pat sīkākais, ļaunā nolūkā darīts darbs ar laiku rūgti atriebjas pašam darītājam! Tāds jau ir senais dzīves — tērauda likums...“ domā Andris, steigdamies uz istabu.

— — — — — — — — — — —

Šovakar visos ceļos, kas kā pūkaini pavedieni aizvijas starp piesnigušajām silavām un birzīm, slīdēs vieglas kamanas un iemauktos žūžos zvārguļi... Ļaudis no visām sētām pulcēsies baltajos dievnamos klausīties daudzreiz jau dzirdēto, bet mūžam jauno evaņģeliju un „Kluso nakti...“, jo šovakar ir ziemsvētku vakars. — Arī no Skanuļu sētas izslīd divas kamanas. Vienās sēž pats saimnieks ar saimnieci, otrās — puiši un meitas. Notrīs zvārguļi... Nodim aso pakavu šķeltais atkals. Kamanas kā vieglas dūjas aizslīd krēslā.

Mājās palikuši tikai trīs cilvēki — Maija, Andris un vecais Jukums. — Istabas siltas, izkaisītas sakapātiem egļu zariem. Uz plīts sūt kāposu katls, čurkst brūnas cūku ribas... Vienā kaktā sveķainu dvēsmu elpo koša eglīte, otrā — vecais Jukums garšo pašdarinātu miestiņu un atceras tos laikus, kad arī viņš bija jauns un kopā ar savu tēvu un māti ziemsvētku vakarā brauca uz dievnamu... — Andris, sakņupis uz savas gultas, lasa grāmatu. Viņš tā iegrimis rakstnieka tēlotajās ainās, ka pat nepamana paveŗamies kambaŗa durvis un pa tām ieslīdam Maiju. Tikai tad, kad gaiši ieskanas ienācējas teiktais dievpalīgs, viņš atmostas kā no snauda, aizveŗ grāmatu, pietvīkst un samulsis lūkojas Maijā.

„Tevi traucēju?“ ienācēja bikli vēro Andri.

„Traucē? — Nē!“ attrauc gaiša atbilde — „Ziemas vakari gaŗi... Dažreiz ciemos atnāk pat gaŗlaicība.“

„Arī man bieži klājas tāpat,“ Maija atzīstas — „Ienāc kādreiz mūsu istabās paklausīties radio; apmainīsimies grāmatām... Patērzēsim, patrieksim atjautības... Gaŗlaicība aizbēgs!“

Andris pietvīkst vēl vairāk.

„Tā tomēr nevar...“ viņa balss skan tikko dzirdami — „Es esmu – pelēks gājējs, tu — saimniekkārtas atvase...“

„Tad šis ir tas bubulis, kas atbaida tevi no manas draudzības?“ Maija smaida — „Mēs, jaunie latvieši, savā zemē esam visi vienādi! Bet ja tu gribi mēģināt cilāt pagātnes nogulumu slāņus, tad paveries šajā — manas spalvas rakstītā grāmatā. To dodu tev kā ziemsvētku dāvinājumu...“

Andris izslienas. — „Maijas sarakstīta grāmata? Kas tā tāda?“ Viņa pirksti grib steidzīgi atšķirt un skats — ieslīdēt grāmatas lappusēs, bet Maija vēl neļauj atvērt ornamentiem izrakstītos audekla vākus.

„Šajā grāmatā esmu savākusi visas aizsniedzamās ziņas par taviem senčiem,“ viņa saka.

„Par maniem senčiem?“ Andŗa acis iezibsnas.

„Tev taču pašam nerastos laika to darīt! Bet gan, interesējoties par Skanuļu dzimtas pagātni, nebija grūti no vecajām baznīcu un muižu nodokļu grāmatām savākt ziņas arī par taviem senčiem.“ Brīdi klusējusi, Maija turpina: „Tu esi liela un stipra latviešu celma atvase. Par tavu dzimtu ziņas esmu ievākusi pat līdz ordeņa laikiem. — Skanuļu dzimtas vēsturiskais pavediens pārtrūkst jau zviedru valdīšanas gados. — Tavi senči bijuši īsti latviešu līdumnieki. Daudzās vietās muižas grāmatās ir piezīmes, ka tavas dzimtas mājas kaŗa viesuļi pilnīgi sagrāvuši, bet jau nākošās lappusēs lasāms, ka šī pati nesalaužamā dzimta sīksti turpina atkal savu dzīvi. — Vai mūsu sirdis neiebangojas prieks un lepnums, kad dabūjam zināt, ar kādu sparu mūsu senči stājušies pretīm visām grūtībām, kāds brāzmains prieks — dzīvot, kāds neizsmeļams spars ir mutuļojis viņu krūtīs? Arī mūsu laiki nav bez grūtībām . . .“ Maijas vārdi un teikumi sienas viens pie otra kā vijīgas linu auklas. — „Arī tu, Andri, pagājušā vasarā biji kļuvis līdumnieks!“ viņa noslēpumaini saka. „Tavu sirdi bija sākušas karsēt senču asinis . . .“

„Es — līdumnieks?“ Andris samulst.

„Odžu sūnekļa „salās“ . . .“ atgādina Maija.

„Tu to zini?“ Andris pietvīcis kā asaŗa spura.

„Zinu — „visu, Andri . . . Maija izslīd saimes lielajā istabā.

Andris kā apskurbis sakņupst uz savas gultas malas.

Uz dižceļa iežūžojas zvārguļi, atskan kumeļu sprauslieni . . .

„Baznīcēni!“ [illegible]nokremšļojas vecais Jukumsun iztunturo pagalmā.

7.

Kūp atkal tīrumi un atmatas . . . Pāri mežu tērcēm riņķo tuļķi, ķīvītes un klidzina vālodzes. Ļaudis, apskurbuši zemes smaržās un siltajās dūmākās, no ausmas svīdas līdz rieta dzisai lokās pavasaŗa darbos. Tikai svētdienās viņi mazliet atliec muguras un atpūtina grūtajos darbos izlauzītās rokas. — Bet vecais Skanulis miera nespēj rast arī svētdienās. Rūpju izvagotu seju, viņš klīst gar saviem tīrumiem, nevarēdams izdomāt, kur lai šovasar ievāc sienu — ziemai. Druņķa pļavas pārdotas ūtrupē — citiem. Nav vairs no kā rentēt. — Odžu sūnekļa malā sāktos drenēšanas un apzāļošanas darbus jāpārtrauc. Pietrūkst naudas un arī laba padoma . . . Andris gan labprāt uzņemas tālāko darbu virzīšanu, bet vecais Skanulis negrib lāga uzticēties viņa pļavu ierīkošanas prasmei.

„Puiķelis jau vien viņš vēl ir . . .“ spriež vecais Skanulis, sēdēdams uz lieveņa kāpnēm. „Izšķiedīs darba spēku, naudu un beigās tomēr — nekas prātīgs neiznāks . .“

No Odžu sūnekļa vidus mutuļo tumši dūmu kamoli. Veco Skanuli tie uztrauc vēl vairāk. Arī saimniecei nav miera.

„Vajadzēs taču vienreiz iet lūkot, kas tur kūpinās!“ viņa izsaka savas domas.

„Iesim šodien pat,“ cieši nolemj saimnieks — „Varbūt tur bez mūsu ziņas ierīkojies kāds darvas vai terpentīna tecinātājs!“

„Bet varbūt kāds jauns līdumnieks . . .“ noslēpumaini min Maija un arī pošas tēvam un mātei līdz uz Odžu purva „salām“. — — — — — — — —

Andris izslienas un pietvīkst

Pavasaŗa ūdeņu izmiekšķētais purvājs dreb...

„Varbūt kādreiz es pats varēšu sev nopirkt šīs „salas“,“ prāto Andris, nenogurstoši cilādams cirvi – „Augsne šeit ir laba, tikai... katrs kvadrātmetrs iegūstams grūtā darbā“ — Bet Andris darba nebaidās! Darbs ir gods. Bet vislielākais gods ir tāds darbs, kas nes svētību ne tikai darītājam vien, bet arī citiem cilvēkiem.

Cirvis ceļas un krīt. No izlauzto brikšņu un celmu kaudzēm veļas melni dūmi. Andris tā iegrimis savā darbā, ka gluži nemaz nenomana tuvojamies trīs apmulsušus cilvekus. — Tikai tad, kad vecais Skanulis mīksti iekrekšķinās: — „Dievs palīdz!“, Andris izslienas un pietvīkst, kā nedarbā pieķerts.

„Te nu stāv m a n s, kādreiz pieminētais līdumnieks,“ priecādamās par mātes apmulsumu, ierunājas Maija.

„Andris...“ tēvs nespēj attapties. Viņa skats pārslīd iekoptajam zāļājam. Acis savilgst. Arī māte atskārtusi, kādas lielas pārvērtības šeit nesis Andŗa sviedrainais darbs. Bet viņa nespēj parunāt ne vārda. Viņas skats kā skaudrs pīķis, asaru rasas apmiglots, iedūries viņas pašas pirkstgalos, kas nemierīgi vīsta un žņaudz priekšauta malu. — Vecais Skanulis paveŗas Andrī, paveŗas pīlādžu ogas sārtumā notvīkušajā Maijā. — Ko teikt? — Abi viņi ir jauni, spēka apgaroti. Darba priekā kā skaistā laimē apskurbuši, viņi stāv uz lielās dzīves sliekšņa...

„Dēls...“ vecais Skanulis ieslīp paveŗas Andrī — „Iedams līdumnieka gaitās, tu esi pelnījis, lai rudenī sūtu tevi lauksaimniecības skolā...“ — Andŗa acis iezibsnas. Sirdī sen jau slepus auklētās ilgas sāk pamazām rast tiešamību. — Vēlīgs smaids mirgo arī mātes un Maijas acīs. — Bet tēvs turpina:

„Galva tev ir gaiša, rokas — darba nevairās un gribas — cīnīties a u g š u p, tās tevī ir arī kalniem! Līdumnieka darbs ir svētīgākais no visiem darbiem! Stājoties pie tā, lai Dievs tev neliedz, dēls, savu svētību...“ vecā Skanuļa vārdi skan kā košas patiesības, kas izņemtas no svētākā evaņģelija, no pašas dzīves serdes.

... Pāri Odžu sūnekļa priedītēm sārtojas rieta mākoņu kupenas. Pamalē dūmo sidrabainas dūmakas. — Kūp tīrumi... Kūp atmatas... Drīz kūpēs arī jaunie plēsumi — Odžu sūnekļa „salās“.

Jaunais arājs

Asja Anerauds 402. Ziemeŗa mazpulkā

Skaists uzaust rīts, un migla purvos aizkūp.
Kā zelta putekļos pār laukiem saules stari lejas, —
Mirdz arkla lemesī, pār kuŗu kūpot zeme drūp,
Un glāsta arāju, kas noguris vēl smejas.

Jauns arājs tīrumā dzen vagas pirmās
Un vingrās rokās smago arklu tur.
Kur darbā liektas tēvu galvas sirmās,
Viņš jaunu spēku sevī briestot jūt.

Ikkatrā tīrumā te vijas tēva gaitas,
Kas pēd'jo soli darbā priekā speŗ;
Un šodien dēls iet pirmo reiz tā pēdās —
Ar gaišu cerību tas ciešāk arklu tveŗ.

Viņš tic, ka Dievs, kas svētī laukus,
Kur tēvs ikdienas darbā līkst,
Tas svētīs viņa veiktos darbus.
Tam sirds no darba prieka pilna tvīkst.

AIZSAULES CEĻOS

Š. g. 20. jūlijā no mums šķīrās dalībnieks

GREBŽU JŪLIJS

dz. 1924. g. 4. janvārī.

Viņu mīļā piemiņā paturēs

60. Krustpils mazpulks.

Š. g. 22. augustā no mums šķīrās mūsu mīļā dalībniece, 12. saimes vecākā

VELTA BALODE

dz. 1920. g. 25. februārī.

Viņu neaizmirsīs

8. 8. Viļa Olava mazpulks.

Š. g. 23. augustā miris mūsu mazpulka dalībnieks

OĻĢERTS ĶULLĪTIS.

Apbedīšanas dienā mazpulks kopā ar skolu nolika vainagu un marmora plāksni pie nelaika kapa.

Vienmēr atminā čaklo biedri paturēs

859. Rīgas pils. 45. p-skolas mazpulks.

Pasaka par lielo laimi

ARN. LŪSIS

(Beigas)

Pilsētas nomalē tālā, kur pelēki nami
piekļaujas smilšainām, netīrām ielām
dzīvo nu dēls. Ir tam istaba maza
tumša un dregna, kā pagrabs bez loga.

Mazajās rūtīs, kas tikko ļauj skatīt
debesis tikdaudz, cik plata ir plauksta
reti mirdz saule, un retāk vēl zvaigznes.

Dienas te atnāk kā gaudenas sievas
— gurdām un īgnuma pārņemtām sejām,
gluži bez prieka un kārotās laimes

Rītā dēls zin jau, ko vakars tam nesīs —
vilšanos, skumjas un ilgas pēc mājām.

Neveicas dēlam — viņš neprot tā dzīvot
Lats kā un Mode tam padomu deva.

Nevar viņš izlikties, neprot viņš mēļot,
stiprajos slavēt un mazajos pelt.

Nevar viņš neredzēt postu un sāpes,
kādas visapkārt šai nomalē valda,
nevar viņš domāt vienmēr tik par sevi,
krūtīs nest akmeni — saukt to par sirdi.

Sākumā, kamēr vēl bija tam naudas
kabatās diezgan — ikkatras tam durvis
atvērās plaši, un priecājās visi,
redzot to nākam kā gaidītu viesi.

Bija tam draugi, un gods bij, un slava
gluži kā sapnī, ko redzēja naktī,
toreiz aiz valņa, kad guļēja laukā.

Izzuda viss tas, kad pēdējo grasi
deva viņš projām — nevienam vairs daļa
nav nu gar viņu, un novēršas draugi,
redzot uz ielas to pretim sev nākam.

Gāja pie Lata dēls, gāja pie Modes
palīgu lūgdams — lai pašķir tam ceļu.

Atteicās abi — vēl sabāra viņu:
pievīlis esot tas viņus, kad lūgdamies teicis
toreiz, ka naudas tam diezgan un protot
uzvesties tā viņš, kā jau pieklājas frantam.

Nav tev ne smakas no dižena gara —
zemnieks tu biji — un zemnieks tu būsi,
Mode tam kliedza un šķendējās ilgi...

Tagad dēls atkal ar trūkumu cīnās,
domā tik vienu — kā nokļūt uz māju,

Redzēj's viņš laimi, ko pirkt var par naudu:
nebij tā laime — bet zibens tik malds...
— — — — — — — — —

Grūtākā brīdī, kad dēlam pat maizes
nav vairs ne rika, un izsalkums varens
moca to ļauni, viņš atceras saini,
tēvs ko tam deva, un vārdus, ko teica.

Glābiņš tas pēdejais — drebošiem pirkstiem
auklas viņš raisa un vēro, kas būs
iekšā tur glabāts — vai neskanēs nauda
sudrabs un zelts vai tam nemirdzēs pretim?

Tomēr — tu, brīnums! — tik pastalas vecas
visa ir manta, ko atrod viņš sainī.

— Izmuļķots esmu — dēls dusmīgi domā —
ko varu iesākt ar tādiem es niekiem?
Ne tur ko pārdot ne paturēt pašam!

Pastalas ņēmis, viņš iemet tās kaktā,

Bet, kas par joku! — tās nestāv, kur liktas.
Gluži kā kāds tās aiz auklām nu vilktu
slīd viņas atpakaļ, dēlam pie kājām.

Iet dēls uz priekšu, tās līdzi slīd viņam
tā kā slīd laivas virs ūdeņiem dziļiem.

Grūž dēls kad projām — tās nekust no vietas
it kā pie grīdas tās līmētas būtu.

Tas tak par traku! Vai burvība kāda
mulsināt puisim grib veselo prātu!

Domā viņš visādi... Beidzot tam gaisma
uzaust par visu — šīs pastalas vedīs
viņu tai zemē, kur īstā mīt laime.

Steigšus dēls sēžas un uzaun tās kājās —
ai, cik kļūst labi un ai, cik kļūst viegli!

Atraun viņš durvis — un ziedoņa vēji
skrien tam pār galvu kā zeltīti putni.

Iet viņš uz ielas — un steidzas uz vārtiem
ātrāk lai tiktu, kur ziedoši lauki
mijas ar ezeriem, upēm un mežiem.

Te viņam nav vairs nekā ko sev meklēt
akmeņu kaudzēs un dūmos un tvanā.

Zin viņš, kur īstā mīt laime un brīve
— debess un zeme kur saskaras tālē.

Ātrāk kā nācis, viņš steidzas nu projām
satiek vēl Latu un redz arī Modi.
— Puis, kur tik strauji — tie izbrīnā prasa.
— Atradu laimi — dēls atbild — nu, sveiki!
— — — — — — — — —

Soli vieglā, smaidu sejā,
dēls uz priekšu jautri iet,
kalnā augšā — atkal lejā:
gribētos tam gandrīz skriet.

Ir tik vieglas viņam kājas
tēva dotās pastalās.
Viņš tik reti ceļā stājas,
īsu brīdi atpūšas.

Nezin vēl, uz kuŗu pusi
viņa gaita tagad slīd,
sirds tam laimē noreibusi,
priekā acis gaiši spīd.

Bet nu viņš vairs nemaldīsies:
nokļūs zemē laimīgā,
kur ap viņa dzīvi vīsies
prieka straume mūžīgā.

Un viņš iet un dzied pie sevis:
sveika, zeme laimīgā!
Biju šķirts es reiz no tevis,
nu tu atkal tuvumā.

Atkal jūtu druvu smaršu,
atkal ziedus sveic mans skats.
Redzu birzis, redzu gāršu:
ceļš tai garām vijas plats.

Lūk — tur ezers saules staros
mirdz un vizuļo un sauc:
nāc pie manis, ceļos garos
putekļus tu krājis daudz!

Lūk — šī puse šķiet man tuva,
pazīstams te liekas man
mežs, un zaļā rudzu druva,
kas tik saldi ziedot tvan.

— — — — — — — —

Un tā reiz, kad pavasaris
uzzied visā krāšņumā,
dēls redz laukus, ko viņš aris
sava tēva pagastā.

Redz viņš kalnā dzimto sētu,
pārnāk atkal Dandzēnos,
dodams solījumu svētu:
no šīs zemes neškiršos...

— — — — — — —

Tas ir viss, ko stāstīt zinu
es par lielo laimi jums.
Vairāk tiešām neatminu.
Un nu — jāatvadās mums.

Ja jums kādreiz tāpat klājas
dēlam kā šai pasakā,
neaizmirstat tēva mājas:
dzīve tur vislabākā.

Daži vērojumi zviedru jaunatnes dzīvē

A. ROGA

Zviedru mazpulku jaunatnes nozīme

Ja kādu darbu darām un viņam veltījam visas savas domas; ja ar viņu saistām arī mērķus, kam nav tikai vienas dienas nozīme, tad mūsu interese plaši jo plaši sniedzas pēc katras ierosmes, kas vien kaut kādi varētu veicināt šo mērķu sasniegšanu. Un ja šo, vai līdzīgu darbu dara arī citi, tad laiku pa laikam mums gribas redzēt un salīdzināt kā viņi to paveic un ko mēs no viņiem varam mācīties.

Mazpulku jaunatne, jūs jau pēdējos mēnešos esat še pat „Mazpulkā" iepazinušies ar to, kā dzīvo un darbojas Lietuvas mazpulki, kā strādā un kam nododas Italijas jaunatne. Savā laikā esat lasījuši arī par to kā iekārtoti Zviedrijas mazpulki un kā izpaužas viņu darbs. Tādēļ ja mēs tagad gribam vēl runāt par zviedru mazpulkiem, tad mums vairs nav svarīga šo mazpulku iekārta, bet gan tas gars, kas gadu no gada iesakņodamies kādas tautas jaunatnē un kļūdams jau par tradiciju, redzams un saskatams top arī ikvienam, kam izdevies pasērst pie šīs jaunatnes.

Kas tad patlaban ir tas raksturīgais zviedru mazpulku dzīvē un darbībā? — Uz šo jautājumu varētu vispārīgi atbildēt tā: prieks un sajūsma par savas organizācijas darbu un savu uzdevumu visai nopietnā uztveršana un saprašana.

Zviedru mazpulku, vai kā viņi paši saucas Jordbrukareungdomens Förbund latviski jālasa — jūrdbrikareigdomens ferbund vai īsi Ju-i-f), dalībnieki, būdami vecāki, jau arī pieauguši cilvēki, visai labi apzinas, ka mazpulki lauksaimniecības kultūras pacelšanā var dot ļoti daudz derīga, ierosinoša un ikdieniškai dzīvei ik solī vajadzīga. Tur visa tā pati savu lauciņu kopšana, tur sacensības, kas attīsta prasmi un veiklību. Un jāsaka, ka jaukas bija šīs sacensības, kuŗas izdevās noskatīties Zviedrijas vidienā, netālu no Linķepingas.

Sacensības notika āboliņa pļaušanā un uzkasīšanā. Šīs sacensības reizē bija mazpulka svētki, uz kuŗiem visi dalībnieki ieradās gājienā nezdami savu karogu un skandinādami mazpulka dziesmas. Sacensībai sekoja tautas dejas, ko nācionālos kostīmos nodejoja mazpulku dalībnieki, iepriecinādami savus viesus.

Tāpat kā mūsu mazpulku dalībnieki, kas tagad piedalas ik visos sabiedriskās dzīves pasākumos, pēdējā laikā arī zviedru mazpulki sāk dzīvi darboties sabiedriskuma uņ sabiedriskās dzīves veicināšanā. — Zviedru zemniekiem nav tādu lielu un skaistu tautas namu, kādi ir mums. Nav viņiem vietu plašiem sabiedriskiem sarīkojumiem, un, jāsaka, nav arī pašu šo sa-

Īpatnējs dabas skats šērās

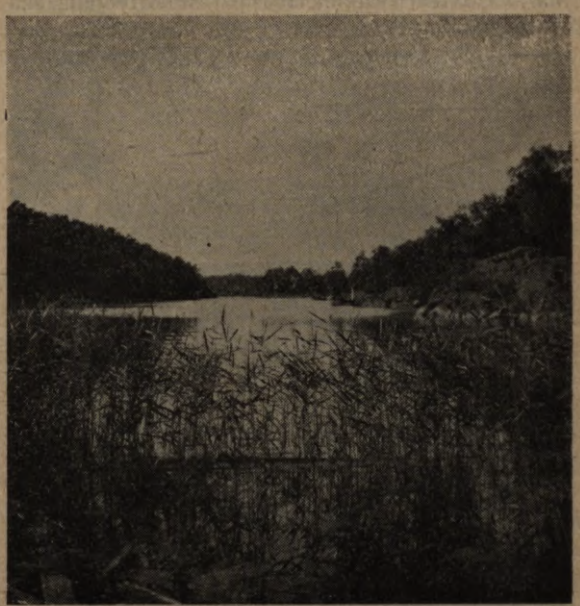

Kails un stāvs klinšu kalns, virs kuŗa tomēr uzcelta skaista ēka un izkopts parks

rīkojumu, izņemot ģimenes svētkus. Tādēļ tagad, lai būtu kur pulcēties, mazpulku dalībnieki savos novados pašu savāktiem līdzekļiem un ar pašu roku darbu, ceļ nelielas vienstāva koka ēkas, kuŗās iekārto

Mazākās zviedru saimniecībās parasta dzīvojamā ēka

skatuvi, zāli, bibliotēku, virtuves telpas. Šī ēka tad ir vienīgā, kuŗā norit zemnieku jaunatnes sabiedriskā dzīve.

Interesantāka par šīm ēkām, kuŗas izdevās redzēt vairākas un vairākos mazpulku novados, bija taisni tā pieeja un tas noskaņojums, ar kādu mums šīs ēkas un viņu iekārta tapa parādīta. Rādīšana bija vienkārša, bet tomēr ar krietni padarīta darba apziņu un galvenais — arī svešniekam saredzamu, katra mazpulku dalībnieka interesi par savu pasākumu.

No zviedru mazpulku dalibniekiem vispāri palika iespaids, ka viņi visi par savu lietu, vai par katru savu darbu ir pilnīgā skaidrībā un nekad viņiem nevajaga ne zināšanu, nedz atbildību novelt uz citu pleciem ar šiem niecīgajiem, mums tik parastajiem vārdiem: „Es gan nezinu. Ejat pajautājat, tur, viņiem, — varbūt tie zinās."

Un šī savu lietu pārredzēšana un zināšana ir viena no svarīgākām īpašībām, kuŗu mēs varētu mācīties no zviedru jaunatnes. Otra lieta ir viņu pieklājība un laipnība, kas maziem un lieliem jau pārgājusi asinīs un ikviena jaunekļa raksturam uzliek cildenības un patiesības gara vadonības zīmogu.

Trešā lieta ir tā, kas vairāk skar meitenes, bet turpat līdzās vienlīdz attiecināma kā uz meitenēm tā zēniem, tā ir — tīrība un kārtība. Nav vietas zviedru zemnieka mājās, vienalga, vai tas bagātnieks, vai sīksaimnieks uz savām 12 pūrvietām zemes, kuŗu mēs varētu saukt par nekārtīgu un pamestu novārtā.

Tā ir skaista īpašība. Un kad šī tīrība un glītums jāredz tik pilnīgi kā to Zviedrijas lauku sētā var redzēt, tad tikai mēs īsti attopamies un sākam saprast, ko tā nozīmē un ko tā vērts. Tad mēs arī sākam saprast, ka laipnības un pieklājības, gara smalkuma balsts un pirmais pamats tomēr ir kārtība un tīrība visā dzīvē.

Klāt nāk vēl čaklums un darbīgums. Meitenes un zēnus, kā to redz pie mums klaiņojam apkārt pilnīgā bezdarbībā, neizdevās redzēt ne pilsētā nedz laukos. Un tādēļ arī nav jābrīnas, ka zviedri, kas jau no bērnu dienām mācījušies strādāt, prot arī priecāties par katru sasniegumu, par

katru padarīto darbu, kas viņu zemē, nežēligajā dabā labi izdevies.

Viņu strādniekos, jaunos vai vecos, nava kurnēšanas, nava neapmierinātības. Pat ielas asfalta lējējs un tramvaja sliežu labotājs savu darbu dara čakli un viņa seja— cik to izdevās novērot — arvien ir apmierināta un intelligenta.

Lūk, tie ir — daži vērojumi zviedru tautas dzīves noskaņojumā. Viņi var katru iepriecināt un arī rādīt ceļu uz tiem uzskatiem, kādi vajadzīgi, lai cilvēks tiešām izaugtu par kulturālu cilvēku.

Ķošuma stūrītis pie nelielas dzīvojamās ēkas akmeņainā un klinšainā apvidū

Kumeļu skola un audzināšana

O. LUKSTIŅŠ, LLK zirgkopības speciālists

Kumeļu audzējot, pareizi ēdinot un kopjot, tas jau no mazām dienām arī pareizi jāaudzina. Īstam zirgkopim jāprot atšķirt audzēšana no audzināšanas. Audzēšanas uzdevums ir kumeļa ķermeni ar pareizu ēdināšanu, uzturēšanu un kopšanu attīstīt par pieaugušu zirgu, bet audzināšanas uzdevums ir zirgam no kumeļa dienām ar saprātīgu apiešanos iepotēt uzticību uz cilvēku un izaudzināt kumeļu par paklausīgu un rātnu zirgu.

Pie paklausības kumeļš jāsāk pieradināt tūliņ, kad tas atšķirts no mātes. Pirmais uzdevums ir kumeļu pieradināt nēsāt apaušus un ļauties tos sev uzmaukt. Kad tas dažas dienas pie apaušiem jau pieradis, tad nākošais uzdevums ir iemācīt kumeļu ļauties pareizi vadīties pie apaušiem.

Mācīties zirgu pareizi izvest un prast to parādīt zirga apskatītājiem, cenšoties izcelt zirga labās īpašības ir ļoti interesants un patīkams darbs mazpulku jaunatnei. Kopjot zirgu un mācoties to pareizi izvest, iemācās pazīt arī zirga dabu. Pazīstot zirga dabu, īsts zirgkopis katru zirga nerātnību un nepaklausību jau laikus ar saprātīgu un piemīlīgu apiešanos var novērst un ierobežot. Zirgs tādam kopējam uzticas un tam paklausa, jo pēc savas dabas zirgs ir paklausīgs un padevīgs cilvēkam un savam kopējam, no kura atkarājas viņa labklājība un labsajūta. Zirga nepaklausība un niknums, pa lielākai daļai, ir nesapratīgas un rupjas apiešanās sekas, jo zirgs pēc dabas ir arī lepns dzīvnieks, kas necieš pārestību, kādēļ rupja rīcība izsauc zirga pretestības jūtas, nepaklausību, kā arī niknumu.

Zirgu apmācot, nevietā ir prasīt, lai zirgs tūliņ saprastu, ko no viņa prasa. Lai gan zirgs ir centīgs skolnieks, tomēr sajēga, ko no viņa prasa, tam rodas pamazām, vienu un to pašu apmācibu ilgāku laiku un vairāk dienas piekopjot. Tāpēc apmācot zirgu, jāapbruņojas ar lielu pacietību un grūtākie uzdevumi apmācāmi pa daļām.

Vadīties apaušos kumeļš mācāms sekojoši: kumeļa vedējs nostājas kreisā pusē pie pleca un ar izstieptu labo roku saņe-

Pareizi nostādīts. Priekškāja no apskatāmās puses mazliet pavirzīta uz priekšu, bet pakaļkāja mazliet atpakaļ

mot apaušus apakšā zem žokļiem, sakot pavēli „soļos" stumj pie apaušiem kumeļa galvu uz priekšu. Pirmo mēģinājumu izdarot, kumeļš no sākuma neizprot, ko no viņa ar šādu rīcību grib panākt. Kumeļš uz reizi ne vienādi sajēgs, ka no viņa prasa soļošanu — galva padosies uz priekšu, bet soļot nereti kumeļš negribēs. Uz soļošanu kumeļš būs ierosināms tādējādi, ka divi palīgi, stāvot kumeļam katrā pusē aiz vedēja un ar saliktām rokām apņemot kumeļa pakaļdaļu, stumj vienlaicīgi ar vedēju, kumeļu uz priekšu. Tas nepieciešams, jo kumeļš, kamēr tas zīda māti bij pieradis promvirzīties, kad māte to stuma prom ar purnu vai sāniem. Tagad tādejādi rīkojoties, kumeļš drīzumā saprot, ka viņam vedējs liek virzīties uz priekšu un pēc dažiem atkārtotiem mēģinājumiem palīgi pie ievadīšanas būs jau lieki.

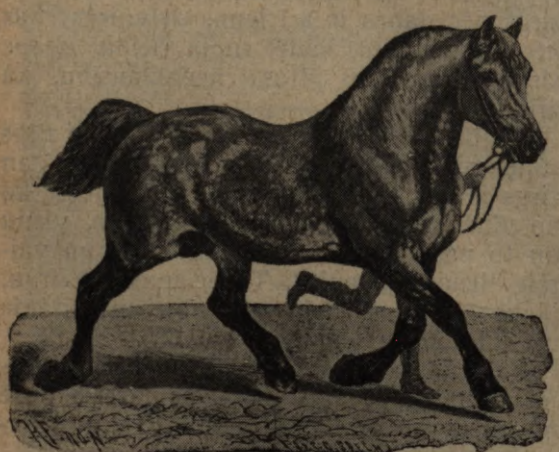

Labi ir, ka zirgu apmācot to pieradina pie pavēlēm vai komandas vārdiem, jo zirgs ļoti labi iemācās ar laiku pazīt vairākus komandas vārdus. Apstādinot kumeļu der pieradināt pie pavēles „stāt". Arī pie pagriezieniem „pa kreisi", „pa labi" zirgu var ar laiku pieradināt. — Pie soļošanas apmācības vadītājam vienādi sākumā jācenšas iet taktī ar kumeļa soli. Ja to pastāvīgi piekops, vēlāk zirgs pats ies taktī ar vedēja soli un centīsies arī pieskaņot sava soļa garumu vedēja solim. Tādējādi var iemācīt kumeļam skaistus gaŗus soļus.

Ja izvešanu soļos kumeļš kaut cik jau piesavinājies, tad jāsāk apmācīt i z v e š a n u r i k š o s. Arī šeit izvedējam vienādi jāstāv un jāskrien līdzi kumeļam ar izstieptu labo roku pie apaušiem, pielāgojot savus soļus kumeļa rikša soļiem un pakāpeniski soļus paātrinot un pagarinot. Ar šādu treniņu jaunam zirgam pakāpeniski attīsta skistus rikšus un brīvu gaitu. Rikšus izbeidzot, jāpieradina pie pavēles „stāt", stiepjot šo pavēli labi gaŗi, kamēr rikšu kustība izbeidzas.

Pie pirmās ziemas apmācības pieder arī apmācība celt kāju un ļauties nagus iztīrīt un apgriezt, ja tie nepareizi nodiluši. Sākumā kopējam sakot pavēli „kāju celt" būs pašam vēlāmo kāju jāpaceļ, bet pamazām ar laiku zirgs iemācīsies uz pavēli celt katru kāju, tai viegli pieskaroties.

Arī rikšos izvedot, savs solis jāpieskaņo zirga solim
Vedējam jāatrodas pret zirga plecu

Taisnā virzienā, tieši uz ekspertiem, lai tie skaidri redzētu zirga priekškāju gaitu

Zirgu izvedot soļos, vedējam atrodoties pret zirga plecu, savs solis jāpieskaņo zirga solim

Izstādēs un apskatēs jāprot zirgu pareizi nostādīt, lai eksperti varētu novērtēt zirga eksterjeru. Pie zirga nostādināšanas vedējam jāapstājas zirgam priekšā pie galvas, turot abas rokas zem apaušiem vai spriža attālumā saņemot iemauktu pavadas zem galvas. Nostādinot zirgu vienādi jācenšas priekšu nostādīt uz augstākas vietas, bet nekad priekšu zemāk par pakaļdaļu, jo zirgs tad nav tik izskatīgs. Pavedot zirgu soli vai pussoli uz priekšu, vai atbīdot atpakaļ, zirgs nostādams tā, ka kājas nebūtu savilktas zem vēdera, vai arī pārāk izstieptas. Apskatāmās puses priekškāju vēlams nostādīt drusku uz priekšu un pakaļkāju drusku atpakaļ, tā, ka no apskatāmās puses visas zirga kājas būtu skaidri saredzamas. Tādā stāvoklī zirgs nostādināms arī pie fotografēšanas. Nepareizi un neizskatīgi zirgu nostādinot skaistākais zirgs fotoattēlā izliekas neglīts. Tāpat ekspertiem nepatīk nelāgi nostādināts zirgs. Nemierīgu zirgu pie stāvēšanas savalda tādējādi, ka turot katru pavadu savā rokā nemanāmi un neuzkrītoši vienmērīgi rausta tās, saistot ar to zirga uzmanību.

Zirgu izvedot kā soļos, tā rikšos, jāved prom taisnā virzienā no ekspertiem — zirga gaitas novērtētājiem un arī atpakaļ jāved taisnā virzienā tieši uz ekspertiem. Nemierīgus ērzeļus izvedot jāņem līdzi īsa pātaga vai steks, ar kuŗu nepaklausības gadījumā piedraud, vai arī viegli iesit pa purnu, ja citādi ērzelis nav savaldāms. — Pie demonstrēšanas izstādēs zirgus izvedot aplī, izvedējam zirgu jāved pretēji pulksteņa rādītāja gaitai, pašam soļojot un skrienot apļa iekšpusē, lai skatītājiem garām vedot neaizsegtu zirgu.

Uz izstādi vedot zirgu, tam jābūt pieradinātam dažādos apstākļos paklausīt: mierīgi stāvēt, brīvi iet pavadā garos soļos un rikšos. Skaista zirga demonstrēšana un izvešana atstās patīkamu iespaidu pie ekspertiem, tā arī izstādes apmeklētājiem. Mazpulku jaunatnei kumeļu audzināšana ir cēls, daudz prieka sološs darbs, kumeļu apskatēm, izstādēm jauns sacensības veids salīdzinot savā starpā kumeļu apmācībā gūtos panākumus.

No apskatītājiem-ekspertiem zirgs jāved prom taisnā virzienā, lai redzētu zirga pakaļkāju gaitu

Stādait labus augļu kokus!

P. ELKSNIS

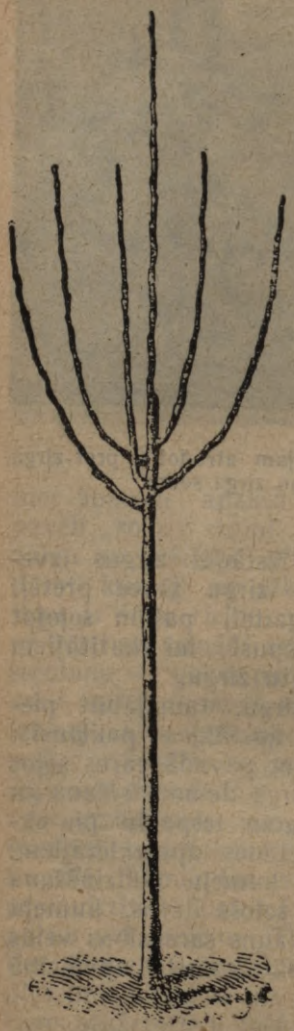

Labi veidots augļu kociņš

Bieži gadās novērot, ka daudzās lauku saimniecībās stāda mazvērtīgus augļu kokus. Kokus parasti pērk tirgū par 1–2 lati gabalā. Par bumbierēm, ķiršiem un plūmēm maksā vēl vairāk, jo tie mazāk dabūjami. Šādiem kokiem 2—3 kroņu zari, tievi un līki stumbri, sliktas saknes, miza noberzta, vājš augums, melns vidus un tie apklāti ar sūnu, kaitekļiem un slimībām. Iestādīti jaunā vietā, šie kociņi 2—3 gadu laikā dod tikai 5—10 cm augumu un vēlāk visu mūžu nīkuļo un dod niecīgas un mazvērtīgas ražas. Koki, vairāk gadus sliktā vietā augdami, nocietējuši, tā kā ne laba zeme, ne laba kultūra nespēj tos izlabot. Bez tam daži lauksaimnieki salasa līkumainas un zaķu apgrauztas mežābeles, stāda pie mājām, potē, kopj kā nu mācēdami un gaida ražu. Saprotams, ka tā rīkodamies mēs nekad netiksim pie labiem kokiem ar bagātām augļu ražām.

Mazpulki savā īsajā pastāvēšanas laikā sakņaugu audzēšanā sasnieguši apbrīnojamus panākumus. Sarīkotās izstādēs un ražu apskatēs mazpulku dalībniekiem piešķirtas augstākās godalgas. Mazpulku dalībniekiem arī dārzkopībā jāiet pa priekšu kā paraugiem visai apkārtnei. Savos jaunierīkojamos augļu dārzos jāstāda tikai labi pirmās šķiras koki, kas spēcīgi augtu, skaisti ziedētu un nestu bagātas ražas. 1. zīmējums rāda tādu labu pirmās šķiras augļu koku, ko izaudzējis labs dārzkopis. Kokus pērkot, jāgriež vērība uz kroņiem, stumbriem un saknēm. Koka kronim jābūt ar 5 sānzariem un 6. vada zara, vienlīdzīgi attīstītiem. Koka stumbram jābūt pietiekoši resnam, bez mizas ievainojumiem, apm. 1 metru 20 centimetru augstam. Vājāk augošām šķirnēm, kā Serinkai un citām, būs zemāki kroņi. Ja būs stipri miza noberzta, tad paies 10 gadu, kamēr tādi ievainojumi aizaugs. Tādos ievainojumos var iemesties vēzis un citas slimības, un koki aiziet bojā.

Koku saknēm jābūt kuplām, uz visām pusēm attīstītām. Jo labākas saknes, jo labāki koki augs, un stādot mazāk būs zari jāapgriež. Skatoties pēc saknēm, zari jāapgriež $^3/_4$—$^1/_3$—$^1/_2$ no sava garuma. Zarus griežot, jāraugās, lai pumpuri būtu uz āru un koku kroņu zari ietu plašumā. Tagad, skatīdamies uz 1. zīmēj., visi ievērojiet, kādam jābūt pirmās šķiras augļu kokam.

Labāk iestādīt 5 labus kokus, nekā 100 sliktus. Labāk par labiem kokiem samaksāt dārgāk, nekā pirkt daudz lētu un sliktu koku. Labi lopi dod vairāk piena un gaļas, labas sēklas dod augstākās ražas, tāpat labi augļu koki dod lielas labu augļu ražas.

Ja lauksaimnieks nopērk un iesēj savā laukā sliktas sakņaugu sēklas, tad ar to viņš zaudē viena gada ražu, bet ja iestāda sliktus augļu kokus un nogaida 10 un vairāk gadu un nekā nesagaida, tad ar to viņš veltīgi naudu izdevis, zemi aizņēmis

un darbu pielicis. Lai tas nenotiktu, tad mums labi augļu koki jāiegādājas rudeņos no solidām kokaudzētavām un pavasarī jāstāda pēc labāko dārzkopju norādījumiem labi sagatavotā vietā un rūpīgi jākopj nākošos gados. Kad tā būsim rīkojušies, tad uz priekšu redzēsim, kas pēc gadiem iznāks no mūsu darba.

* * *

Trīsdesmit gadi ir nogrimuši mūžībā. Pa šo laiku ir daudz kas mūsu dzīvē pārgrozījies. Dārzkopības instruktors, kas tagad jūsu priekšā stāv un māca, ja nebūs aizsaukts Dieva priekšā, tad būs pavisam vecs vecītis. Tāpat jūsu mazpulka vadītājs — vecākais skolotājs, bet jaunākiem skolotājiem un skolotājām mati sāks jau sudrabot. Arī jūs, tagadējie mazpulku dalībnieki, būsiet izstaigājuši savus bērnības brīnuma dārzus, pavadījuši savu jaunību un strādāsiet kā pusmūža cilvēki zem kuplām ābelēm. Mūsu mīļajā dzimtenē būs daudz labāki laiki. Jums būs tā patīkamā sajūta, ka esiet līdzi strādājuši pie savas dzimtenes labklājības pacelšanas. Jūsu tagadējais žurnāls „Mazpulks" iznāks reizi nedēļā ar kuplu saturu. Viņu lasīs katrā lauku sētā. Viņā par līdzstrādniekiem darbosies tūkstošiem mazpulku dalībnieku.

Bet nu — iesim dārzā paraudzīties mazpulku dalībnieka laikā stādītos augļu kokus. Ir dabā un cilvēku sirdīs ziedonis. Pa atvērtiem logiem no augļu dārzā ziedošiem kokiem plūst istabā patīkama smarža, putnu dziesmas un bišu sanēšana. Bites ievāc medu un palīdz ziedošiem kokiem saziedēties un dot bagātās augļu ražas. Caur ziedošu košuma dārziņu, kas pēc daiļdārznieka plāna ierīkots, nonākam pie milzīgām ziedošām ābelēm un citiem augļu kokiem un krūmiem. Tagad jums ir skaidri redzama laba stādāmā materiāla nozīme dārzkopībā! Kad jūs pirms trīsdesmit gadiem stādījāt šo milzīgo ābeli, tad viņa bija tikai pirksta resnumā un, salīdzinot ar jums, pavisam niecīga, bet tagad jūs pret viņas augumu esiet kļuvuši niecīgi. Koki izaug lielāki un dzīvo ilgāku mūžu par cilvēkiem Kad jūs ābeles stādījāt 12 metru tālumā, tas ir 3 reizes tālāk, kā vecā dārzā, tad vecāki brīnījās par tādu attālumu. Tagad jūs redziet, ka kroņu zari tomēr sniedzas kopā un piepilda visu dārza gaisu. Kroņi diametrī ir 12 metru plati. Zari uz visām pusēm vienlīdzīgi attīstīti. Cik tāds koks pēc jūsu domām var dot augļu? Jūs sakāt 30 pudu. Pareizi! Pie labas kultūras dod līdz 30 pudu augļu gadā. Pieņemsim par vidējo ražu tikai 10 pudi. Ja mēs rēķinām viszemāko cenu — 2 lati par pudu ābolu, tad dabūjam 20 ls, kas jau ir krietna nauda no viena koka. Pie saimniecības pārdošanas tādu koku vērtēsim Ls 50, jo pāra gados tas sevi jau atmaksās.

Latvijā darbojas vairāk kā 20.000 mazpulku dalībnieku. Ja katrs savā saimniecībā iestāda tikai 10 koku savām vajadzībām, tad jau dabūjam 200.000 pirmās šķiras augļu koku, kuru vērtība būs 10.000.000 latu. Šis skaitlis ar gadiem, mazpulkiem vairojoties, būs daudz lielāks. Redziet, kādas lielas vērtības mēs kopīgiem spēkiem varam saražot! Mums reizi jātiek pie tā, lai visu gadu varētu lietot augļus, lai katru dienu pie ēdieniem trešā maltīte būtu augļi.

Cik no mazpulka dalībniekiem ir tādu, kuriem Lieldienās būtu āboļi ko ēst?

No simtiem, un visu Latviju kopā ņemot no tūkstošiem maz ir bijis to laimīgo, kam Lieldienās bijuši savi āboli.

Pēc skolotāju novērojumiem tie mazpulku dalībnieki, kuri visu gadu lieto augļus, ogas un sakņaugus, ir veselīgāki un čaklāki skolnieki. Augļi, ogas un sakņaugi satur sevī cilvēku organismam nepieciešamas barības vielas, kā minerālsāļus, vītāmīnus un ūdeni, kādu nekādas ķimiskas labōrātorijas nespēj izgatavot. Cilvēki, patērēdami minētos augļus svaigā un pārstrādātā veidā un uzņemdami sevī vērtīgās barības vielas un ūdeni, būs veselīgi. Būs tādi pilsoņi, kādi vajadzīgi mūsu atjaunotā un brīvā Latvijā.

Ja mēs augļus pieražojam savām vajadzībām pietiekošā daudzumā, tad mums nekādi ievesti ārzemju augļi vairāk nebūs vajadzīgi, un par tiem izdotā nauda paliks pašu zemē. Mūsu dārza augļi vērtības ziņā ir labāki par ievestiem.

No skolas grāmatām jūs ziniet šādu gadījumu: „Vectēvs stādīja ābeles. Dēla dēls, to redzēdams, sacīja: Kam tu, vectēv, stādi, tu drīzi nomirsi un augļus neredzēsi? Vectēvs atbildēja: Es nomiršu

un neredzēšu, bet jūs redzēsiet un, augļus ēzdami, mani godam pieminēsiet."

Kas stāda kokus, tas strādā netikai savā, bet arī nākošu paaudžu labā. Mums ir tādas šķirnes, kā Sīpoliņš un citas, kuŗas divu cilvēku paaudžu mūžu nodzīvos. Kad jūs pamodāties pasaulē, sastapāt mūsu senču stādītos kokus. Arī jums savām un nākošu paaudžu vajadzībām jāstāda pēc lietpratēju aizrādījumiem labi augļu koki.

Par savu darbu un sava nama turēšanu mēs visi esam atbildīgi Dieva un sava Vadoņa priekšā. Mēs visi reizi mirsim, bet mūsu darbi paliks pasaulē. Lai Dievs dod, ka mūsu darbi būtu labi un nestu svētību nākošām paaudzēm, kuŗas tad mūs godam pieminēs. Tādēļ strādāsim visi pēc labākās sirdsapziņas, visur dzīvē to labāko kultivēdami, tad mūsu mīļā dzimtene Latvija piedzīvos mūsu' tautas sencerētos ziedu laikus un saules mūžu nodzīvos.

Mazpulka dalībnieka pašreizējie uzdevumi

Agr. K. ĶIRSIS

Mazpulki patlaban sāk sarīkot gadskārtējās ražojumu apskates, jo rudens ir tas laiks, kad katrs saimnieks, darbus beidzot, mēdz apskatīties un novērtēt padarīto. Apskatēs piedalās dalībnieku vecāki, brāļi, māsas, kaimiņi, pazīstami un citi interesenti, kuŗi pēc apskatēs gūtiem iespaidiem bieži vien spriež par visu mazpulku darbu. Tāpēc mazpulku ražojumu apskatēm jāatspoguļo mazpulku darbs visā pilnībā. Katram dalībniekam jāapzinās, ka piedaloties apskatē viņš ne tikai izpilda savu personīgo uzdevumu — nobeidz savu sākto darbu, izstādot savus ražojumus, bet arī izpilda pienākumu pret visu mazpulku, pret savu tuvāko sabiedrību. Kuŗs dalībnieks apskatē nepiedalās, tas parāda savu nespējību un gļēvulību un kaitē arī visam mazpulkam, jo samazina mazpulka kopējo izstādījumu skaitu. Katram dalībniekam savi ražojumi, rokdarbi un citi izstrādājumi jāizstāda saskaņā ar noteikumiem (sk. pag. „Mazpulka" numurā), nekad neaizmirstot noslēgt grāmatvedību, izvedot atmaksāšanās aprēķinu un 1 kg pašizmaksu. Dalībniekiem jācenšās kā savi izstādījumi, tā arī apskates telpas glīti dekorēt, lai katrs apmeklētājs, ieejot mazpulka apskatē, justos mājīgi, sirsnīgi, kā jau pie mūsu sirsnīgās zemnieku jaunatnes. Pašiem dalībniekiem par saviem izstādījumiem jāpaskaidro apmeklētājiem, kā darbs veikts un kā panākumi iegūti, lai sava darba rezultātus darītu zināmus arī sabiedrībai.

Katram dalībniekam jāpiedalās ne tikai sava mazpulka apskatē, bet jācenšas apmeklēt arī tuvākās kaimiņu mazpulku apskates. Ja katram dalībniekam tas nav iespējams, tad mazpulka sanāksmē jāizvēl vismaz 1—2 pārstāvji, kuŗi apmeklētu kaimiņu apskati, vērotu viņu darba apstākļus, panākumus un iepazītos tuvāk ar kaimiņu mazpulka jaunatni. Šie pārstāvji nākošā sanāksmē iepazīstinātu arī pārējos sava mazpulka dalībniekus ar kaimiņu mazpulkā redzēto un piedzīvoto. Tādā kārtā visi dalībnieki varētu mācīties noderīgāko, interesantāko kaimiņu darbā un pielietāt to turpmāk arī savā mazpulkā. Bez tam pārmaiņus apmeklējot vienam otra mazpulka ražojumu apskati, nodibinātos tuvākas un draudzīgākas attiecības ar kaimiņu pagasta līdzīgi domājošo jaunatni, kas tik nepieciešami kopējam jaunatnes darbam.

Sevišķi nepieciešami piedalīties katra mazpulka karoga svētkos visiem apkārtējiem mazpulkiem ar saviem karogiem.

Izvērtējot šī gada ražojumus, pārdodot tos vai nu tirgū vai kādai kaŗaspēka daļai, vai arī nododot vecākiem saimniecībā, katrs mazpulka dalībnieks saņems lielāku vai mazāku naudas summu, kuŗu varēs izlietāt pēc savas izvēles. Bieži vien var rasties vēlēšanās naudu iztērēt dažādām izpriecām, kārumiem vai arī vispārēja rakstura vajadzībām (jaunai cepurei, kleitai,

somai u. t. t.), bet tas nav pareizi. Vispārejiem saimnieciskiem izdevumiem jaunākajiem mazpulku dalībniekiem līdzekļus dod parasti vecāki vai aizbildņi, bet vecākie dalībnieki šādām vajadzībām līdzekļus nopelna citā darbā. Mazpulka pasākumā nopelnītā nauda jāizlietā tikai ar mazpulku darbu un ideju saskanošiem pasākumiem un izdevumiem. Ar nopelnīto naudu jāatlīdzina parāds, (vecākiem vai citiem), kas būtu cēlies pavasarī darbus uzsākot, tālāk jāsedz tiešie izdevumi mazpulkā, dalības nauda, dalībnieka nozīme, „mazpulka dalībnieka vadonis" (darba grāmatiņa) un mēnešraksta „Mazpulks" abonements. Jāaprēķina arī, kas vajadzīgs nākošam mazpulka darba pasākumam, dzīvnieku, sēklu, mēslu, darba rīku u. t. t. iegādei, kas jāatlicina no iepriekšējā pasākumā pelnītās naudas. Pārējo naudu nevar izlietāt personīgas dabas vajadzībām, bet tā vislabāk jānoguldā kādā krājkasē (p. piem. pasta krājkasē), kur tā nesīs augļus, un pamazām vairos mazpulka dalībnieka kapitālu vēlākai dzīvei — lielāku pasākumu uzsākšanai un veikšanai. Taupīgi un saprātīgi rīkojoties ar savu pirmo naudu, katrs mazpulka dalībnieks pieradīs saimnieciski un lietderīgi rīkoties arī turpmākā dzivē.

Katram mazpulka dalībniekam jau rudenī jāsāk gatavoties arī nākošā gada darba posmam, tāpēc jau laikus jāizvēlās zeme savam lauciņam un jārūpējas par tās pienācīgu sagatavošanu, lobīšanu, kūtsmēslu izvešanu (ja vajadzīgs), aršanu u. t. t., neaizmirstot, ka rudens zemes sagatavošana atstāj lielu iespaidu uz nākošā gada kultūru.

It sevišķi jāievēro, ka rudens aršana nepieciešama katrai kultūrai. Šovasar sevišķi spilgti pierādījās rudens aršanas lielais iespaids, jo no sausuma galvenām kārtām cieta tie sējumi, kas sēti pavasaŗa arumos. Tādēļ, mazpulku dalībnieki, cenšaties savus lauciņus un arī savu vecāku saimniecības laukus uzart visus rudenī. Ne tikai pret sausumu izturīgāki ir rudens arumos sētie sējumi, rudens aršanai arī citas lielas priekšrocības. Rudenī zemi uzaŗot, varam sekmīgāki cīnities ar nezālēm, jo arumu virspusē atrodošās nezāļu sēklas uzdīgst jau rudenī un pa ziemu iet bojā. Tāpat uzlabojam arī zemes sakārtu (struktūru). Ziemas sals irdina zemi labāk, nekā darba rīki, un veicina barības vielu pārveidošanos augiem uzņemamā veidā. Zemi rudenī uzaŗot, atkrīt pavasaŗa zemes aršana — apvēršana, caur ko ietaupam ziemas mitrumu un sekmējam sīkbūtņu darbību zemē. Rudenī var arī art dziļāk, nekā pavasarī un tādejādi izvērst virsējā kārtā barības vielu krājumus, kas noskaloti apakškārtā. Saprotams, ja ieaŗami kūtsmēsli, tad jāaŗ seklāk. Rudens aršana pavairo kā tieši, tā netieši zemes auglību un līdz ar to lielākas ražas izredzes nākošā gadā.

Ilze Kalnāre

Kalnu bērns

Dievs kad mani kalnos lika,
Ezeri kur teikas daiņo,
Deva mūžam darbu savu —
Dziedāt dzīvei, zemei slavu.
Ataugās kur vēji klaiņo
Jaunība man gaiša tika.

Lūk, es tāpēc dzīvi mīlu
Ka šī zeme krāšņa ziedos,
Ka šie lauki vārpu pilni
Vasarā met zelta vilni.
Laima labu mūžu iedos,
Man par zemes, dzīves mīlu.

Jēkabpils novada mazpulku dalībnieku ekskursija pie Pērses

Noragu un dadžu sakņu ievākšana

R. JĀKOBSONS, T. L. M. drogu noliktavas pārzinis

Noragi ir ilggadīgi lakstaugi un pieder pie čemurziežiem. Saknes ievāc no: Pimpinella sakxifraga L, parastā noraga un Pimpinella magna L. noragas. Pimpinella saxifrage: stublāja stāvs no 25—60 cm augsts, apaļš ar sīkām rieviņām, vai pārklāts ar īsiem matiņiem. Stublāju lapu nedaudz, viena no otras tālu. Augšējās ar samazinātu lapu plāksni un garu stublāju aptveļošu kātu. Apakšējās lapas sēdošas, plūksnotas, dažreiz dalītas, ieapaļi olveida, zobotas· Ziedi balti, sīki, čemuros. Augļi — iegareni olveida, pie pamata nedaudz sirdsveida no 1,5—2 mm gari. Zied no jūlija līdz septembrim. Sastopami pļavās, uzkalnos u. c. ļoti bieži.

Sakne daudzgalvaina, līdz 20 cm gara un 1,5 cm resna. Sakne it kā gredzenota. Krāsa brūngana. Šķērsgriezumā redzama diezgan bieza, balta ārējā daļa ar šauru staru veida joslu, kuras izveido iedzeltēni brūnas sekretu ailes... Saknei smarža īpatnēja, garša asi vircota (sīva).

Pimpinella magna L. Augs no 40—100 cm augsts. Stublājs dziļi robots, škautnains, augšā zarots un līdz pat galotnei ar lapām. Apakšējās lapas prāvas, olveida, pie pamata nedaudz sirdsveida, apakšējo lapu lapiņas ar īsiem kātiem. Augšējās lapas smalkas vai lancetiskas, to kātiņi aptver stublāju un lapu plāksne vāji veidota. Zied no jūnija līdz septembrim ar sīkiem baltiem ziediņiem, ziedi sakopoti čemurā. Putekļu trauciņi (5) gari par auglenīcu (1). Auglis 2—3 mm gars. Aug mežos, krūmājos, pļavās. Sakne ar vairākām galvām, zaraina. Ārējā krāsa iedzeltēni pelēka.

Noragu saknes ievācamas vēlā rudenī vai agrā pavasarī. Saknes ievāc no vecākiem augiem (apm. 3 gad.). Vēlā rudenī parasti stublāji ir nokaltuši un noragus var pazīt tikai pēc apakšējām lapiņām, tas pats arī agrā pavasarī, kad stublāji vēl nav izauguši, bet izdzītas tikai apakšējās lapiņas. Pēc izrakšanas saknes tūliņ jānoskalo, nogriež lapiņas un stublāju paliekas, atbrīvo smalkās piesaknītes un žāvē. Resnās saknes var arī gareniski pārgriezt. Žāvētas saknes uzglabā slēgtos traukos. Cena par kg Ls 1.30—1.60.

Dadžu saknes, ievāc no Lappa tomentosa Lam. un Lappa majors Gaertn. Dadži pieder pie kurvjziežiem.

Lappa tomentosa Lam. Pūkainais līpdadzis. Divgadīgs augs. Stublājs stāvs, no 0,6—1,2 m augsts, zarains, pārklāts ar mīkstiem matiņiem. Stublāju lapu augšpuse tumši zaļa, apakšpuse pelēki zaļa. Jaunās lapas iepelēkā krāsā, jo apklātas ar matiņiem. Apakšējās un vidējās lapas garkātainas, iegareni sirdsveida, stublāju aptveļošas. Augšējās lapas olveida, iegarenas, asas. Ziedu galviņu platums no 15—18 mm, tās sakopotas čemuru-ķekaros un pārklātas it kā ar villainu zirnēkļa tīkliņu. Iekšējo vīkalla-

1 — Dadzis
2 — Norags

piņu gali iesarkani ar īsiem, taisniem dzeloņiem. Zied no jūlija līdz septembrim. Aug visvairāk gar ceļmalām, upmalām, mēslu kaudzēm u. c.

Lappa major Gaertn. Lielais līpdadzis. Divgadīgs augs. Augstums no 0,8—1,5 m. Lapas ļoti lielas, pēc ārējā izskata tuvas sirdsveidam, lapas ar kātiem. Ziedu galviņas gandrīz kailas, zaļas līdz 25 mm platas, apaļas, sakopotas čemurainos ķekaros. Vīkallapiņu galos asi āķīši. Vīkallapiņas garākas par ziediem. Ziedu gultne pārklāta ar zariņiem. Vainadziņš pupursarkans. Putekšņtrauciņiem pie pamata ielenveida pieaugums. Sēklas no sāniem saspiestas, augšējā galā nedaudz grumbotas, plankumainas. Lidpūka īsa, āķveida, viegli nokrīt. Zied no jūlija līdz augustam. Sastopams bieži gar sētmalām, laukiem u. c.

Dadžiem pirmajā gadā izaug tikai sakņu lapas, otrā gadā ļoti resnas sakņu lapas ar stublāju un citiem organiem. Pēc ārējā izskata dadža saknes parasti vienkāršas, burkāna veida, līdz 60 cm garas, krunkainas, pirksta resnumā, iebrūnā krāsā ar nelielām blakus saknītēm (dažreiz zarotas). Saknes iekšpuse iepelēka ārējā mizas kārta pabieza, vidus čaugans. Serde tieva, balta. Svaigai saknei garša iesalda — glotaina, beigās ierūgta. Smarža vāja.

Saknes jāievāc no viengadīgiem augiem (skat. otru pusi). Pēc sakņu izrakšanas nogriež lakstus, nomazgā zemes, notīra smalkās piesaknītes, pārgriež gareniski un ātri žāvē. Tā kā saknes ir ļoti sulīgas, ieteicams tās žāvēt mākslīgā siltumā (līdz 45°). Izžāvētās saknes jāuzglabā sausā vietā, jo dadžu saknēs ļoti ātri ieviešas tārpi. Cena par kg Ls 0.90—1.10.

Pašreiz vēl jāievāc šādas drogas:

Paegļu ogas (Fructus Juniperi) skat. 1931. g. „Mazpulks“ 11 nr. Cena par kg Ls 0,90, staipekļu sporas (Lycopodium) skat. „Mazpulks“ 7. nr. Zemes rieksti (Boletus Cervinus), skat. 1936. g. „Mazpulks“ 8. nr. Meža rožu paaugļi (Fructus Cynosbati) (bez sēklām), skat. 1935. g. „Mazpulku“ 9. nr. Cena Ls 2,50—3,00. Melnie rudzu graudi (Secale Cornutum), skat. š. g. „Mazpulks“ 7. nr. Saldūdens sūkļi (Spongia fluviatilis), skat. š. g. „Mazpulks“ 8. nr. Cūkpienenu saknes (Radix Taraxaci), (skat. 1935. g. „Mazpulks“ 11. nr. Skalbju zemes stumbri (Bhlzoma Calami), skat. š. g. „Mazpulks“ 5. nr. Cena nemizotiem Ls 0,40—0,45 kg, mizotiem Ls 0,70—0,80 kg.

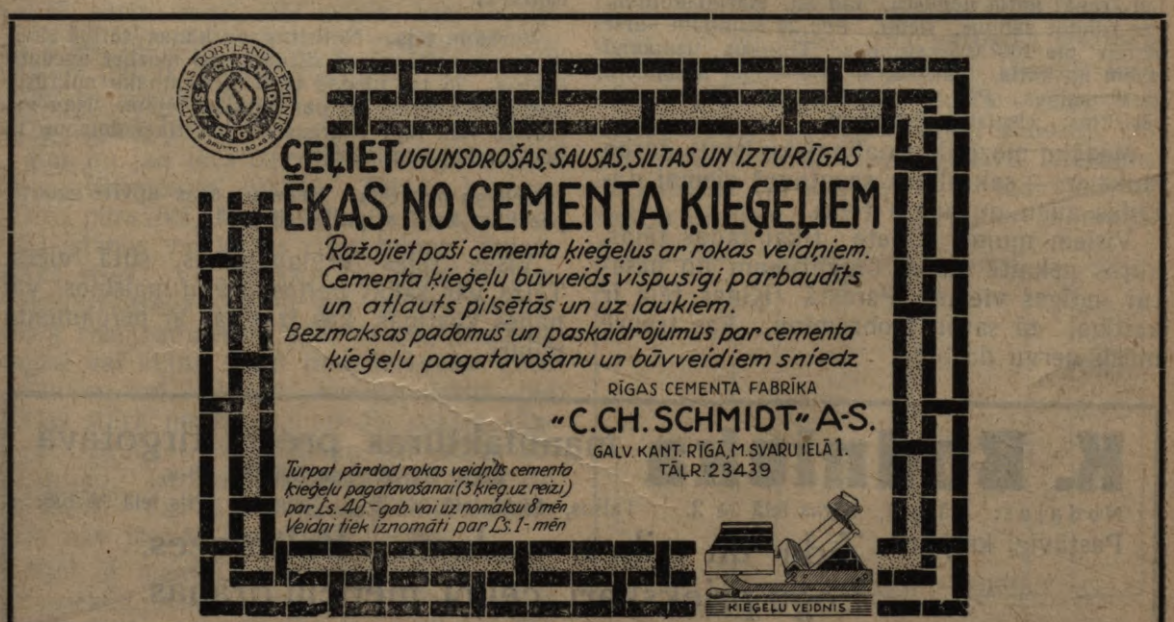

Rūpēsimies par ziemu

A. BRASTIŅA

Tējas pagatavošana

Ar dārzājiem, saknēm un augļiem mēs uzņemam visas mūsu organismam nepieciešamās minerālvielas un vitamīnus. Rudens lielās bagātības: augļus, dārzājus pārstrādāsim un uzglabāsim ziemai.

Konservē parasti tos dārzājus, kuŗus nevar ziemai uzglabāt svaigā veidā, kā: cukurzirņus, pupiņas, puķu kāpostus, augļus un ogas.

Dārzājus apvāra sāls ūdenī un atdzesē. Sapilda pudelēs. Pārlej ar atdzesētu sāls ūdeni, (var lietot to pašu ūdeni, kuŗā dārzāji vārīti, vajadzības gadījumā izkāšot un papildinot ar sāls devu). Pudeles aizkorķē un pārsien, liek katlā siltā ūdenī, karsē līdz 100° un tur pie šādas t° 1,5 stundas. Lai trauki katlā neplīstu, tad kā starpp.kojumu var izlietot salmus, sienu. Pēc 24 stundām karse otrreiz pie 100° 0,5 stundas. Traukus uzmanīgi izņem no katla, pārsedz ar drānu, lai nesaplīstu no t° maiņas. Pēc tam aizlako pudeles, kamēr vēl siltas. Uzglabā vēsā vietā.

Mazāko mazpulku dalībnieku īstais darba lauks ir — sakrāt un sagatavot ziemai dažādas augu un augļu tējas.

Visiem mums jālieto tikai tādas tējas, kuŗas nekaitē mūsu organismam un nesatur indīgas vielas. Parastā Ķīnas tēja ir kaitīga, tā satur teobrominu, kas traucē mūsu nervu darbību.

Ļoti garšīga ir teja, ko pagatavo no ābeļu lapām, mizām vai maziem ābolīšiem. Mežā var salasīt brūkleņogas, mellenes, kas arī ļoti labas tējai.

Ābeļu lapu tējas pagatavošana. Ar tīrām ābeļu lapām piepilda māla trauku. Trauku pārsien ar pergamenta papīri un liek karstā krāsnī, kad maize no turienes izvilkta vai arī pavarda krāsnī un sutina 4—5 stundas. Lapas karstumā paliek mitras un pieņem brūngani pelēku krāsu. Lapas izliek uz plāts un izžāvē.

Brūkleņu ogu tēja. Brūkleņu ogas saliek traukā, trauku pārsien un liek karstā krāsnī sautēt, tāpat kā ābeļu lapas. Sasutinātas liek uz plātēm, kuŗas pārklātas ar drānu vai pergamenta papīru un žāvē caurvējā.

Burkānu tēja. Notīrītus burkānus sarīvē skaidiņās un kaltē stiprā siltumā, lai mazliet apceptu brūnas, jo tas piedod tējai patīkamāku nokrāsu. Tas pats sakāms arī par pārējām tējām. Nav vajadzīgs visu tēju sagrauzdēt, bet tikai daļu un to sajaukt kopā ar pārējo.

Melleņu ogu tēja. Melleņu ogas apvītē saulītē, pēc kam kaltē stiprākā siltumā.

Visas tējas uzglabājamas siltā vietā. Tējas var salikt baltos drānu maisiņos vai papes kastiņās, kas izklātas ar pergamenta papīri.

K. Bodnieka manufaktūras preču tirgotava
Rīgā, Kr. Barona ielā Nr. 28-a.
Nodaļas: Rūjienā, Rīgas ielā № 2. Talsos, Lielā ielā № 38. Jelgavā, Pils ielā № 6/8.
Pastāvīgi krājumā: Zīda un vilnas audumi. Baltpreces.
Logu priekškari, celiņi, mēbeļu drānas.

Mazpulka karoga glabāšana

B. RADZIŅŠ

Vārds „Latvija" nozīmē mūsu tautu, mūsu valsti, mūsu zemi un mūsu mīlestību un gribu kalpot šīm trim lietām. Latvijas karogs ir Latvijas simbols, ar kuŗu, sev augsti priekšā turot, izsakām to, ko mums nozīmē vārds „Latvija".

Arī mazpulku karogs ir simbols, kas izsaka mūsu mazpulku centienus, darba gribu un dziļu Latvijas mīlestību. Pie mazpulku karoga mazpulka dalībnieks dod savu svinīgo solījumu. Svētkos mazpulka karogs plīvo soļojošam mazpulkam priekšā vai novietots goda vietā norāda, ka arī mazpulks piedalās svinībās. Mazpulku nometnēs, pieccīņās un sacīkstēs plīvo mūsu karogs. Arī atstājot mazpulku, dalībnieks atvadās no sava karoga, un, aizejot no mazpulka, katram dalībniekam vajadzētu iedomāties, ka pēc dažiem gadiem, kad tas būs liels un viņam būs sava ģimene, arī viņa bērni nāks un stāsies zem šī karoga un piedzīvos jaukus un interesantus brīžus mazpulkā.

Ievērojot teikto, ar mazpulka karogu vajadzētu apieties uzmanīgi kā ar dārgumu. Dažās vietās vēl mazpulka dalībnieki karoga nozīmi nav izpratuši. Dažreiz redz pēc svinībām karogu noliktu kādā netīrā kaktā, satītu saplīsušās avīzēs, braucot uzsietu uz dubļiem notašķīta velosipēda, un dažreiz pat ir bijuši gadījumi, ka mazpulki to aizmirsuši no svētkiem paņemt līdzi uz mājām.

Bet nu jau mēs izprotam karoga nozīmi un centīsimies to glabāt. Telpās karogu, satītu pārvalkā, var piesliet mītnes, skolotāju istabas vai kādas citas telpas redzamākā stūrī. Vēl labāk, ja pagatavojam speciālu karoga statīvu vai stūrī iesitam katrā sienā apmēram 1,20 m augstumā pa naglai vai āķim, starp tiem iesienam glītu auklu un tad, ieliekot karoga kātu pie grīdas stūrī, pieslienam aiz šīs auklas karogu. Braucot uz svinībām vai kādu sarīkojumu, karogs jāsaloka un jāievieto pārvalkā. Tas jāuztic tādam dalībniekam, kam nav jāgādā par citām lietām.

Ejot ar mantām, karogs pārvalkā jānes pa priekšu. Karogu nest vajadzētu uzticēt brašākajam un labākajam mazpulka dalībniekam — jo karogu nest ir gods. Karogu nest pienāktos zēniem, jo karogs ir piestiprināts pie kāta, kas apzīmē šķēpu, un šķēpu nest klājas vīrietim.

Ja mazpulks iet ierindā, karogu nes attītu pa priekšu, un novietojot to sanāksmēs vai svinībās goda vietā, pie karoga jānovieto goda sardze.

Lai visos mazpulkos pret karogu izturētos ar zināmu godu, LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa turpmāk atcels no amata vadītājus un valdes, kas pazaudēs karogu vai necienīgi ar to apiesies.

Karoga pārvalku katrā mazpulkā var pagatavot paši dalībnieki vai dalībnieces. Vajadzīgs 60×155 cm liels brezenta gabals (skat. 1. attēlu) vai cits ciešs linu audums, kuŗu mājās var nokrāsot aizsargu vai pelēkā krāsā. Ja vēlas pārvalkam uzšūt kabatu, kuŗā var glabāt sēras, tad vajadzīgs vēl 20×40 cm drēbes. Vispirms ar krītu jāuzzīmē augšējie loki, vīles un kabata (skat. 2. attēlu). Jāizgriež 20×30 cm liela kabata, jāatloka malas un jāuzšuj, pēc tam jāuzšuj 20×10 cm liels atloks. Jāatloka pārvalka apakšējā mala uz iekšu, jāsašuj un tad jānoliec 5 cm plata vīle un atkal jānošuj. Šai daļā iešujami caurumi auklas ievēršanai. Auklu var ievērt arī aiz vīles. Tad pārvalks jāsaloka ar kreiso pusi uz augšu un jānošuj visa mala (skat. 3. attēlu), pēc tam jāapgriež uz labo pusi un mala atkal jānošuj, un pārvalks (skat. 4. att.) ir gatavs. Ieteicams uz kabatas (ja kabatas nav, tad vidū) ar zaļiem diegiem uzšūt mazpulka numuru.

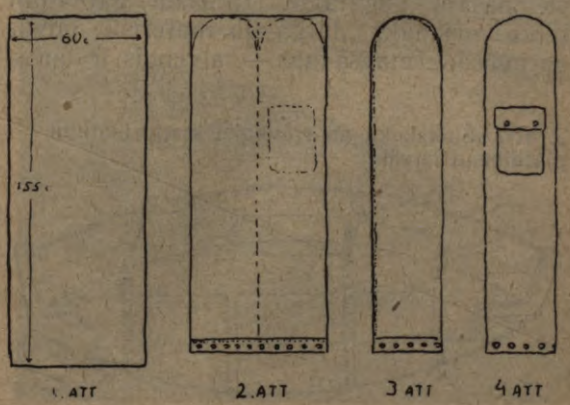

Kā pašam pagatavot laivu

P. LUDVIGS, zvejn. vec. instr.-speciālists

1. att. Vienkārša platdibena laiva

Mūsu dzimtene ir bagāta nevien pļavām, tīrumiem un mežiem, bet arī dažādiem ūdeņiem. Ap 500 km garā joslā mūsu zeme saskaņas ar jūru, daudzas upes krustām un šķērsām tek pa dzimtenes klajumiem un starp uzkalniem mirdz daudzi ezeri. Dzīvodami ūdens tuvumā, rodas tieksme izmantot šos ūdeņus satiksmei, apsaimniekot tos un pavadīt pie tiem savus vaļas un atpūtas brīžus.

Šī tieksme kļūst saprotama, ja ņemam vērā to, ka šie ūdeņi ir nevien mūsu dzimtenes skaistums, bet arī viena no mūsu dzimtās zemes bagātībām. Šos ūdeņus apsaimniekojuši jau gadu simtiem ilgi mūsu tēvu tēvi, un tas jācenšas pareizi darīt arī mums.

Pie ūdens dzīves vislabāk pierod tas, kas pats veido savu braucamo līdzekli, to papildina un vada. Šī nodarbība ir arī ļoti interesanta un nav tik grūti izpildāma, kā to nereti iedomājas. Tiem, kas dzīvo ūdens tuvumā, un kuŗu dzīve saistīta ar ūdeni, laivu iegādāt vienmēr nav viegli, jo laivas ir samērā dārgas, bet nav visai grūti to pašam pagatavot. Pašam gatavojot laiva neiznāks dārga, jo materiāli laivas gatavošanai maksā maz — galvenais ir darbs.

2. att. Šķērskoku un stāvkoku sastiprinājumi platdibenu laivai

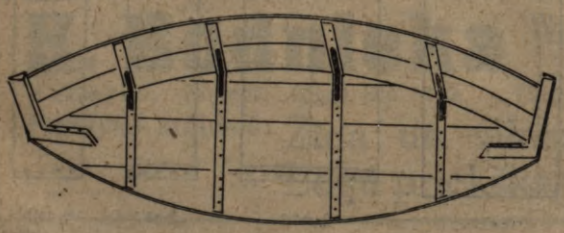

Visvienkāršāk pagatavojama ir platdibena laiva. Tur nav vajadzīgas ne sevišķas zināšanas, ne sevišķas ierīces. Arī materiāla nevajaga daudz — dažus dēļus laivas dibenam, pāris dēlīšus laivas malām, dažus sastiprināmos kokus vai dzelžus un naglas. Dibens dēļus ņem drusku biezākus — 2 līdz 2,5 cm biezus, bet sānu dēļus, lai tos varētu labāk pielocīt, tikai 1 līdz 1,2 cm biezus. Šāda, visvienkāršākiem līdzekļiem gatavota laiva ar plakanu dibenu redzama 1. attēlā.

Šī laiva nav uzskatāma kā paraugs, bet tikai kā priekšstats šāda tipa laivas labākam izveidojumam.

Taisīt platdibena laivu jāsāk no apakšdaļas. Vispirms jāpagatavo laivas dibens. Dibens dēļus pienaglo pie 3 – 4 šķērskokiem, kā tas redzams 2. attēlā. Šos dēļus izveido pēc laivas formas un labi salaiž kopā. Spraugas aizdrīvē. Šķērskokiem galos liek stāvkokus un piestiprina tos ar leņķdzelzi. Laivas galos, tāpat pie dibena pienaglo laivas vadņus. Tos izmeklē mežā vai mājās no nesacirstas malkas un izgatavo tā, kā parādīts 2. attēlā.

Kad laivas dibens gatavs, stāvkoki piestiprināti un vadņi pieskrūvēti vai pienagloti, var sākt locīt laivas sānus. Lai locot stāvkoki neizkustētos no savas vietas un laivai iznāktu vēlamā forma, starp katriem diviem stāvkokiem, augšgalā, krustām pāri laivai ieliekami pagaidbalsti. Kad laiva gatava un dēļi nostāvējuši, šos balstus izņem ārā. Locot sānu dēļus, tos pienaglo pie stāvkokiem, apakšā pie laivas dibena un galos pie vadņiem, ielaižot dēļu galus vadņos iecirstos robos. Lai virsēja mala laivai būtu izturīgāka, tur pienaglo īpašu

līstīti. Pie virsējās malas pierīko aiŗu klucīšus, kuŗos ieurbj duļļu caurumus. Laivai iekšpusē ierīkojami sēdekļi un laivas dibenā — īpaša grīda, jeb tā saucamie tilaudi, pa kuŗiem staigāt. Bradāt pa laivas dibenu nekad nedrīkst, jo atbradājot dēļus vaļā, laivā var rasties sūce un notikt nelaimes gadījumi.

Laivu gatavojot, ir svarīgi izveidot laivai tādu formu, lai tā uz ūdens būtu stabila, t. i. maz svalstīga. To panāk ar pienācīgu laivas dibens izveidojumu — jo lielāka laivai tā josla, kuŗu skaŗ ūdens, jo laivas noturība lielāka.

Platdibena laiva šim prasībām atbilst, jo ūdeni skaŗ viss laivas dibens, bet šī noturība sniedzas tikai līdz zināmai robežai. Ja platdibeni sasveŗ uz sāniem, ūdeni skaŗošā josla paliek maza un līdz ar to laivas noturība vairs nav liela. Tādēļ tad arī platdibenes noder vairāk iekšējiem ūdeņiem — upēm un ezeriem, kur nesaceļas lieli viļņi, kas laivu sagāž uz sāņiem, turpretīm nemierīgākiem ūdeņiem, kā jūŗai un lielākiem ezeriem, vairāk piemērotas ir laivas ar apaļu dibenu. Laivas ar paplatu ieapaļu dibenu ir noturīgākas, jo tur laivu sagāžot uz sāniem, ūdeni skaŗošā josla paliek plaša un tādēļ laivas noturība nemazinās.

Liektas laivas gatavošana prasa lielāku pacietību un lielāku prasmi. Šādas laivas gatavošanai vispirms jāizgatavo laivas mugurkauls — ķīlis. Ķīlim galos jāpiestiprina vadņi un virspusē abos sānos jāiekaļ robi dēļu piestiprināšanai. Pēc tam ķili nostiprina uz krāģīšiem un virs ķīļa ar īpašiem balstiem nostiprina veidņus (mode-

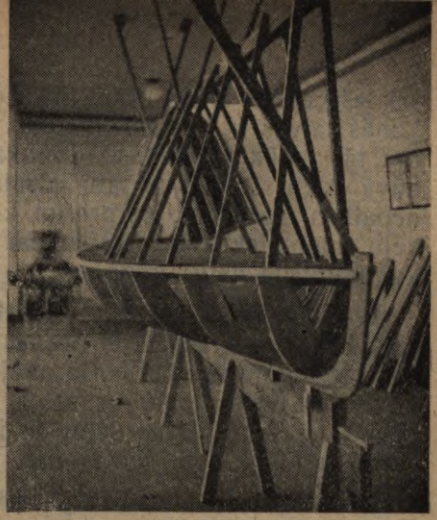

3. att. Uzstādītie veidņi virs ķīļa, laivas gatavošanai

ļus), t. i. no dēļu gabaliem sanaglotus kokus, ap kuŗiem locīt dēļus un tā izveidot laivai vajadzīgo, vēlamo formu. Šādi uzstādīti veidņi virs ķila redzami 3. attēlā.

Laivas gatavošanai parasti ņem ozola, egles, bet visvairāk priedes koka dēļus. Dēļiem jābūt sausiem, un kokam, no kuŗa dēļi zāģēti, augušam ar smalkām kārtām. Dēļu biezums var būt sākot no 8 līdz 12 milimetriem. Biezākus dēļus ir grūti izlocīt, bet biezākus parasti nav vajadzīgs, jo šādi dēļi ir pietiekoši izturīgi. Dēļu pielocīšanu sāk no laivas apakšas, pirmo dēli piestiprinot pie ķīļa, īpašā robā (skat. 4. attēlu). Dēļu locīšanu turpinot nākošo dēļa malu var likt tieši pretī dēļu malai. Šo būves veidu tad sauc par gludo būvi. Ja dēļu malu liek vienu otrai pāri, kā tas redzams 4. attēlā, tad iznāk tā saucamais kliņķa būves veids. Šo pēdējo praksē pielieto vairāk un pie tā ieteicams turēties

5. att. Samērā labi izveidota liektā laiva

4. att. Kliņķa būves veids. K — ķīlis

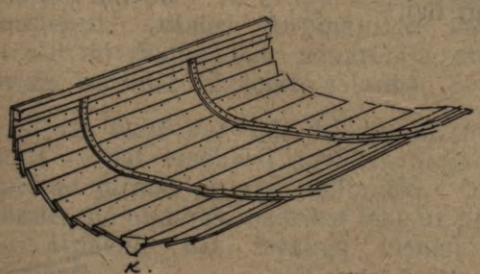

arī iesācējiem laivu būvē, jo šādi gatavojamās laivas ir nevien vieglāk pagatavot, bet tās iznāk arī ūdensizturīgākas, jo gludā būvē dēļu malas ir labi jāsalaiž, lai tur nepaliktu spraugas, turpretīm kliņķa būvē dēļu malu liek klāt otrai malai un sanaglo vai sakniedē dēļus kopā.

Ja laivai grib piedot sevišķi izliektu formu, tad dēļi pirms locīšanas sautējami karstos ūdens tvaikos. Gatavojot laivu ar vienu nošķeltu galu (skat. 5. attēlu), un ņemot ne visai platus dēļus, to ir iespējams izliekt arī bez dēļu sautēšanas.

Laivas galvenie saturētāji ir brangas jeb kneijas. Tos izgatavo vai nu no izliekta ozola koka vai no mežā izaugušiem līkiem priedes zariem un ienaglo vai iestiprina ar kniedēm laivā tad, kad laiva izlocīta. Pēc brangu iestiprināšanas veidņus var ņemt ārā un līdz ar to arī laivas korpusa pagatavošanas vispārējie darbi nobeigti. Atliek vēl korpusu nodrīvēt, ierīkot aiņu vietas, sēdekļus un laivas grīdu. Vienkāršām vajadzībām laivas korpusu vislabāk krāsot ar eļļas krāsu (pernīcā iejauc vēlamo krāsu — baltu, zaļu, zilu vai kādu citu).

Samērā viegli pagatavojamas ir mazās, tā saucamās kanū laivas. Tās praktiskām vajadzībām noder maz, bet toties ļoti noderīgas ir vaļas un atpūtas brīžiem, jo viegli pārvietojamas pa ūdeni. No parastām laivām tās atšķiras ar to, ka ir ļoti slaidas, šautrasveidīgas un vieglas. Parasti laivas garuma un platuma attiecība ir kā 1 : 3 līdz 4, t. i. piem., 4 metrus garās laivas platums ir 1 metrs līdz 1,33 metri. Attiecībā uz laivas augstumu parastām laivām, turas pie ieskata, ka augstumam nevajaga būt lielākam par pusi no platuma; tas var būt pat mazāks, jo augsta laiva ir svalstīga. Kanū laivas turpretīm taisāmas garas un slaidas. Piepaturot to pašu garumu — 4 metrus, platumu var samazināt līdz 80 un pat 70 cm.

6. att. Kanū laivas

Šo laiviņu gatavošanai — korpusa apšuvumam var lietāt visdažādākos materiālus: koka dēlīšus, finieri, skārdu, brezentu u. c. Pēdējos gados gatavo pat salocamās laivas, kuŗām kā apvalks—apšuvums noder gumijas drēbe. Finiers laivas korpusa apšūšanai ļoti parocīgs, bet ūdenī nav īsti piemērots — salīmējums labi neturas un laiva ar laiku zaudē ūdensizturību un savu labo izskatu. Pēdējā laikā sāk gan gatavot ūdensizturīgus finierus, bet tie vēl visur nav dabūjami.

Ļoti labs materiāls mazo laivu korpusa apšūšanai ir brezenta drēbe. Pielietājot šo materiālu, laivas būvi sāk tāpat no ķīļa. To izgatavo vispirms, bet mazu, viegliņu. Pie ķīļa piestiprina vadņus un izliektās brangas. Brangas savukārt sastiprina ar gareniskiem kociņiem, kas sniedzas līdz vadņiem. Kad šādi saturētāji gatavi, korpusu pārvelk ar brezenta drēbi, pienaglojot to pie saturētājiem. Virspusē vidū atstāj sēdvietas (skat. 6. attēlu), bet laivas galus sedz ar plāniem dēlīšiem un pārvelk ar minēto drēbi. Pēc tam visu laivu ārpusē nokrāso ar parasto eļļas krāsu (tā, kā minēts iepriekš). Laivas dibenā ierīko grīdu, uz kuŗu var sēdēt. Sēdekļus var iekārtot arī augstāk, kā tas redzams 6. attēlā.

Šāda laiva ir viegla — viegli airējama ar vienu divgalīgu airi, turot to tikai rokās un neatbalstot uz laivas malu. Nobeidzot braukšanu, brezenta laiva izceļama no ūdens un izžāvējama; tad brezents kalpo diezgan ilgi.

Bumbu rotaļas

P. DŽINDŽA (Turpinājums)

Rotaļas dalībniekiem vecākiem par 12 gadiem

17. IESVIEST AR BUMBU.

Novelk parallēli sienai līniju 10 m attālumā no pēdējās. 20 m attālumā novelk otru tādu pašu (skat. zīm.).

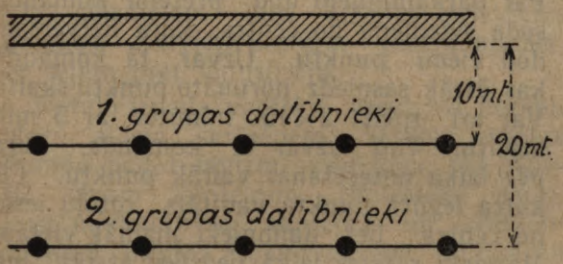

Dalībnieki sadalās 2 grupās. Pēc vienošanās vai lozes viena grupa nostājas uz 10 m līnijas, otra uz 20 m līnijas. Rotaļa sākas, kad sienai tuvākās līnijas grupas viens dalībnieks izsauc tālākās grupas viena dalībnieka vārdu, vai ja sadoti numuri, tad numuru, un izsviež viņam bumbu. Tanī brīdī sienai tuvākā grupa bēg pie sienas. Tas otrās grupas dalībnieks, kurš dabūja bumbu, dodas uz tuvāko līniju un no turienes mēģina iesviest pie sienas stāvošiem, vai bēgošiem. Bēgošie, tāpat jau pie sienas nokļuvušie izvairas liecoties, vai lecot uz sāniem. Ja bumba skar kādu bēgošo, vai pie sienas stāvošo, tad viņa-sviedēja grupai pieskaita vienu punktu, ja neskar, punktu pieskaita pretinieku grupai. Iepriekš vienojas par punktu skaitu, kuru sasniedzot skaitās uzvara. Tā grupa, kura sacensībā zaudējuši, rotaļas turpinājumā nostājas 1. (10 m) rindā, bet uzvarētāja otrā un rotaļa turpinās kā teikts sākumā.

Sienas vietā var būt arī cits aizsprostojums — pat vienkārši novilkta līnija. Tikai tad pirmās grupas dalībnieki, izvairīdamies no bumbas, nedrīkst lekt uz priekšu un atpakaļ, bet izvairās vienīgi sānu virzienā.

18. BRĪVĀ BUMBA.

Laukums apm. 100×50 m četrstūris pārdalīts pa vidu divos puslaukumos ar 5 m platiem vārtiem laukuma abos galos. 10 m no vārtiem, laukuma vidu, soda vieta (skat. zīm.).

Dalībnieku skaits 10—40 sadalās 2 līdzīgās grupās (komandas) un katra grupa novietojas savā puslaukumā. Lai viena grupa no otras atšķirtos, tad lieto kaut kādu zīmi — apsien ap roku kabatas lakatiņu vai ko citu.

Rotaļa sākas, kad divi dalībnieki, katrs no savas grupas, nostājas laukuma centrā ar mugurām kopā, turot paceltas labās rokas.

Rotaļas vadītājs met bumbu gaisā tā, lai tā nokristu starp abiem centrā stāvošiem. Tie mēģina bumbu pasist katrs savējiem, pēdējie, bumbu viens otram pārsviežot iedzīt pretinieka vārtos, par ko iegūst vienu punktu. Pretinieki mēģina bumbu atņemt un tādā pašā veidā iedzīt pirmo vārtos — arī iegūdami punktu. Vārtsargi aizsargā vārtus rokām, kājām un visu augumu, bet neatstāj savas vietas vārtu priekšā. Aizsargi padodot savējiem bumbu, var izskriet no vietām. Līdz ko bumba notverta, vai padota citam, vai arī nesekmīgais ķēriens izbeidzies, aizsargs nekavējoši atgriežas vietā.

× soda vieta
Uzbrucēji un aizsargi sadalās līdzīgas daļās

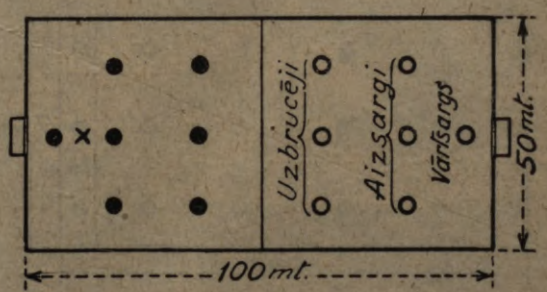

Uzbrucējiem pēc spēles sākuma signāla ir tiesības atstāt savas vietas un dzīt norādītā kārtībā bumbu pretinieka vārtos. Bumbu drīkst turēt rokās tikai 3 sek. Ja spēles dalībnieks tura bumbu rokās ilgāk par 3 sek. un pēc tiesneša brīdinājuma to neizsviež, tad piešķir pretiniekiem soda sitienu no punkta, kas atrodas laukumā 10 m no vārtiem. Soda sviedienu izdara tās komandas dalībnieks, kuŗai par labu tas piešķirts, sviežot bumbu pretinieka vārtos. Šo sviedienu aizsargāt drīkst vienīgi vārtsargs. Soda sviedienu rotaļas vadītājs piešķir arī par nepiederīgu rīcību (aizkaŗot rokām pretinieku u. c.). Pēc bumbas iesviešanas vārtos, rotaļu uzsāk no jauna pazaudētāja komanda. Vārtsargam tiesība bumbu turēt rokā ilgāk un padot ar sviedienu tam, savas komandas dalībniekam (uzbrucējam) kuŗš tuvāk pretinieka vārtiem. Uzvar tā komanda, kuŗa drīzāk sasniegusi norunāto punktu skaitu.

19. GALA BUMBA.

Laukums 15×7,5 m taisnstūris, pārdalīts ar viduslīniju divos puslaukumos. Abos galos atdalīta 1 m plata mala (mājas).

Dalībnieku divas grupas resp. komandas. Normāli katrā pa 9 dalībnieki, bet var būt arī vairāk, vai mazāk, tikai skaitā, kas dalas ar 3. Katras komandas 3 dalībnieki novietojas „mājās", pretinieku komandas aizmugurē (skat. zīm.). Pārejie katrai komandai noteiktā laukumā.

Rotaļa sākas, kad vadītājs ieved rotaļā bumbu. To izdara: katras komandas viens priekšējās rindas vidējais dalībnieks nostājas centrā ar muguru kopā ar otras komandas vidējo dalībnieku, turot vienu roku

Ar ● apzīmēti vienas, ○ otras komandas dalībnieki

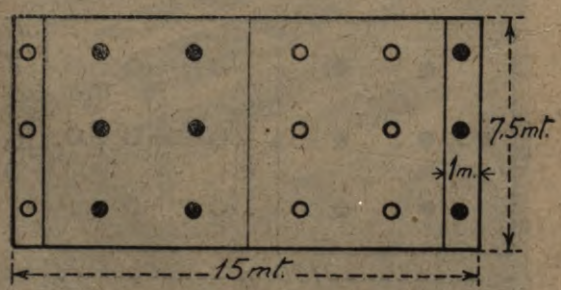

gaisā bumbas pasīšanai. Vadītājs pasviež bumbu gaisā tā, lai tā nokristu starp abiem centrā stāvošiem. Pēdējie ar roku pasitot cenšas bumbu nodot savējiem. Tie viens otram padodami cenšas bumbu novadīt līdz centra līnijai. Tad tas centra dalībnieks, kuŗš bumbu notvēris sviež to pretiniekiem pāri, vai pa starpām savas komandas mājniekiem. Pēdējie cenšas bumbu satvert. Pretinieki tanī pašā laikā cenšas bumbu noķert un tā pat novadīt saviem mājniekiem u. t. t. Ja vienas, vai otras komandas mājnieki bumbu satvēruši, tai komandai skaita divus punktus. Par pārkāpumiem dod pretējai komandai soda sviedienu no centra, kuŗa uztveršana dod vienu punktu. Uzvar tā komanda, kas ātrāk sasniedz norunāto punktu skaitu. Var arī spēlēt 2×15 minūtes ar 5 min. atpūtu. Tad uzvar tā komanda, kuŗai pēc laika notecēšanas vairāk punktu. Pēc katra iegūtā punkta vadītājs rotaļu iesāk no centra, bet dalībnieki mainās vietām. Mājnieki rotaļas laikā nedrīkst atstāt „mājas." Ja mājnieks bumbu notvēris tad, kad tā atsitusies pret zemi, vai ja viņš notveršanas laikā atradies kaut ar vienu kāju ārpus mājas, punkts neskaitās. Notvērējam jāatsviež bumba savam dalībniekam rotaļas turpināšanai. Ja kādam dalībniekam kļūdoties bumba nokļūst ārpus rotaļas laukuma, tad rotaļā to ievirza pretinieka centra dalībnieks, nostājies bumbas nokrišanas vietā, tas bumbu padod savējiem. Dalībnieki nedrikst bumbu turēt rokās ilgāk par 3 sekundēm. Skrejot ar bumbu rokā nedrīkst atrasties „majās" (izņemot mājniekus). Noteikumu pārkāpējai grupai jāsaņem soda sviediens. To izdara vadītājs bumbu nododot centra dalībniekam (pretinieku), kuŗš bumbu sviež saviem mājniekiem. Šo sviedienu nedrīkst aizkavēt.

20. KAPTEIŅA BUMBA.

Laukums 10×15 m taisnstūris, pārdalīts 2 puslaukumos. Laukuma vidū centrs — 1 m diametrā aploks. 2,5 m no viduslīnijas katrā puslaukumā iezīmēts trīsstūris ar 5 m malām. Trīsstūŗa kaktos apvilkti 1 m diametrā aploki.

14 dalībnieki sadalās 2 grupās. Katrā grupā 1 kapteinis 3 sargi, 2 sviedēji, 1 skrējējs. Kapteinis novietojas aizmugurē

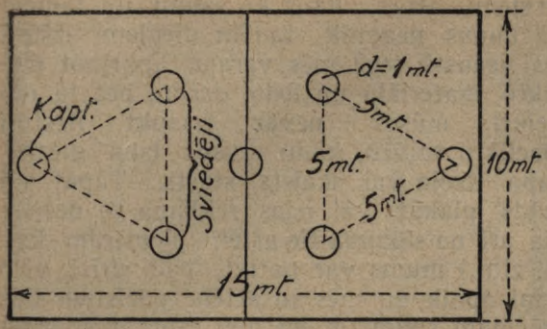

„mājā". Sargi pretinieku laukumā blakus viņu sviedējiem, kuri atrodas priekšējos aplokos. Skrējēji nostājas centra aplokā, ar sejām pret viduslīniju.

Rotaļu ievada vadītājs, izsviežot bumbu starp abiem skrējējiem. Skrējēji cenšas bumbu padot saviem sviedējiem, bet pēdējie savam kapteinim. Pretinieka sargi, kuri novietojušies kapteiņa un sviedēju tuvumā, mēģina atņemt bumbu, lai nodotu savu sviedēju rokās. Kapteinis rotaļas laikā nedrīkst atstāt „mājas". Tāpat arī sviedēji. Pēdejie gadījumā drīkst izlikt vienīgi soli ārpus „mājas", vienu kāju atstājot „mājā". Sargi savas vietas var atstāt, pieturoties savai norādītai vietai. Viņi nedrīkst spert kaut soli „mājā" un pāriet robežas līniju. Skrējēji var skriet pa visu laukumu, pieturoties centram.

Ja kapteinis notver sava sviedēja sviesto bumbu, grupa iegūst 2 punktus. Par notvertu brīvsviedienu 1 punktu. Kapteinis drīkst uztvert vienīgi savas grupas sviedēja sviestu bumbu.

Uzvar tā grupa, kuŗa ātrāk sasniedz norunāto punktu skaitu.

Pēc katra iegūtā punkta dalībnieki mainās vietām: kapteinis paliek par skrējēju, skrējējs par sviedēju, pēdējais sviedējs par sargu, pēdējais sargs par kapteini. — Maiņa saules virzienā.

Bumbu drīkst atņemt vienīgi tad, kad tā neatrodas pretinieka rokās. Nedrīkst bumbu turēt rokās ilgāk par 3 sek. Tāpat nedrīkst ar bumbu rokā iet un skriet. Tikai skrējējs drīkst bumbu pārnest rokās arī ejot un skrejot, bet tā vienmēr jāatsit pret zemi, bet ne vairāk kā 3 reizes no vietas. Nedrīkst bumbu spert ar kāju un padot no rokas rokā.

Ja rotaļas laikā kādam dalībniekam bumba izlec ārpus laukuma, tad to padod laukumā pretinieka grupas skrējējs, no tās vietas, kur tā nokritusi. Sviež savas grupas dalībniekiem. Spēlē 2 puslaikos — katru 10—30 min. ar 5 min. atpūtu. Noteikumu pārkāpējiem grupai vadītājs piešķir brīvsviedienu: bumbu nodod vienam pretinieka sviedējam, tas sviež savam kapteinim. Soda sviedienu sargi nedrīkst traucēt. Izņēmums ar to sargu, kas stāv pie kapteiņa — tam brīv bumbu aizkavēt.

(Turpinājums sekos)

Meiteņu rokdarbi

B. RADZIŅŠ

Ja mēs salīdzinām mūsu valodu ar valodu, kādu runāja pirms 20 gadiem, tad tā ir daudz vairāk izkopta, sastopam daudz mazāk svešvārdu, tā ir tīrāka un daiļāka. Jaunākie mazpulku dalībnieki par teikto var pārliecināties, lasot kādu vecu grāmatu un salīdzinot tās valodu ar tagadējo.

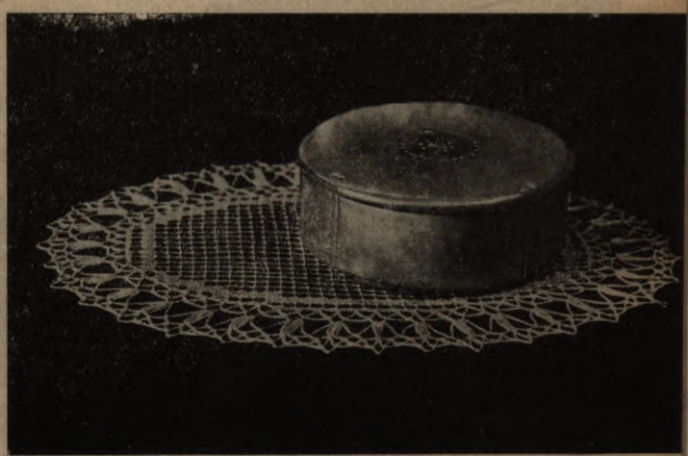

1. att. Tamborēta sedziņa

2. att. „Latviskā" sienas sega, kuŗā nav nekā latviska

Pazuduši aizņemtie vārdi, „ziņģes" vācu garā, zūd arvien vairāk etnografiski nepareizie tautas tērpi. To vietā dzied latviešu tautas dziesmas un latviskam garam piemērotas dziesmas, atdarina apģērbā pareizos rakstus, dejo atkal senās tautas dejas. Latvija paliek latviskāka, līdz ar to mūsu tauta garīgi patstāvīgāka, jo atbrīvojas no svešā, viņas garam svešā.

Mūsu latviskās dzīves izkopšana jāturpina un lūk, vēl stipri aizlaista vieta — mūsu dzīvokļu iekārtas, sievietes darinātie rokdarbi.

Apciemojot lauku vai pilsētu dzīvokļus, gandrīz visur redz vēl salkanus nelatviskus rokdarbus, parasti pirmais kas duŗas acīs, ir sienu segas.

Parasti uz sienu segām attēlotas dažādas figūras. Ja glezna mūs var izsaukt kādu pārdzīvojumu un viņā skatoties varam arvienu atrast kaut ko jaunu un tamdēļ tā mums neapnīk, tad ar diegiem izšūtā vai ieaustā segā mēs varam apbrīnot pielikto materiālu un lielo darbu, bet tā noteikti mūsos nevar izsaukt ilgstoši pacilātu sajūtu, kādu izsauc laba glezna, laba dzeja vai skaists stāsts. Tāpat kā kāds plakāts vai ielas reklāma to nespēj. Ja arī no sākuma šie attēli (piemēram skat. 3. zīm.) mums var patikt, tad drīzi vien viņi apnīk un mēs šo attēlu pazīstam līdz pēdējam sīkumam un mēs labprāt skatītos kaut ko citu.

Sevišķi paviršu iespaidu atstāj gleznojumi uz drēbes, tie parasti nemākulīgi un nepareizi zīmēti, labāki jau ir izšuvumi, tur parasti pielikts lielāks darbs.

Bieži šajos izstrādājumos sastopami tā saucamie „latviskie" raksti, kuŗos no latviskā gara nav ne mazākā nieka (skat. 2. attēlu).

Ļaudis, kuŗi domā ka veidojot figūru no ugunskrusta un dažām stūrainām līnijām viņi rada latvisku ornamentu, neizprot latvisko ornamentu, jo šādas nabadzigas igūras mūsu etnogafiskos rakstos nesastopam. Mūsu tautas izkoptos rakstos figūras nav nejauši saliktas, bet gan ar apdomu, un paaudzēm labotas, kamēr izkopti patīkami un skaisti raksti.

Tie, kuŗi bez tam vēl pielikuši salkanus altarus un pie stūrainiem ornamentiem pieņēmuši liektos piedēkļus, ieskaitāmi latviskā gara kropļotājos.

Parasti figūras zīmē ļaudis, kuŗiem nav pilnīgas sajēgas par zīmēšanas likumiem un tamdēļ šie attēli līdzinājas bērnu zīmē-

3. att. Salkanie, krāsoti gulbji

4. att. Rokdarbi bez kuŗiem var iztikt

5. att. Zīmējums bez perspektīves

6. att. Rozēm „nosēta" sega

jumiem. Tā bieži figūrām nepareizi samēri (skat. 2. attēlu), rokas sniedzas līdz ceļu galiem vai atkal rokas par īsām (skat. 8. att.), kur rokas nesniedzas pāri galvai. Kokiem lapas izskatās pēc maizes klaipiem (skat. 5. att.).

Sievietei un vīrietim kas sēž pie galda kājas izliktas tālu projām no galda apakšas. Šinī zīmējumā nav perspektīves — attāluma sajūtas.

Nepareizi samēri, neievērotie vienādie attālumi (8. att. kabata nav piešūta vidū, ārējās malas nav vienādas) atstāj paviršu un pat nepatīkamu iespaidu.

Bieži sastopami arī salkāni uzraksti (skat. 6. un 10. att.): „Miegā rūpes aizmirstas", „Vij rozes ap galvu, lai valda prieks" vai pat muļķīgais „Sievietes liktenis ir mīlēt un ciest." Bieži lai dabūtu atskaņas pat kroplota valoda: „Dievs svētī sāl' un maiz'".

7. att. Salkanie priekškari

10. att. Vai šīs rozes nebūtu glītākas bez uzraksta?

8. att. Paviršī nostrādāts rokdarbs

9. att. Nelatvisks rūķītis

11. att. Izvilkumu darbs

Ja iedomāsimies šos rokdarbus bez šiem vārdiem, tie izskatītos glītāki. Vienīgi kādu sevišķi skaistu teicienu, tautas dziesmu vai kāda liela vīra vārdus, kuŗus gribam sev priekšā turēt, lai tie mums atgādinātu kādu domu, var ievietot atsevišķā rāmī un pielikt labi redzamā vietā. Arī tie izskatīsies labāk zīmēti, nekā izšūti. Pašus rokdarbus šādi vārdi var tikai sabojāt, jo neiekļaujas zīmējumā.

Nekādā ziņā nav pielaižami mūsu tautas garam sveši zīmējumi (skat. 9. att.), krievu „troikas" vai citas figūras, kuŗas palikušas pāri no priekškaŗa „musturiem". Bieži šos „musturus" kopē, pārzīmē un ielaiž kļūdas, kuŗas neiedomājas izlabot, un tā šis kļūdas no vienas kopijas pāriet otrā un ar laiku izķēmo zīmējumu. Mums nenāksies grūti atcerēties, ka esam redzējuši rūķīšus ar 6 un vairāk pirkstiem, puķes, kas izskatās pēc putniem, kaķus, kas izskatās pēc pelēm vai citādi saķēmotus zīmējumus.

Modernā dzīve prasa pēc vienkāršības, lietderības un skaistuma. Agrāk mēdza cienīt pulku istabas ar dažādām raibām mantām, starp kuŗām bija daudz sieviešu rokdarbu, izšūti mēbeļu pārvelkamie, suku turamie (skat. 4., 8. un 9. att.) un daudz citu; tagad mēbeles nepārvelk ar izšūtām segām, avīzes uzliek uz plaukta, suku piekaŗ cilpiņā pie sienas, vai ieliek atvilknē, arī sērkociņus glabā uz plaukta vai atvilknē, un tādēļ šie mājas saraibinātāji ir lieki.

Ļoti bieži sastopami rokdarbos puķu attēli (skat. 4., 6., 7. un 10. att.). Puķēs parasti neredz tik uzkrītoši zīmējuma kļūdas, un tādēļ tās itkā pieņemamākas, bet arī nosētā seņa (skat. 6. att.) izskatās salkana. Puķes tomēr izskatās vēl labākas par izšūtiem augļiem un citām figūrām.

Mēs mazpulkos esam jauna gara nesēji, mums jau tagad jāsāk veidot tā apkārtne, kādā dzīvosim, un tādēļ, tāpat kā esam rīkojuši spodrības nedēļu, vajadzētu rīkot tīrīšanas nedēļu, apskatot ar vaditāju un mājturības instruktoriem dalībnieču mājas,

12. att. Izšūta sedziņa

13. att. Audums

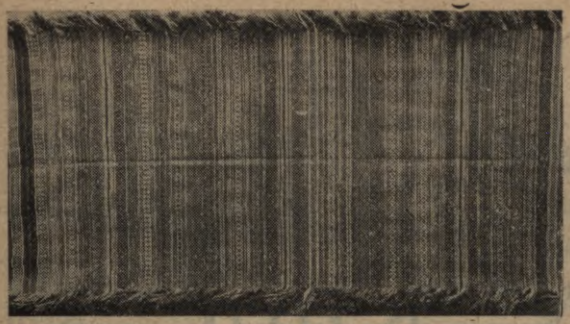

14. att. Paklājs no prievītēm

un pārrunāt, kuŗi rokdarbi būtu aizvietojami ar citiem mūsu garam, laikam un pašu gaumei piemērotiem darbiem, lai tagad ziemā varētu pie tiem strādāt un ar nākošo pavasari mūsu mājas jau izskatītos daiļākas. Bet ko tad liksim minēto darbu vietā?

Ornāmentiem darinātie rokdarbi ar savām ģeometriskām, vienādām figūrām ir patīkami acīm, viņi vienkārši un skaidri attēlo figūras. Darinot rakstus, nevar kļūdīties ar perspektīvu un grūtāk arī pārskatīties ar krāsām. Šie raksti tomēr ir pietiekoši spilgti un dzīvi, lai labi izskatītos.

Kā latviskie rokdarbi iederās lauku mājās, var iedomāties, vērojot attiecīgi iekārtotu telpu: tā ir patīkama un mums tuva.

Ļoti skaisti ir izvilkuma darbi (skat. 11. att.), arī izšuvumi (skat. 12. att.). Kā lielākas segas galdiem, sienām un grīdām var būt audums (skat. 13., 16. un 17. att.). Glīts ir arī paklājs no prievītēm.

Priekškariem un galdiem ļoti dēkorātīvi ir tīklu darbi (skat. 16. att.) un arī tamborētie rokdarbi (skat. 1. att.).

Nu un tagad, pirms ķeŗamies pie darba,

16. att. Austi celiņi

15. att. Tīklu darbs

sagādāsim attiecīgus rakstus vai paraugus. Rokdarbu veikali bieži tirgojas ar sliktiem paraugiem (visi šinī rakstā attēlotie sliktie rokdarbi ņemti no Rīgas rokdarbu veikaliem) un tamdēļ ne katrs paraugs no veikala der. Labi paraugi ir latvju rakstos, „Zeltenes" izdotās grāmatās un Rīgas mākslas amatniecības skolas paraugos (attēli šinī rakstā).

Pārrunāsim ar vadītājiem paredzamos darbus un, kad esam visu labi pārl kuši, ķersimies pie darba. Rokdarbu plāna izstrādāšanu var ietilpināt ilgstošās pieccīņās.

Un nu tagad gaidīsim, lai šoziem mūsu mājas kļūtu skaistākas.

17. att. Austa galda drāna

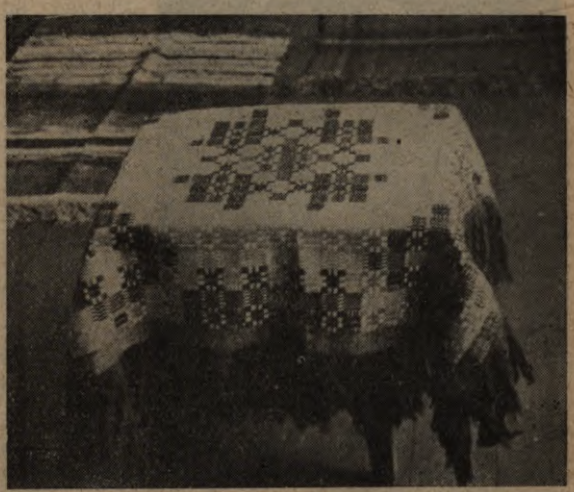

MAZPULKU DZĪVE

Rēzeknes mazpulkū nometne Adamovā.

Rēzeknes novada pirmā darba nometne notika no 10. līdz 12. jūlijam Adamovas muižā skaistajā Adamovas ezera krastā. Tajā piedalījās pavisam 212 dalībnieku no 46 mazpulkiem ar 38 vadītājiem. 10. jūlija rītā nometne deleģēja uz Rēzeknes Brāļu kapiem pārstāvjus no katra apriņķa vecākā mazpulka ar karogiem un vadītājiem. Kapos pievienojās Rēzeknes garnizona p-ks ģen. Ž. Bachs, apr. p-ks V. Zarans, apr vec Fr. Kozuļ-Kaža, mazpulku nozares vad. agr. K. Ķirsis, novada vec. agr. J. Čakšs un citi. Vainagu nometnes dalībnieku vārdā nolika insp. agr. F. Buttners. Nometni atklāja agr. K. Ķirsis ar īsu uzrunu, un valsts himnas skaņām plūstot, augstājā mastā uzvijās Latvijas karogs ar mazpulku standartu. Nometnes laikā tika izņemtas daudz un dažādas praktiskas nodarbības, kuŗās smeltās zināšanas dos iespēju jaunatnei pārnest tēva mājās jauno garu un ievest vienu otru labierīcību. Nodarbības galvenokārt bija dārzkopībā, — Latvijas apstākļos visvajadzīgākā nozarē. Bet arī meliorācijai un drenēšanai tika ierādīta ievērojama vieta. Pie ugunskura ritēja tautas dziesmu kaŗš, un dalībnieki, mūzikas pavadībā, jautri gāja rotaļās.

Tautiskās dejas nometnē

Diženo pārb. izturēja un diženo pak. ieguva: 233. Barkavas mazpulkā — **Alberts Justoviĉs** un **Marija Stalidzāns**. 86. Purvmalas mazp. — **Domeniks Supe**, 192 Purvmalas mazp „Zelta grauds" — **Nikolajs Skobeļevs**, 740. Viļakas-Slabadas — **Antons Circens**. 158. Šķilbānu mazp — **Jānis Aleksandrovs**, 398. Varakļānu mazp. — **Juris Kochs** un **Vera Poĉs**, ar uzslavu par cītību bez pakāpes: 86. Purvmalas mazp. — Jevģenijs Smirnovs, 556. Zilupes mazp. — Viktors Žukovs.

Slaukšanas sacīkstē pirmās godalgas un līdz ar to tiesības piedalīties valsts sacīkstēs ieguva: 163. Silenieku mazp. — Lauma Biezais, 778. Adamovas „Ozars" mazp. — Stanislavs Bidlovs.

Vēl ieguva 8 otrās un 6 trešās godalgas.

Svētdien 12. jūlijā nometnē notika dievkalpojums ko vadīja Rēzeknes dekāns Grišans. Pēc dievkalpojuma agr. K. Ķirsis paaugstināja diženo pakāpē minētos kandidātus. Sekoja parāde un pēc tās nometnes dalībnieki atvadījās, lai dotos mājās ar līgsmām sirdīm un jauniem ierosinājumiem.

Mazpulku nometne Krāslavā.

Krāslavas ģimnazijas skaistajā parkā, lielo koku norobežotā laukumā, Daugavpils novada 19 mazpulku 142 dalībnieki un 23 vadītāji no Krāslavas, Indras un Dagdas rajoniem no 17.—20. jūlijam sanāca darba nometnē. Pēcpusdienā, kad visi nometnes dalībnieki bija jau ieradušies, un visi iekārtošanas darbi pabeigti: malka sagādāta, ugunssārts sakrāuts, — nometnes dalībniekus sadala saimēs. Saimes apvieno trīs dzimtās, kuŗas nosauc to rajonu vārdā, no kuŗiem dalībnieki sapulcējušies. Pēc nakts mītņu ierādīšanas Krāslavas valsts pamatskolas un ģimnazijas telpās vītn. Celinska un aizsargu komandieru vadībā notiek ierindas mācība. Pēc vakariņām visi pulcējas ap ugunskuru un noklausās dažādus paskaidrojumus un norādījumus par dzīves noteikumiem nometnē un par darba laiku sadalījumu turpmākās dienās. Nometnes priekšnieks mazpulku inspektors agr. F. Duksis paziņo, ka darba nometnēm Daugavpils valsts rokdarbu darbniču pārzinis Fr. Steppe dāvājis glīti pagatavotas tautiskas klabatas ar uzrakstu „Laid, māmiņa pulciņā, Pulkā vieglas strādāšana;

Pulkā nāca, pulkā gāja, Viegli darbu padarīja," ka 18. Daugavpils aizsargu pulks un apriņķa vecākais A. Švirksts dāvājuši bez tam spožus arkla lemešus un paskaidro, kādā veidā šo lemešu un klabatu skaņas izmantos nometnes signālu došanai. Nākošā rītā nometnē ierodas Rīgas viesi ar mazpulku nozares vadītāju agr. K. Ķirsi priekšgalā. Pēc sasveicināšanās un sirsnīgas uzrunas, valsts himnai skanot, lēni uzvijas augstajā mastā valsts karogs kopā ar mazpulku vimpeli. Nometne atklāta. Pēc tam lietpratēju vadībā notiek apmācības pretgāzu aizsardzībā, kur daudz interesantu pārsteigumu sagādā dažādu kaujas gāzu paostīšana un gāzmasku demonstrēšana; pēc tam notiek nodarbības meliorācijā, mašīnu un darba rīku demonstrēšanā pļavā un tīrumā. Apmāca dai|dārzniecībā, ārstniecībā, augu pazīšanā, šaušanā u. c. Līdztekus Krāslavas ģimnazijas kūtī notika slaucēju sacīkstes. Pēc atpūtas īsa ierindas mācība un nometnes laukuma uzpošana viesu uzņemšanai. Drīzi pienāk laiks stāties. Visiem neliels uztraukums, jo viesos gaidām Kara skolu, kas sola mums sniegt koŗa koncertu. Vai kadetiem neliksies jocīgi, kā mēs sojojam un klausām komandām! Neredzēti brašā solī Karaskolas saime iesoļo nometnē un nostājas blakus mazpulku ierindai. Pēc brītiņa ierodas arī Karaskolas vadība ar skolas priekšnieku plkv. Kripenu priekšgalā, viņam līdzi arī Zviedrijas kapteinis Cavallins. Notiek sirsnīga sasveicināšanās un pēc tam plkv. Kripens mīļiem, vārdiem uzrunā nometnes saimi. Viesi un nometnes dalībnieki novietojas ap ugunskuru. Uzkalniņā, lielo koku priekšplānā novietojas 140 kadetu lielais koris, un sākas koncerts.

Pēc jundas viesi novietojas atkal ap ugunskuru, dzirdama komanda — „Ugunskura uzraugam iedegt uguni", un, liesmām sprēgājot, viesi noskatās mazpulku dalībnieku priekšnesumos.

Svētdien nometne kopējos gājienos apmeklē dievkalpojumus, Plkst. 15 nolikts godalgošanas akts un parāde. Kā Daugavpils apgabala garnizona priekšnieka ģen. Bangerska vietnieks nometnē ierodas plkv. Buks, kas sasveicinās un savā uzrunā aicina mazpulku dalībniekus būt stipriem tēvuzemes mīlestībā un būt gataviem vajadzības gadījumā to pierādīt darbos, kā to 1918. un 1919. gados pašaizliedzīgi pierādīja skolu jaunatne. Pēc tam pulkveža kungs pasniedza ģenerāļa Bangerska dāvāto arkla vērstuvi — signālu došanai. Tad agr. K. Ķirsis plaši aprādīja vecākiem, sabiedrībai un nometnes saimei mazpulku kustības un darba nometņu lielo nozīmi un izdalīja godalgas. Godalgoja slaucējus, no kuriem 5 dabūja pirmās godalgas; 2 no tiem ieguva arī tiesības piedalīties valsts sacīkstēs Rēzeknē. Krāslavas pamatskolas mazpulku godalgoja par priekšnesumiem pie ugunskura un Skaistas mazpulku par izstādītiem amatniecības izstrādājumiem — darba rīkiem.

Pirmdienas priekšpusdienā nometne rit vēl parastā kārtībā. Apmācības notiek pretaviācijas aizsardzībā, mērniecībā un dārzkopībā. Bet pēc pusdienām visus pēdējo reizi aicina pulcē anās signāls uz nometnes slēgšanas aktu. Ieradušies arī mazpulku labvēļi — Krāslavas sabiedriskie darbinieki,

Mazais slaucējs sacensībās

iestāžu amatpersonas un visi nometnes dar inieki. Izskan pateicība nometnes atbalstītājiem, dalībnieces pasniedz tiem ziedus, un pēc tam visiem atsedzas galvas pēdējai lūgšanai. Valsts himnai skanot, nolaiž valsts karogu, un, mazpulku himnai skanot, karognesēji aiznes mazpulku karogus. Nometne slēgta.

Nometne Talsos.

No 24.—26. jūlijam pulcējās Talsu un Tukuma apriņķu mazpulku dalībnieki Krikāju ezera krastā, lai pavadītu trīs dienas kopējos darbos un priekos.

24. jūlija rītā ap augsto karoga mastu bija pulcējusies visa nometnes saime — mazpulku dalībnieki un vadītāji, nostājoties disciplinētā ierindā. Tad nometnes priekšnieks insp. N. Cīrulis lūdza mazpulku nozares vad. agr. K. Ķirsi atklāt nometni. Atklādams nometni, agr. Ķirsis norādija uz paklausības lielo nozīmi visā dzīvē un kopēji uzsāktos darbos.

Mazpulku dalībnieki mācījās ierindas mācību, vingrošanu, mājsaimniecības darbus un dārzkopību.

Svētdien nometnes dalībnieki gāja ekskursijā uz Talsu pilskalnu. Šeit dalībnieki guva paliekošus iespaidus par neredzēto izrakumu darbu un vēsturiskiem un teiksmainiem stāstiem.

Nometnē pārbaudīja Talsu-Ventspils novada mazpulku diženo kandidātus, no kuriem diženā nosaukumu piešķīra **Vidners Veltai** 261. **Laidzes** mazpulkā un **Sproģis Jānim** 372. **Mērsraga** mazpulkā.

Bez tam agr. P. Urjāne vadīja slaucēju sacīkstes. Švarca Matilde 261. Laidzes mazpulkā un Dekmers Artūrs 156. Kabiles mazpulkā ieguva augstākās godalgas — tiesības piedalīties slaucēju sacīkstēs valsts mērogā. Pirmās godalgas ieguva Tālbergs Edgars 261. Laidzes mazpulkā un Vīnzarāja Lilija 156 Kabiles mazpulkā.

Nometnes svētku dienā bija ieradies LLK pārstāvis B. Radziņš Talsu pilsētas galva Reiznieks un Talsu policijas priekšnieks. Goda viesi mazpulkus apsveica viņu pirmajā nometnē, novēlēdami iegūto kopības un vienprātības garu pārnest savās mājās un nekad vairs neaizmirst. Mazpulku parādi pieņēma B. Radziņš

Vakarus nometnes dalībnieki pavadīja pie kopējā ugunskura, kur mazpulki sacentās gan sagatavotos priekšnesumos, gan kopējās dziesmās.

Daugavas novada mazpulki

savā pirmajā darba nometnē pulcējās teikām bagātajā Lāčplēša dzimtenē—**Lielvārdē** no 31. jūlija līdz 2. augustam. Nometnē piedalījās no 22 mazpulkiem 24 vadītāji un 149 dalībnieki.

Noliktā stundā nometnes dalībnieki nostājas ierindā, sasveicinās ar sava novada inspektoru — nometnes priekšnieku V. Uisku un gaida nometnes atklāšanu. Uz nometnes atklāšanu ieradās Z. M. Skolu nod. vad. agr. J. Kamols Rīgas apr. tautskolu insp. Dālmaņa, Rīgas-Cēsu nov. mazp. insp. A. Ķibēna un Rēzeknes nov. mazp. insp. Fr. Butnera pavadībā.

Pirmā nodarbībā pieminekļu valdes insp. Šturms dalībniekus iepazīstina ar turienes pilskalniem un sniedz pilnīgus norādījumus par Latvijas senvēsturi un izrakumiem. Vakarā pulcējas pie lielā ugunskura, kur kopējos priekšnesumos un dziesmās mazpulku dalībnieki savstarpēji tuvinās vienprātībā un draudzībā.

Nometnes dalībnieki atcerējās senos tautas darbiniekus, uzkopa Andr. Pumpura tēva pēdējo atdusas vietu vietējā kapsētā.

Trešā dienā notika mazpulku pārāde. Nometnē sarīkoja arī šaušanas un slaucēju sacīkstes. Par labāko šāvēju izvirzījās M. Grīnbergs no Taurupes mazp., A. Krastiņš no Lauberes mazp., un O. Dīķis no Lielvārdes mazp. Slaukšanas sacīkstēs piedalījās 9 zēni un 10 meitenes. Pirmās vietas ieguva ar tiesībām piedalīties valsts sacīkstēs Jānis Jansons no Krapes mazp., Dzidra Bodnieks no Rembates mazp. un Ņina Lokmans no Ogresgala mazp. Sacensību dalībniekus apsveica un godalgas izdalīja mazpulku noz. vad. agr. K. Ķirsis.

Ventspils apriņķa mazpulku nometne Lečos

Talsu-Ventspils novada mazpulki izgāja otrā darba nometnē no 31. jūlija līdz 3. augustam pie Leču 2-gadīgās lauks. skolas, Ventas krastos, 15 km no Ventspils. Nometnē piedalījās 100 mazpulku dalībnieki un 13 vadītāji.

Nometni atklāja 1. augustā pl. 8 mazpulku nozares vadītājs agr. K. Ķirsis. Atklāšanā piedalījās Leču 2-gadīgās lauks. skolas pārzinis agr. J. Ārents un Jelgavas novada mazpulku insp. agr. . Pelēķis. Tūliņ pēc nometnes atklāšanas dalībnieki sadalījās dažādās nodarbībās, kas turpinālās līdz svētdienas, 2. augusta, priekšpusdienai. Nometnes laikā notika nodarbības: mērniecībā, mājsaimniecībā, dārzkopībā, kaplēšanā, komposta pagatavošanā, govju slaukšanā, mājlopu tīrīšanā, meliorācijā, ierindas apmācībā, vingrošanā zēniem, tautiskās dejās, rotaļās, sporta spēlēs un dziedāšanā.

Darba gaitas vakarā noslēdza gaišs ugunskurs, kur jautrība mijās ar nopietnību stāstos, dziesmās un rotaļās.

Nometnes svētkus 2. augusta pēcpusdienā ar savu klātbūtni pagodināja archibīskaps Dr. T. Grīnbergs, LLK Talsu raj. vec. agronoms Fr. Gailītis, Ventspils apr. pr-ks Priede, apr. lauku pašvaldību vecākais Dzenis, Ventspils pilsētas galva Sniķers, vietējo pagasta pašvaldību pārstāvji, daudzi mazpulku dalībnieku vecāki un viesi.

Sekoja dievkalpojums, kurā archibīskaps Dr. T. Grīnbergs sirsnīgos vārdos aicināja nenogrimt ikdienas darbā, bet, pacelot acis uz debesīm, smelties apgarojuma dienu ritmam.

Sekoja godalgu izdalīšana slaucējiem. Slaukšanas sacīkstēs piedalījās 12 meitenes. Augstāko godalgu un tiesības piedalīties slaucēju sacensībās valsts mērogā ieguva Sprogis Marija. Vēl pirmo godalgu ieguva Reinis Līna — abas 15 g. v. — Leču mazpulkā.

Parādi pieņēma Ventspils apriņķa priekšnieks Priede. Pēc vakara jundas iedegās pēdējais ugunskurs, un vēlu nakti, kad dziesmu pulki iedegās debesīs par gaišām zvaigznēm — aizdunēja mazo gaitnieku soļi.

Mazpulku nometne Kazdangā

Liepājas novada mazpulku pirmā darba nometne notika no 31. jūlija līdz 2. augustam, pie Valsts Kazdangas lauksaimniecības vidusskolas. Nometnē piedalījās 259 mazpulku dalībnieki, 44 vadītāji un 16 vadītāju palīgi no Liepājas un Aizputes apriņķu mazpulkiem.

Nometni atklāja 31. jūlijā mazpulku nozares vadītājs agr. K. Ķirsis. Valsts himnu izpildot, augstu mastā uzvijās Latvijas karogs un baltzaļais mazpulku karogs par zīmi, ka Liepājas novada mazpulku pirmā darba nometne atklāta.

Nometnes nodarbībās ietilpa dažādi lauksaimn. darbi, dārzkopība, ārstniecības augu pazīšana un vākšana, militārā apmācība, fiziskā audzināšana, ekskursijas, tautiskās dejas un rotaļas, lekcija par Latvijas folkloras krāšanu, novada sacīkstes govju slaukšanā, šaušanas apmācība un šaušanas sacensības.

Nometnes svētkus ar savu klātbūtni pagodināja LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļas vadītājs agr. J. Andersons, izglīt. min. mākslas un kultūras lietu pārzinis J. Celms, Liepājas pilsētas galva E. Rimbenieks un daudzi citi viesi.

Nometnes slēgšanas dienā notika nometnē svinīgs dievkalpojums, ko vadīja Grobiņas draudzes mācītājs K. Valters.

LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļas vadītājs agr. J. Andersons nodeva 6. Aizputes un 15. Liepājas aizsargu pulkiem mazpulku dāvātās patšautenes, ko Liepājas un Aizputes apriņķu mazpulki bija iegādājuši ar ziedojumu ceļā savāktiem līdzekļiem. Patšautenes saņēma 6. Aiz-

putes un 15. Liepājas aizsargu pulku komandieris K. Tikmanis.

Kā pretdāvanas Liepājas un Aizputes aizsargu pulki pasniedza mazpulkiem mazkalibra ložu šautenes un sporta piederumus, ko izdarīja 6. Aizputes aizsargu pulka komandiera palīgs J. Zvirbulis.

Diženo pārbaudes komisija, LLK mazpulku nozares vadītāja agr. K. Ķirša vadībā, diženo nosaukumus piešķīra: **Tenis Ernai** no **42. Kalētu** mazp., **Petkuss Jānim** no **105. Bārtas** mazpulka, **Daizis Jēkabam** no **61. Kazdangas** lauks. vidussk. mazpulka, **Spēks Pēterim** no **218. Priekules** mazp., **Lūks Annai** no **105. Bārtas** mazpulka, **Kleists Arnoldam** no **45. Aizvīķu** mazpulka, **Spīgēns Eduardam** no **42. Kalētu** mazpulka.

Šaušanas sacensībās ar mazkalibra šautenēm pirmo vietu ieguva 225. Vecpils mazpulka dalībnieks Voldemārs Gūža. Otro vietu — 1. Ezeres mazpulka dalībnieks Gustavs Bergholcs. Trešo vietu — 412. Sakas mazpulka dalībnieks Viktors Šnipke.

Slaukšanas sacensībās pirmo godalgu, līdz ar tiesībām piedalīties valsts mēroga slaukšanas sacensībās, ieguva: Bārtas mazpulkā Lūks Anna, Vecvagars Milda, Birznieks Lidija. Kazdangas vidussk. mazp. Strīķe Mirdza. Ezeres mazpulkā Viļumsons Arvids. Kazdangas vidussk. mazp. Sprūde Leontīne.

Daugavpils novada mazpulku nometne „Jeruzālemēs"

7. aug. Lauceses pag. „Jeruzālemēs" pie Daugavpils sanāca 409 mazpulku dalībnieki un 56 vadītāji no 52 mazpulkiem savā darba nometnē un novietojās priežu uzkalniņā karavīru uzceltajās 26 teltīs. Atzīmējams Daugavpils garnizona, pašvaldību un sabiedrības lielais atbalsts šīs nometnes noorganizēšanā. Garnizons uzstādīja nometnes teltis, lauku virtuves, deva orķestrus, apmācītājus. Daugavpils un Ilūkstes aizsargu pulki deva traukus, galdus, transportmašīnu bezmaksas lietošanā, noorganizēja sanitāro dienestu. Ilūkstes pulka aizsardzes nāca palīgā nometnes saimniecībā. Lauceses pag. valde deva visas vajadzīgās šķūtis un būvmateriālus nometnes celtnēm. Dārznieks Lucāns ierīkoja štāba uzkalniņā stādījumus — viņu vidū mazpulku emblēmu. Daudzi ziedoja naudu, produktus u. c. vajadzīgas lietas. Pateicoties šādam atbalstam, nometnē varēja uzcelt īpašu 16 m garu izstādījumu paviljonu — tautiskā stilā pēc stud. arch. Teivēna meta, kur izstādīja mazpulku līdzatvestās mantas — senlietas, rokdarbus un amatniecības izstrādājumus, starp tiem arī daudz lidmodeļu. Valsts šīfeļu fabrikas propagandas nolūkos dāvāto šīferi izmantoja tīri praktiski — nometnes un lasītavas ēkas nojumšanai. Šī ēka ar savu raibi segto pelēki-sārto šīfeļa jumtu visu laiku saistīja apmeklētāju uzmanību.

Nometnes oficiālā atklāšana notika sestdien 8. aug., plkst. 8.30. Līdz ar nometnes atklājējiem, lekšlietu ministrijas informācijas un propagandas pārv. pr-ku Mežaraupu un mūsu mazpulku kustības vadītājiem agr. J. Andersonu un agr. K. Ķirsi, starp daudziem citiem viesiem nometnē ieradās arī Lietuvas mazpulku priekšnieks agr. V. Tiškus un viņa palīgs agr. J. Meiļiunas. Pie ieejas nometnē viesus apsveica Daugavpils I mazpulka koris ar dziesmu, un dalībnieces pasniedza ziedus. Pēc sasveicināšanās sekoja sirsnīga nometnes atklāšana. Uz nometnes priekšnieka mazp. insp agr. Fr. Dukša lūgumu, informācijas un propagandas pārvaldes pr-ks Mežaraups, griežoties pie mazpulku jaunatnes ar sirsnīgu uzrunu, atklāj nometni. Orķestra pavadībā valsts himnu dziedot, centrālā karoga mastā lēni uzvijas valsts karogs. Tad nometni uzrunā Mazp. nod. vad. agr. J. Andersons un apsveic Lietuvas viesus ar viņu ierašanos Latvijas mazpulku nometnē. Lietuvas himnu dziedot, blakus mastā uzvijas brāļu tautas un kaimiņvalsts — Lietuvas valsts karogs. Pēc mazp. noz. vad. agr. K. Ķirša runas visi nodzied mazpulku himnu un trešajā mastā paceļas mazpulku karogs. Pēc nometnes atklāšanas sākas nodarbības vairākās nozarēs — Rīgas un vietējo lietpratēju vadībā.

Pie pašu pagatavotā lidmodeļa

Svētdienas pēcpusdienā nometnē liela rosība. Daudz viesu un interesentu. Plkst. 16.30 nometnē ierodas Daugavpils apgabala garnizona pr-ks ģen. Bangerskis. Pēc sasveicināšanās un uzrunas seko godalgošanas akts. Par diženiem izvēl **414. Bebrenes** mazpulka dalībn. **Ciseļonoks Mildu, 106. Kastīru** mazpulka dalībn. **Viļums Teklu, 123. Aiz-**

Nometnē ierodoties

Diženos paaugstinot, piesprauž diženā nozīmi

puriešu m. dal. **Archipovs Agafiju,** 502. **Ardavas** m. dal. **Čipānu Jāni,** 744. **Piedrujas** m. dal. **Bogdanoviču Staņislavu** un 750. **Vaivodu** m. dal. **Blaženicu Staņislavu.** I godalgas slaukšanā novadā sacīkstēs, ar tiesībām piedalīties valsts sacīkstēs, iegūst 414. mazp. dal. — Tamains Antons, 350. Sventes m. d. — Staškēviča Jaņina, 349. Kalkūnes m. d. — Kālans Meta, 442. Laukežu m. d. — Prekels Broņislava un 350. Sventes m. d. — Meinerts Helēna. Godalgoja arī vairākus mazpulkus par labākiem izstādījumiem, savāktām senlietām un ugunskura priekšnesumiem. Individuāli tika godalgots vēl nometnes pavārs — Daugavpils 4 m. d. — Daņilovs Jānis, Birznieku m. d. — Okuņevs Jānis — par izstādītiem lidmodeļiem un viņu sekmīgu demonstrēšanu nometnē. Pēc godalgošanas akta ģen. Bangerskis pieņēma nometnes parādi.

Pirmdienas priekšpusdienā notika vēl mācības un nodarbības, bet pēc nometnes slēgšanas akta plkst. 13 — kurā nometne izsacīja sirsnīgu paldies „Jeruzālemes" īpašniecei M. Brežinska kundzei par viesmīlību un laipnību, — pa grupām nometnes dalībnieki sāka atstāt nometni.

Pēc darba labi garšo medus

Rīgas-Cēsu novada mazpulku nometnes

Lādes pamatskolā 7., 8. un 9. augustā. Jau 6. augusta vakarā skolā valda neparasta rosība. Sarodas mazpulku dalībnieki no dažādām pusēm un sāk nometnes iekārtošanas darbus. Arī Lādes pagasta lauksaimnieki nāk šajos darbos palīgā gan ar zirgiem salmu atvešanai, gan citādi. Aizsargu nodaļas priekšnieks J. Lielmanis jau no pusdienas ceļ nometnes vārtus. Kad no stacijas ierodas mazpulku nozares vadītājs agr. K. Ķirsis, nometnes dalībnieki jau nostājušies ierindā un braši sasveicinās ar savu vadītāju. Pēc īsas uzrunas, kurā agr. K. Ķirsis norāda uz nometņu lielo nozīmi, atskan valsts himna, un augstajā mastā uzvijas karogs. Ar to nometne atklāta. Seko daudzi apsveikumi un visa laba novēlējumi.

Nometnes laikā mazpulku dalībnieki iepazinās ar komposta nozīmi un sagatavošanu, siena un labības zārdošanu, kūdras izmantošanu atejā u. c. Kopīgā ekskursijā dalībnieki iepazinās ar Liepupes pag. vecākā Ruma saimniecību „Ķiklejām" un ar kūdras purva izmantošanu. Pārējā laikā dalībnieki sacentās šaušanā, mācījās ierindas mācību, tautiskas dejas un rotaļas, un slaucēji rādīja savas spējas govju slaukšanā.

Katru vakaru nometnes dalībnieki pulcējās pie ugunskura, kur atjautīgie priekšnesumi guva nedalītu atzinību kā dalībnieku, tā arī daudzo viesu starpā.

Svētdien nometnes dalībnieki piedalījās kopējā dievkalpojumā, ko vadīja māc. A. Lūsis un stud. theol. Džindža, un parādē. Parādi pieņēma aizsargu bataljona kom. J. Zeidmanis. Pēc parādes apbalvoja labākos slaucējus un šāvējus.

Pirmās godalgas slaukšanā ieguva Marta Lielmanis Lādes mazpulkā, Kārlis Lūkins Limbažu mazpulkā, Ella Lamberts Umurgas mazpulkā un Skaidrīte Ozoliņa Mārupes mazpulkā. Šaušanā labākos rezultātus uzrādīja R. Zaļaiskalns no Mārupes mazpulka.

Raiskumā 14., 15. un 16. augustā. Klusajā Gaujas līcī neparasti daudz cilvēku. Un vienādi vēl nāk jauni klāt. Paceļas teltis, kūp lauku virtuves. Rīgas-Cēsu novada mazpulku dalībnieki iekārto nometni. Te sapulcējušies 323 mazpulku dalībnieki un 53 vadītāji no 52 mazpulkiem. Babītes un Vecpiebalgas, Ērgļu un Rozulas mazpulku dalībnieki ieradušies, lai trīs dienās mācītos cits citu pazīt un saprast, lai slēgtu draudzību nākošām gaitām.

Nometni atklāj agr. K. Ķirsis. Cēsu pilsētas galva nodod nometnes vadītājiem zvanu — lemesi un sveicienu. Sveicienus nes arī Raiskuma pag. vec. Erbss.

Tad seko nometnes administrācijas iecelšana, un dzīve nometnē sākas.

Sestdienas vakarā klusajā plavā īsti svētki. Gaišās liesmās deg mazpulku ugunskurs, un visapkārt šalc smiekli un applausi, noskatoties mazpulku dalibnieku priekšnesumos. Visa plašā piekalne pilna skatītāju. To skaits tāļu pārsniedz nometnes dalībnieku skaitu, bet visi priecājas.

Svētdien svētku diena. Mazpulku delegācija ar karogiem dodas uz Cēsu Brāļu kapiem, lai tur kā atzinību tēvzemes brīvotājiem noliktu pašu vītu ozollapu vainagu.

Nometnē dievkalpojumu vada Cēsu māc. Hermanis un Piebalgs. Pēc tam tautskolu direktors M. Soste un vēl daudzi citi uzrunā nometnes dalībniekus.

Mazpulku un jaun. audz. nod. vad. J. Andersons uzrunā dalībnieku vecākus un paskaidro nometnes nozīmi jauno pilsoņu audzināšanā.

Seko godalgu izdalīšana labākiem šāvējiem un slaucējiem. Pēc tam nometni slēdz.

Šaušanas sacensībās balvas ieguva: Bīriņu-Ezerciema mazp. dal. A. Eņģīzeris. Launkalnes — J. Vītols, Nurmižu — J. Lūsis, Bīriņu — E. Kukurs, Rāmuļu — D. Michailovs, Priekuļu lauks. vidussk. — A. Vēveris, Ādažu — J. Drunka, Cēsu pagasta — J. Dzegūze, Raiskuma — E. Brencis un Vaives mazpulka dal. Z. Reķis.

Par diženiem iecelti: **Allažu mazp. dal. Emma Kalniņš, Ādažu — Jānis Drunka, Brantu — Vilis Plētiens, Launkalnes — Jūlijs Esītis, Lielvārdes — Olģerts Dīķis, Lielvārdes — Alfrēds Nollendorfs, Nabes — Pēteris Krastiņš, Nurmižu — Daina Celms, Nurmižu — Irma Šauriņš. Raiskuma — Arvīds Kārkliņš, Raunas un apkārtnes — Jānis Puriņš, Siguldas — Jānis Birģelis un Taurenes mazpulkā — Jānis Kārkliņš.**

Slaukšanas sacensībās izcili slaucēji: Venēra Vagalis no Liepas mazpulka, Milda Knēža — Cēsu pagasta un Alma Čems — Nurmižu mazpulka.

I godalgas ieguva: Aleksandrs Celms, Vīliberts Mizonis, Marta Barīss, Daina Celms no Nurmižu mazp., Ārija Matiņš — Siguldas, Rita Jansons, Juris Dzegūze. Ligita Lācis—Cēsu. pag. Lūcija Skrastiņš — Raiskuma, Anna Izāks — Ērgļu, Erna Vītiņš — Krimuldas, Jāns Bērziņš — Bīriņu-Ezerciema un Dailons Mieriņš no Veselavas mazpulka.

Cesvaines rajona mazpulku nometne.

Cesvaines rajona mazpulki nometnē izgāja 8. un 9. augustā Krauķļu pagasta 15. maija birzē. No rajona 10 mazpulkiem nometnē piedalījās 147 dalībnieki, 10 vadītāji un palīgi.

Nometnes atklāšanu 8. augustā plkst. 9-os ievadīja mācītājs R. Šmits ar svinīgu dievkalpojumu, teikdams dziļi izjustu runu. Pēc tam mazpulkus uzrunāja nometnes priekšnieks, rajona agr. P. Finartijs un aicināja novada inspektrīsi agronomi O. Rezovski atklāt nometni. Atklāšanai sekoja valsts himna un karoga uzvilkšana.

Nometnes praktiskās nodarbības bija: meliorācija, dārzkopība, biškopība, augļu pārstrādāšana, telpu balsināšana, ierindas mācība, šaušanas sacīkstes un rajona sacīkstes govju slaukšanā. Pēcpusdienā mazpulku dalībnieki ieradās netālos Ķinderu kapos pie rakstnieka A. Saulieša un Krauķļu pag. 6 kl. p-skolas bij. pārziņa Lapseļa atdusas vietas, kur nolika ziedus un mācītājs R. Šmits noturēja piemiņas aktus.

Pirmās dienas darba gaitas nobeidzās ar jundu un ugunskuru, pie kura mazpulku dalībnieki izpildīja tautiskas dejas, rotaļas un dziesmas.

Otrās dienas rītā 1. Liepājas kājnieku pulka komandieris pulkvedis J. Ezeriņš mazpulkiem stāstīja par Latvijas armijas izveidošanos un pirmām brīvbas cīņām. Svētdienas darbu noslēgumā notika rajona labāko slaucēju un šāvēju godalgošana un mazpulku parāde.

Pie paša audzētām saules puķēm

Slaukšanā I god. ieguva: Mirdza un Velta Āboliņa (Dzelzavas mazp.), Jānis Josts (Cesvaines m.), Rita Poruks (Krauķļu m.), Jānis Laucis (Dzelzavas m.), Velta Mellis (Krauķļu m.), Ēriks Tupens (Grašu m.).

Šaušanas sacīkstēs I godalgas: Br. Kļaviņš (Dzelzavas m.), J. Zāle un J. Pupsus (Krauķļu mazp.).

II godalgas: J. Daurste, V. Šķesteris, J. Skuja (Krauķļu m.), L. Aizderdzis (Dzelzavas m.) un E. Kvēps (Cesvaines m.).

Mazpulku nometni materiāli atbalstīju i Cesvaines pag. pašvaldība, Cesvaines piensaimnieku s-ba, Krauķļu pag pašvaldība, Virānes pag. pašvaldība, Krauķļu piensaimnieku s-ba, Cesvaines p-skolas padome, Cesvaines „Pašpalīdzība", ģimnazijas skol. Vītiņš, p-skolas skolotājs Blūms, agr. Kārkliņa, lauksaimnieks Gaigals. rūpniece Zvaigzne, lauksaimnieks Stoķis, tirgotājs Ķirsons, tirgotāja Vītole, pastmeistars Avots, lauksaimnieks Stalbovs, LLK un agr. Finartijs.

Rīgas mazpulku nometne un mazpulku peldētavas un airētavas atklāšana Saules dārzā.

Rīgas pilsētas mazpulku darba nometne notika no 12.–15. augustam mazpulku mītnē Saules dārzā. No 46 Rīgas pilsētas mazpulkiem piedalījās 170 mazpulku dalībnieki un 50 vadītāji. Nometnes atklāšanai sekoja mazpulku peldētavas un airētavas iesvētīšana, atklāšana un nodošana mazpulku lietošanā. Peldētava būs pieejama visiem Latvijas mazpulku dalībniekiem, kas, apmeklēdami mūsu galvas pilsētu, iegriezīsies arī mazpulku mītnē Saules dārzā. Izpildot nometnē nodarbības programmu, mazpulku dalībnieki ieradās Uzvaras laukumā, kur izdarīja arī laukumu uzmērīšanas darbus. Sacensībās galdu dekorēšanā I godalgas izpelnījās: L. Ābelīte — 2. Rīgas valsts ģimn. mazpulkā, H. Fadejeva — 3. Rīgas pils. ģimn., E. Knote — Bolderājas un J. Līdaka — 2.

Rīgas pilsētas ģimn. mazpulkā. Šaušanā I godalgas izpelnījās V. Semjonovs — Rīgas pils. arodskolas; V. Pētersons — Rīgas skol. institūta, V. Kuprijānovs un U. Jambors — Rīgas I mazpulkā. Balvas sacensībām ziedoja Rīgas pilsēta, un tās uzvarētājiem pasniedza vidusskolu direktors P. Kūlis.

Trīs dienas draudzīgā pulkā

Kuldīgas apriņķa mazpulku darba nometne Saldū notika no 14. līdz 16. augustam Valsts Saldus 2 g. lauks. skolas fermā, Cieceres pagasta Kalnamuižā. Bija pulcējušies 119 mazpulku dalībnieki ar 20 vadītājiem. Darba nometnes dalībnieki nometnes vadītāja agr. A. Grinberga un M Pripānes vadībā mācījās iegaumēt, ka tie ir viena cieši vienota saime, kas, sekojot sava virsvadoņa idejai, grib sasniegt kopīgu mērķi: izveidot savu dzimto zemi par jauku dārzu, aizstāvēt to pret visām draudošām briesmām un postu. Sestdien nometnes viesis, mazpulku nozares vadītājs agr. K. Ķirsis runāja par nometņu nozīmi un iepazīstināja mazpulku vadītājus ar turpmāko darbu mazpulkos. Nometnē notika sacensības šaušanā, govju slaukšanā un nodarbības dažādās nozarēs. Slaukšanas sacensībās piedalījas zēni un meitenes. It sevišķi čakli bija zēni. Tas rāda, ka ir noticis lūzums uzskatos, ka lopkopība ir tikai sieviešu darbs.

Liels prieks mazpulkiem un atsevišķo mazpulku dalībniekiem bija Kuldīgas aizsarga pulka bagātīgās balvas. Kā zināms, iepriekšējā svētdienā Kuldīgas apriņķa mazpulki pasniedza Kuldīgas aizsargu pulkam patšauteni. Nometnē ražīgākie ziedojumu vācēji patšautenei saņēma pretbalvas. Lutriņu, Zvārdes, Padures, Zvardes mazpulki saņēma šautenes, vairāki mazpulki vingrošanas piederumus, mazpulku dalībnieki vērtīgas gramatas. Balvas izsniedza Kuldīgas apr. pašvaldību vecākais F. Vilks. Nometni noslēdza parāde un gājiens uz Saldus Brāļu kapiem, kur nolika krāšņu vainagu.

Pie pasta kastes nometnē

Šaušanas sac. I. vietu ieguva J. Pētersons (Saldus pils. mazp.), II. — L. Kinstlers (Saldus pag. mazp.), III. — A. Puķe (Zvārdes Ķerkliņu mazp.).

Slaucēju sacensībās augstākās godalgas un tiesības piedalīties slauc. sac. valsts mērogā ieguva: A. Puķe (Zvārdes Ķerkliņu mazp.), R. Hartmanis (Pampāļu mazp.), L. Ūķis (Pampāļu mazp.), Zeidaks Lizete (Padures Ivandes mazpulkā).

Mazpulki Skrīveru lauksaimniecības un rūpniecības izstādē

Skrīveru lauks. un rūpn. izstādē 22. un 23. augustā piedalījās arī mazpulki ar saviem mājsaimniecības ražojumiem. Čaklās darba rokas cenšas attaisnot uz viņiem liktās cerības. Iet palīgā mātēm un veic visus iespējamos darbus, gan mājas rotāšanā strādājot pie rokdarbiem un cenšoties pielietot latviskos rotājumu veidus, gan ēdienu kartes uzlabošanā, ierādot konzerviem sevišķu vietu. Ar prieku varēja noskatīties, cik liela interese mazpulku dalībniekiem pie savu novietņu ekārtošanas. Mazie ļaudis, veikdami šo darbu, jūtas itkā pilnīgāki, vairāk pieauguši.

Bez mājsaimniecības izstrādājumiem izstādē piedalījās arī Lēdmanes, Krapas un Seces mazpulku lopkopības grupas ar sugas teļiem un aitām, un Skriveru mazpulka dalībnieki ar Leghornas sugas cāļiem. Mazpulku dalībnieku labi koptie un baltzaļām lentām „dekorētie" dzīvnieki vērsa ikviena apmeklētāju uzmanību. Jāsaka, arī jaunie lopu audzētāji ar dziļu interesi nodevušies savam darbam. Liela pateicība piekrīt lopkopības darbiniekiem grupu vadītājiem. Ar lietpratīgu skatu viņi ved mazos ļaudis soli pa solim lielaja dzīvē. Šīs vasaras slaucēju sacensībās pierādījies, ka rosīgāko lopkopības grupu dalībnieki uzrādīja labākas sekmes slaukšanā, nekā pārejie.

Izstādes laikā notika arī slaucēju sacensības, kur piedalījas 15 mazpulku dalībnieki.

Raunas un apkārtnes mazpulkiks

par ļoti piemērotām cenām piedāvā Rodailendas un Leghornas sugas gailīšus un vistiņas. Pieprasīt mazpulka vad. skol. Ed. Auka, Raunā. Tālrunis Rauna 80.

Lietuvas mazpulku balvas mūsu mazpulkiem

Lietuvas mazpulki ziedojuši divas balvas mūsu mazpulku sacensībām Rēzeknē. Vienu balvu piešķīra valsts sacīkstēs govju slaukšanā š. g. 12. septembrī Rēzeknē labākam slaucējam un otru — par izstādījumiem Latgales apgabala izstādē, labākam mazpulkam.

PAZIŅOJUMI

● **Mazpulku vadītājiem piesūtītie darbības pārskati — veidlapas jāizdala mazpulku dalībniekiem,** lai tie tās izpildītu līdz ražojumu apskatei un pieliktu apskatē pie saviem izstādījumiem. **Pēc ražojumu apskates, mazpulka valdei, saziņā ar vadītāju, jāsastāda visa mazpulka darbības pārskats 2 eksemplāros. Viens eksemplārs līdz š. g. 1. decembrim jāiesūta sava novada mazpulku inspektoram, bet otrs paliek mazpulkam.**

● **Atgādinām, ka mazpulku dalībniekiem, kas nebūs abonējuši un lasījuši savu mēnešrakstu „Mazpulks", nepiešķirs godalgas ražojumu apskatēs.**

● Visi mazpulku nokavētie maksājumi par piesūtīto literātūru, mēnešrakstu „Mazpulks" u. c. jānokārto vēlākais līdz rudens ražojumu apskatei. Mazpulku dalībniekus, kas savas saistības nebūs nokārtojuši, nevarēs godalgot.

● Mazpulka protokolu grāmatā jāieraksta pilnīgs mazpulka ražojumu apskates protokols, atzīmējot, kādi dalībnieki piedalījās ar ražojumiem, cik apmeklētāju un kādi dalībnieki godalgoti. Godalgošanas protokols jāraksta uz atsevišķām lapām trijos eksemplāros: divi eksemplāri (viens katrā ziņā ar oriģinālparakstiem) jāiesūta sava novada mazpulku inspektoram, bet trešais — jāuzglabā pie mazpulka aktīm un dokumentiem.

● Mazpulki, kas audzējuši **sīpolus,** var tos **izdevīgi pārdot A-S. „Bekona Eksports" — Rīgā,** Atlasa ielā 5. Tuvākas ziņas pieprasāmas tieši A-S. „Bekona Eksports" valdei.

● Mazpulki, kas audzējuši saules puķes, melnās sinepes un magones, varēs tās pārdot pēc š. g. 15. oktōbŗa. **Līdz š. g. 1. oktōbrim jāiesūta paziņojumi LLK mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļai, cik un kādas sēklas mazpulks paredz pārdot.**

Sēklu nodošanas laiku un vietu paziņosim vēlāk.

Ievāktās sēklas labi iztīrāmas, izžāvējamas un uzglabājamas sausā vietā. Pilnīgi sausas sēklas var uzgla āt maisos, bet nepilnīgi izžuvušas jāuzglabā vaļēji sabērtas sausā, vējotā vietā. Lai sēklas nebojātos, par pāris dienām reizi tās labi jāsajauc.

● Mazpulkiem, kuŗi vasaru izdarījuši izmēģinājumus labību kodināšanā, augļu koku apmiglošanā ar Solbaru", lapgraužu apkaŗošanā ar „Gralitu", izmēģinājumu rezultāti jāiesūta sava novada mazpulku inspektoram līdz š. g. 1. novembrim, lai varētu labākiem piešķirt godalgas.

● Tiem mazpulku dalībniekiem, kas vasaru pavadījuši cita mazpulka darbības rajonā, jāizņem pie turienes mazpulka vadītāja atsauksme par vasaras darbību. Minētā apliecība pievienojama ražojumu apskatē pie šī mazpulka dalībnieka izstādījumiem.

● Jaundibinātām mājsaimniecības grupām jāiesūta paziņojums sava **novada mazpulku inspektoram līdz š. g. 1. decembrim.** Paziņojumā **jāuzdod mazpulka numurs un nosaukums, mājsaimniecības grupas dalībnieču skaits, izvēlētā nozare un posms, grupas vadītājas vārds, uzvārds, izglītība, nodarbošanās un paraksts par grupas vadības uzņemšanos.**

Agrāk reģistrētām mājsaimniecības grupām jāziņo par nākošo darbības gadu sava novada mazpulku inspektoram dalībnieču skaits, izvēlētā nozare un posms, un varbūtēja grupas vaditājas maiņa. Paziņojums **jāiesūta līdz š. g. 1. decembrim.**

● 506. Ķieģeļu-Rubenes mazpulks, uz pašu vēlēšanos, pārdēvēts par **506. Ķieģeļu-Vaidavas mazpulku.**

● 749. Aleksandropoles mazpulks, uz pašu vēlēšanos, pārdevēts par **749. Vidsmuižas-Zeltiņu mazpulku.**

LLK mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa

Jānis Biete un Frīdis Loze apkūlībās

Šnākdams tā, kā rudens vējš
rāpjas kalnā pašgājējs.
Kulšana drīz iesāksies,
Frīdi Loze — saturies!

Lepni sēdēdams uz maisa
nu viņš gudru seju taisa:
esmu bijis talcinieks
kuŗam strādāt liels ir prieks.

Lai tam dampim netrūkst sutas
bēris skrien, līdz kļāj to putas.
Nelaime tak atgadās —
Frīdis Loze aplejās.

Putekļus kas darbā krājis
un uz pirti nav vēl gājis,
nedrīkst ļaudīs rādīties
pirms nav krietni šķīstījies.

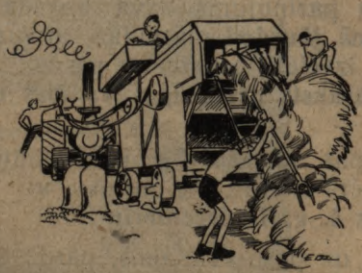

Salmu grābējs niknā skuķā
grib tos sakraut vienā gubā,
jo, kā daždien lauksaimnieks
zin viņš — kalni nav tik nieks.

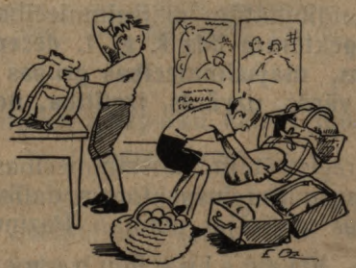

Kad uz Rēzekni braukt nācis
laiks, tad Loze pakot sācis
mantas tā, ka nezin vis
vai viņš viens tās panesīs.

„Katram savs kaktiņš, savs stūritis zemes!"

Katram savs kaktiņš, savs stūritis zemes!

Latvijas Lauksaimniecības kameras

II Mazpulku loterijas

galvenie laimesti:

1 Ļoti skaista un vērtīga lauku saimniecība — Kuldīgas apriņķa Rendas pag. „Salmgrieži" — uz teiksmainā Usmas ezera krasta — 8 klm no Spāres stacijas. Īpašuma platība 23,40 ha izmantota šādi: 10 ha aramzemes, 4 ha pļavas, 6 ha ganības un 2 ha jauns mežs (priedes un melnalkšņi). Bez tam pie mājas atrodas dārzs ar ābelēm un ogulājiem. Ēkas: viena koka dzīvojamā ēka, kūtis, rija, klēts, vāguzis un mūra pagrabs. Vērtība Ls 8.791.—

2 Ģimenes māja skaistajā Latvijas atpūtas vietā — Ķemeros — Kurzemes ielā Nr. 29, apmēram 600 metru no Ķemeru stacijas. Īpašums sastāv no 7.640 kv. metru liela zemes gabala, vienas vienstāvu koka dzīvojamās ēkas ar 3 istabām un virtuvi, vienas saimniecības ēkas, malkas šķūņa, kūts, mūra ledus pagraba, vienas vienstāvu koka ēkas ar 1 istabu, virtuvi, klēts un kūts telpām un viena šķūņa. Bez tam ēkas apņem skaists augļu koku un sakņu dārzs ar piemērotu pļavas gabalu. Vērtība Ls 5.988.—

3 Vasarnīca Vidzemes Šveicē Siguldā — Rožu ielā Nr. 18, apm. ½ klm no stacijas. Īpašums sastāv no vienas divstāvu koka dzīvojamās ēkas, materiālu mājiņas un skaista augļu dārza. Vērtība Ls 5.085.—

4 2 istabu iekārtas — Ls 2.380.— kopvērtībā.

5 5 motocikli — Ls 8.675.— kopvērt.

6 10 velosipēdi — Ls 1.200.— kopvērt.

7 10 radio aparāti — Ls 890.— kopvērt.

8 Lauksaimniecības mašīnas, mājturības darba rīki, servizes, rokdarbu izstrādājumi, barometri, termometri un citi mājas piederumi.

Loterijas birojs Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, 6. dz. Latvijas Lauksaimniecības kamerā, tālrunis 20569, atvērts katru dienu no pl. 9 līdz 15 un sestdienās no pl. 9 līdz 13.

Izloze notiks š. g. 30. novembri.

Laimestu kopsumma pārsniedz Ls **50.000** **Katra loze — Ls 1.—**

Lozes dabūjamas pie visiem agronomiskiem darbiniekiem un mazpulku vadītājiem

„Katram savs kaktiņš, savs stūritis zemes!"

Izloze š. g. 30. novembrī

„Katram savs kaktiņš, savs stūritis zemes!"

Jautājumi:

1. jautājums. Kādas pasakas jūs ziniet par muļķa velnu, par milzi, par pundurīšiem, par raganām, par lietuvēniem, par dažādiem ūdens un apakšzemes gariem u. t. t.

2 jautājums. Kādus spoku stāstus jūs ziniet par miroņiem, par nelaikā mirušiem — par dažādām vietām, kur notikis kāds noziegums.

3. jautājums. Kādi vietu nostāsti tiek jūsu apkārtnē stāstīti par pilskalniem, par pilīm, baznīcām, dzirnavām un kungiem. Par apraktu mantu, zvaniem, upēm, ezeriem, purviem, mežiem. Kādi īpatnēji vietu vārdi ir jūsu apkārtnē un kā tie cēlušies?

Vietu nostāstus rakstot vajaga uzrakstīt arī, kur minētā vieta atrodas, kādā pagastā un kādu māju robežās.

Bez tam līdzšinējiem iesūtītājiem gandrīz bez izņēmuma trūkst pareizu ziņu par teicēju — jāuzdod teicēja pilns vārds un uzvārds, cik gadus vecs, māju un pagasta nosaukums, ja teicējs no cita pagasta, tad no kurienes un cik gadus jau dzīvo tagadējā pagastā — vai teiktais agrāk dzirdēts, vai tikai pēdējā laikā.

Nevajaga visas pieprasītās ziņas rakstīt ik zem katra uzrakstītā varianta — bet gan zem visām viena teicēja teiktām folkloras vienībām, kā pasakām, dziesmām, mīklām u. t. t.

Uz priekšu balvas (grāmatas) piešķirs tikai tiem iesūtītājiem, kas aizrādīto būs visā pilnībā ievērojuši. Atbildes var sūtīt arī uz iepriekšējos numuros ievietotiem jautājumiem.

Šoreiz balvas piešķirtas šādiem mazpulku dalībn.:

Arnoldam Auziņam, 473. Augšgaujas mazpulkā (ar vispareizākām ziņām — 50 varianti) — 1 eks. „Latvijas karoga vēsture.“ Visvairāk (150) variantu **Milijai Zaķis, 9. Umurgas mazpulkā,** bet ziņas nepilnīgas — 1 eks. „Zem baltzaļā karogā“

Saturs:

	Lpp.
Kas bagatīgi sēj — tas arī bagātīgi pļaus. A. Lūsis	385
Rūdens mēnesī	387
Druvukalna jaunais arājs. (Beigas). A. Mežsēts	388
Līdumnieks. (Beigas) A. Jansons	391
Jaunais arājs. A. Anerauds	396
Pasaka par lielo laimi. (Beigas) A. Lūsis	397
Daži vērojumi zviedru jaunatnes dzīvē. A. Roga	399
Kumeļu skola un audzināšana. O. Lukstiņš	401
Stādait labus augļu kokus. P. Elksnis	404
Mazpulka dalībnieka pašreizējie uzdevumi. Agr. K. Ķirsis	406
Noragu un dadžu sakņu ievākšana. R. Jākobsons	408
Rūpēsimies par ziemu. A. Brastiņa	410
Mazpulka karoga glabāšana. B. Radziņš	411
Kā pašam pagatavot laivu. P. Ludvigs	412
Bumbu rotaļas. P. Džindža	415
Meiteņu rokdarbi. B. Radziņš	417
Mazpulku dzīve	422
Paziņojumi	429
Jānis Biete un Frīdis Loze apkūlībās	430
Jautājumi un atbildes	432

Izdev.: Latvijas Lauksaimniecības kamera. Atbildīgais redaktors: RUDOLFS DZĒRVE.

LLK Priekuļu lauksaimniec. vidusskolas kokaudzētava

piedāvā pārdošanai: **Augļu kociņus: ābeles, bumbieres, plūmes un ķiršus — Ogulājus — Košuma kokus un krūmus, ziemciešu puķes u. t. t.**

Tuvākas ziņas cenu rādītājā. Cenu rādītāju, uz pieprasījumu, izsūta par brīvu Pasta adrese: Priekuļu lauksaimniecības vidusskolai, caur Cēsīm

L. Audze gr. sp. Rīgā, Baznīcas ielā 4-a (LLK gr. sp. nomnieks) 1667 Šis numurs iespiests 24.000 eks.

Aug. Kurau

Drāšu audumu, pinumu un caurumotu skārdu fabrika

Rigā, Tērbatas ielā 78, tālr. 92227.

NOLIKTAVA:
Tērbatas ielā 24, tālr. 27629.

Pastāvīgi lielā izvēlē

dāmu, kungu un bērnu apavi, kā arī speciāli aizsardzēm piemērotas krāsas kurpes.

Apavu nams „ALMA",

Rīgā, Kr. Barona ielā № 15.

A. J. Kauliņa bērnu drēbju tirgotava

Rīgā, Gaiziņa ielā № 4, pie Centrāltirgus. Tālr. 29722. Privātdz. Lāčplēša ielā № 70, dz. 1. Tālr. 21541.
Pasta tekošs rēķins № 11217.

Laipni piedāvā lielā izvēlē visādus meiteņu un puisēnu apģērbus, mazpulku un tautas tērpus u. c. **pašu darbnīcā pagatavotus.**

Laipna apkalpošana. Glīts darbs. Skolām un palīdzības sabiedrībām **viszemākās cenas.**

Skolām sākoties visizdevīgāki iepirkties

skolas piederumus u. t. t.

Rakstāmlietu lieltirgot. A/S J. A. KUKURS, Rīgā

Aspazijas bulv. 10, tel. 20051 **Marijas ielā 12, tel. 28488**

P. Mantnieks. Paplašināts ģeografijas atlants, rediģ. doc. L. Slaucītājs un dir. K. Ozoliņš 3,30
kartonets 3,80
P. Mantnieks. Mazais ģeografijas atlants, rediģ. doc. L. Slaucītājs un dir. K. Ozoliņš 2,20
Kontūru atlanti (skolēnu darbu burtnīcas) **Dzimtenes mācībā** Ls 0,40 **Latvija** 0,40
Eiropa Ls 0,40 **Āreiropa** 0,40
P. Dreimanis. Latvijas un vispār. vēstures atlants . . . . . 2,—
Latvijas, Eiropas un c. sienas kartes skolām

P. Mantnieka kartografijas institūts

Rīgā, Dzirnavu ielā 119, tel. 26740
Veikals: Marijas ielā, Dzelzceļa pasāžā

Pārstrādātas gaļas pirkšana ir uzticības lieta

A/s Bekona Eksports

desu un gaļas pārstrādāšanas darbnīcas atrodas **pastāvīgi** zem **valsts veterinārārstu kontroles,** tāpēc visi ražojumi ir augstvērtīgi

Pieprasait visur gaļas ražojumus, kuŗu pazīme ir etiķete vai plomba ar firmas uzrakstu.

A/s Bekona Eksports veikali:

Rīgā:

Blaumaņa ielā Nr. 20, tālr. 27288, 21241
Valdemāra ielā Nr. 24, tālr. 34093
Brīvības ielā Nr. 184, tālr. 96471
Rēveles ielā Nr. 81, tālrunis 93996
Sarkandaugavā, Patversmes ielā Nr. 1, tālr. 94550
Daugavpils ielā Nr. 10/12, tālrunis 23218
Avotu ielā Nr. 40, tālrunis 27246
Centrāltirgū, II pav. Nr. 194/196, tālrunis 30383
Vidzemes tirgū, Nr. 27/29, tālrunis 96851
Āgenskalna tirgū, tālrunis 41398

Valmierā: Diakonātu ielā Nr. 1, Rīgas ielā Nr. 41-b, Stacijas ielā Nr. 61

Liepājā: Jaunā ostmalā Nr. 2, Pēteŗa tirgū

Cēsīs: Rīgas ielā Nr. 37

Ķemeŗos: Raiņa ielā Nr. 18

Lūdzam mūsu pircējus pārliecināties par plombām un etiķetēm uz mūsu ražojumiem